

Přístupnost webových stránek orgánů státní správy

**David Špínar
Vladimír Saur
Jaroslav Ráček
Danka Némethová
Jiří Hřebíček
Michal Hejč
Hana Bubeníčková
Radek Pavlíček**

2007

Brno, 2007
ISBN 978-80-903786-4-3

Obsah

Úvod	5
Profily autorů	6
1. H1.cz, s.r.o.....	6
2. Masarykova univerzita – Fakulta informatiky	6
3. TyfloCentrum Brno, o.p.s.....	7
Porovnání stavu v ČR s WCAG 2.0	9
1. Stručný popis výchozí situace	10
2. Pravidla MI ČR	11
2.1. Stručná charakteristika metodiky	11
2.2. Výhody metodiky	11
2.3. Nevýhody metodiky	12
3. Web Content Accessibility Guidelines 1.0.....	12
3.1. Stručná charakteristika metodiky	12
3.2. Výhody metodiky	13
3.3. Nevýhody metodiky	13
4. Web Content Accessibility Guidelines 2.0 (Working Draft)	14
4.1. Stručná charakteristika metodiky	14
4.2. Výhody metodiky	14
4.3. Nevýhody metodiky	14
5. Odlišnosti v technologiích.....	15
5.1. Příklady Baseline	16
5.2. Komentáře k příkladům	16
5.3. Specifikace baseline není to samé jako specifikace prohlížeče	16
5.4. Baseline není prohlášení o schopnostech uživatelů	17
5.5. Kdo definuje baseline?	17
5.6. Pokud WCAG nedefinuje baseline, jak si můžeme být jisti, že web bude přístupný?	17
5.7. Použití baseline v Prohlášení o shodě.....	17
5.8. Vertikální a horizontální rozsah platnosti v Prohlášení o shodě.....	18
6. Srovnávací tabulky pravidel jednotlivých metodik	19
7. Závěrečné shrnutí	33
7.1. Výsledky srovnání metodik WCAG 2.0 úrovně AA a Pravidel MI	33
Výzkum v oblasti cílových skupin	35
1. Postup řešení	36
2. Dosažené výsledky	36
2.1. Výsledky dotazníkového šetření	36
2.2. Výsledky praktických testů	49
3. Konkrétní přínos řešení a možnosti využití výsledků	56
Návrh pravidel přístupného webu a variant jejich aplikace	57
1. Dosažené výsledky	58
1.1. Studium zahraničních zkušeností	58
1.2. Analýza aktuálního stavu přístupnosti webů veřejné správy	62
1.3. Identifikace vazeb mezi pravidly přístupnosti a potřebami postižených	68
1.4. Formulace nových pravidel přístupnosti	69
1.5. Testy nových pravidel přístupnosti.....	78
1.6. Formulace rozšířené verze pravidel přístupnosti	79
1.7. Varianty aplikace pravidel a způsoby kontroly výsledků aplikace pravidel.....	86
2. Konkrétní přínos řešení a možnosti využití výsledků	87
Zhodnocení různých postupů při aplikaci navržených pravidel z finančního hlediska	88
1. Dosažené výsledky	89
1.1. Identifikace cílových skupin.....	89

1.2.	Metodika hodnocení webů subjektů cílových skupin.....	94
1.3.	Hodnocení subjektů cílových skupin.....	96
1.4.	Identifikace a ohodnocení postupů modernizace webů	98
1.5.	Sestavení scénářů.....	98
2.	Konkrétní přínos řešení a možnosti využití výsledků	99
	Závěr.....	100
	Tabulka: výpočty použité pro scénáře v jednotlivých variantách	102
	Použitá literatura.....	104
	Použité webové odkazy	104

Úvod

V roce 2004 zavedla Česká republika **pravidla přístupnosti pro weby veřejné správy** a zařadila se tak po bok vyspělých zemí, kterým není situace zdravotně hendikepovaných lhostejná a snaží se pro ně zajistit maximální přístupnost informací. Tato pravidla vznikla na půdě Ministerstva informatiky ČR, jejich autory byly kapacity v oboru a ačkoliv se jednalo o všeobecně respektovaná a uznávaná pravidla, postupem času se ukázalo, že mají řadu slabin. Jednalo se zejména o následující aspekty:

- Pravidla vznikla bez důkladného výzkumu **specifických potřeb handicapovaných** uživatelů a spoléhala se pouze na znalosti a zkušenosti autorů.
- Pravidla byla vytvořena bez znalosti **počtu handicapovaných** občanů v ČR. Nevěděli jsme přesně, kolik lidí vlastně pravidla potřebuje a jak jsou tito lidé rozděleni do jednotlivých skupin.
- Pravidla vznikla bez vztahu ke vznikající celosvětové **metodice WCAG2.0**, ke které se přihlásily členské země Evropské unie. Rada pravidel nemá v metodice WCAG2.0 oporu a řada jich naopak chybí.
- Pravidla jsou v některých ohledech **příliš přísná** a rigidní dodržení pravidel zvyšuje náročnost na tvůrce/správce www stránek.
- Některá pravidla jsou nadefinována **příliš obecně** a není možné je jednoduše interpretovat ani zkontrolovat.
- Pravidla byla vytvořena bez znalosti **finančního dopadu** zavedení pravidel na weby státní správy. Nebylo tedy jasné, kolik přesně finančních prostředků ze státní kasy bude muset být utraceno, aby veřejné weby pravidlům odpovídaly.

Přestože pravidla byla připravena velmi pečlivě a v souladu s tehdejší světovým vývojem, z výše zmíněných důvodů vyvstala potřeba jejich revize. Proto Ministerstvo informatiky vypsal **výzkumný projekt Přístupnost webových stránek veřejné správy**, na jehož řešení se podílejí:

- **H1.cz**, poradenská firma poskytující analytické, poradenské, vzdělávací a kreativní služby v oblasti webdesignu a internetového marketingu;
- **Fakulta informatiky Masarykovy univerzity** v Brně;
- **TyfloCentrum Brno**, středisko sociálních služeb pro zrakově postižené v Jihomoravském kraji.

Výzkumný projekt vypsaný Ministerstvem informatiky odpovídá na následující otázky:

- Poskytuje ucelené **srovnání různých metodik** přístupnosti – WCAG 1.0, návrhu WCAG 2.0, stávajících Pravidel přístupného webu Ministerstva informatiky. Upozorňuje na pravidla z metodiky WCAG 2.0, která nejsou podchycena ve stávajících českých pravidlech přístupnosti, a naopak na ta z českých pravidel, která nemají oporu v metodice WCAG 2.0.
- Získali jsme reprezentativní databázi uživatelů s různými typy zdravotního postižení, kteří se posléze zúčastnili rozsáhlého **dotazníkového šetření a praktických testů**. Statistické vyhodnocení dotazníkového šetření poskytuje informace jak o demografickém a sociologickém rozvrstvení respondentů, tak o zásadních otázkách kvalifikace jejich postižení. Praktické testy pak ukázaly, že i na stránkách splňujících stávající Pravidla přístupného webu narážejí respondenti na menší či větší problémy z hlediska přístupnosti.
- Posoudili jsme **dodržování stávajících pravidel** přístupnosti u vybraného vzorku webů veřejné správy.
- Navrhli jsme **nová pravidla přístupnosti** tak, aby zohledňovala výsledky výzkumu se zdravotně postiženými uživateli a reflektovala světový vývoj, zejména návrh mezinárodní metodiky WCAG 2.0.
- Vypracovali jsme metodiku vyhodnocení **finančních dopadů** aplikace pravidel a určili finanční náročnost různých scénářů aplikace pravidel.

Pevně věříme, že nová pravidla přístupnosti jsou krokem správným směrem a že pomohou zdravotně postiženým v lepším přístupu na stránky veřejné správy.

Profily autorů

1. H1.cz, s.r.o.

H1.cz je poradenská firma poskytující analytické, poradenské, vzdělávací a kreativní služby v těchto oborech:

- internetový marketing a optimalizace pro vyhledávače (SEO),
- internetové obchodní strategie a obchodní účinnost webu,
- tvorba WWW stránek,
- publikování a správa webového obsahu,
- informační architektura a použitelnost webových stránek,
- přístupnost webových stránek.

Bc. David Špinar

David Špinar je jedním z největších odborníků na tematiku přístupnosti v České republice. Je autorem dosud jediné české odborné publikace na toto téma "Tvoříme přístupné webové stránky". Je spoluautorem původních Pravidel tvorby přístupného webu Ministerstva informatiky. David Špinar působí v tematice přístupnosti také jako lektor a jeho školení již navštívila více než stovka účastníků. Pravidelně publikuje v odborných offline i online médiích nebo na svém elektronickém magazínu <http://pristupnost.nawebu.cz>. Během posledních let pomáhal řadě institucí veřejné správy zavádět přístupnou formu publikování informací na www stránkách.

Vladimír Saur

Vladimír Saur působil řadu let jako vývojář webových stránek a lektor informačních a komunikačních technologií spojených s vývojem webových stránek. Při návrhu webů se vždy snažil o efektivní vyvážení důležitých vlastností (použitelnost, přístupnost, pozice ve vyhledávačích), originální vzhled a maximální jednoduchost pro uživatele. Za své práce obdržel řadu odborných ocenění. Má zkušenosti s vývojem webů a vedením projektů u webdeveloperské společnosti, ve vlastním studiu pak vytvořil mj. projekty věnované zdravotně postiženým občanům. V současné době pracuje jako konzultant, věnuje se auditům přístupnosti jak dle metodiky Blind Friendly Web, tak dle původních Pravidel tvorby přístupného webu Ministerstva informatiky.

2. Masarykova univerzita – Fakulta informatiky

Fakulta informatiky byla na Masarykově univerzitě založena v roce 1994 jako první samostatná fakulta tohoto druhu v České republice. Učitelé a vědečtí pracovníci fakulty dosáhli významných úspěchů na mezinárodním poli v mnoha oblastech počítačové vědy, mj. v kvantové informatice, paralelních a distribuovaných výpočtech, databázových systémech, analýze obrazů a počítačové grafice, počítačových sítích a distribuovaných systémech, strojovém učení a dolování dat nebo ve zpracování přirozeného jazyka.

RNDr. Jaroslav Ráček, Ph.D.

Absolvent Fakulty informatiky MU v roce 1998, obor matematika-výpočetní technika. Vystudoval na FI MU doktorské studium obor Informatika a v roce 2003 získal titul Ph.D. Od roku 2001 je zaměstnán na FI MU jako vysokoškolský učitel – odborný asistent. Věnuje se zde výuce a výzkumu v oblasti analýzy a návrhu informačních systémů a procesnímu řízení, v poslední době pak problematice e-learningu pro

zdravotně postižené občany. V minulých 5 letech byl spoluřešitelem 6 projektů vědy a výzkumu pro MŽP, UVIS, MŠMT a projekt Leonardo. Výsledky publikoval ve více než 40 člancích.

RNDr. Danka Némethová, Ph.D.

člancích.

Je odbornicí na statistické zpracování dat, absolvovala Přírodovědeckou fakultu Univerzity Komenského, Bratislava, kde získala i titul Ph.D. v doktorském studiu. Má velké zkušenosti se systémovými a statistickými analýzami. V posledních 5 letech byla členkou řešitelského týmu 4 projektů vědy a výzkumu podpořených grantovou agentúrou VEGA (SR), dále jednoho projektu UK Bratislava a výzkumného záměru MŠMT ČR INCHEMBIOL. Tyto výsledky publikovala ve více než 10 vědeckých

Prof. RNDr. Jiří Hřebíček, CSc.

Patří k předním evropským odborníkům v oblasti aplikované informatiky ve veřejné správě. Je absolventem Přírodovědecké fakulty MU, obor matematika a má 20 let praxe v základním výzkumu (ÚFM ČSAV Brno) v aplikované informatice a matematického modelování (1979–1990). Po přechodu na brněnské vysoké školy (MZLU a MU) se od roku 1991 věnuje výuce a výzkumu v oblasti webových environmentálních informačních systémů, vědeckých výpočtů, reportingu a komunikace s využitím Internetu. V posledních 5 letech byl zodpovědným řešitelem 3 projektů vědy a výzkumu pro MŽP, a studií pro UVIS a MPO, které souvisí s řešením projektu. Výsledky publikoval v 10 knihách, které vyšly v češtině, angličtině, čínštině, němčině, ruštině a portugalštině a více než 150 člancích. Je členem několika vědeckých společností, vědeckých a oborových rad na českých vysokých školách a komisí expertů EU v DG INFO a DG Environment EC.

Mgr. Michal Hejč

Absolvent Fakulty informatiky MU, Brno. Zaměření postgraduálního studia: hodnocení kvality dat na Internetu a řešení neurčitostí v datech s využitím znalostních databází. V posledních 5 letech byl členem řešitelského týmu 3 projektů vědy a výzkumu pro MŽP, dále spoluautor studie pro MPO a hlavní koordinátor webové prezentace mezinárodního projektu v rámci přeshraniční spolupráce s Rakouskem a Slovenskem. Má 5 let zkušeností z poradenské firmy při analýze problémů datové a komunikační oblasti a tvorbě studií a návrhů, založených na provedených analýzách. Přeložil několik odborných informatických knih do češtiny.

3. TyfloCentrum Brno, o.p.s.

Posláním společnosti TyfloCentrum Brno, o.p.s. je pomáhat nevidomým a slabozrakým v překonávání důsledků jejich těžkého zrakového postižení. Poslání naplňuje prostřednictvím nabídky sociálních služeb, které směřují k uspokojování potřeb, vyplývajících z těžkého zrakového postižení, k rozšiřování možností uplatnění všestranných zájmů a ke zlepšování životních podmínek těžce zrakově postižených občanů.

RNDr. Hana Bubeníčková

Absolventka Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně. V oblasti výpočetní techniky pro zrakově postižené působí od roku 1991, kdy stála u samotných začátků vzdělávání těžce zrakově postižených v oblasti výpočetní techniky. Od roku 2000 je koordinátorkou projektu Blind Friendly Web. Je autorkou celé řady odborných příspěvků ve sbornících konferencí a v odborných časopisech.

Mgr. Radek Pavlíček

Absolvent Fakulty informatiky Masarykovy univerzity v Brně, obor matematika-výpočetní technika. Patří mezi největší odborníky na tematiku přístupného webu v České republice. V oblasti výpočetní techniky pro zrakově postižené působí od roku 1998, problematice přístupnosti webových stránek se aktivně věnuje od roku 2000. Má mnohaleté zkušenosti se školením těžce zrakově postižených v používání výpočetní techniky a získávání informací z webových stránek. Je autorem metodiky přístupnosti webových stránek Blind Friendly Web a řady článků o výpočetní technice ve vztahu ke zrakově postiženým. V roce 2004 se spolupodílel na přípravě původních Pravidel tvorby přístupného webu Ministerstva informatiky.

Porovnání stavu v ČR s WCAG 2.0

1. Stručný popis výchozí situace

Pravidla WCAG 1.0, která byla vydána v roce 1999, se hned po svém vzniku příliš nedostala do povědomí tvůrců a majitelů webů v České republice.

První informace o přístupnostech webových stránek se v ČR objevují v roce 2001. Vzniká projekt Blind Friendly Web (www.blindfriendly.cz) s první česky psanou metodikou přístupnosti (byla vydána 7. března 2001) a na Lupa.cz začínají vycházet první články o bezbariérovém webu od Martina Kopty.

V únoru 2003 vydává skupina webdesignérů *Manifest Dogma W4* (<http://dogma.pixy.cz>), jehož cílem je vytyčení strategie pro tvorbu webů podle přísně vymezených pravidel. Manifest Dogma W4 bohužel není mezi tvůrci webů příliš známý. Vzhledem k chybějícím dokumentům s konkrétními postupy, jak jednotlivé požadavky naplnit, se příliš nerozšířil.

Rok 2004 byl v oblasti přístupnosti doslova nabit událostmi. V únoru spouští David Špinar svůj web Přístupnost (<http://pristupnost.nawebu.cz>), v červenci vydává Ministerstvo informatiky *Pravidla pro tvorbu přístupného webu* (<http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=1588>), v září vychází kniha *Tvoříme přístupné webové stránky Davida Špinara a také Metodika Blind Friendly Web verze 2.2.*

Od roku 2004 je zaznamenáván rostoucí zájem o přístupnost webových stránek. Přístupnost se dostává do širokého povědomí tvůrců webů, je používána jako jedno z hodnotících kritérií v soutěžích webových stránek (Zlatý erb, Biblioweb, Být vidět?, WebTop100) a na přístupnost při redesignu svých webů dbají nejen menší obce a města, ale i ministerstva se svými mnohdy rozsáhlými webovými prezentacemi.

V roce 2005 prošla Poslaneckou sněmovnou novela Zákona č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy, která do českého právního řádu zavádí povinnost přístupného webu pro instituce státní správy. Poslanecká sněmovna ji schválila ve třetím čtení 26. října 2005. Senát na svém zasedání 8. prosince 2005 poslanecký návrh neschválil a se svými pozměňovacími návrhy, které se však netýkaly přístupnosti, jej vrátil Sněmovně. Ta setrvala na původním návrhu zákona a 10. února jej schválila. Celý proces ukončil 2. března 2006 svým podpisem prezident republiky.

Na ministerské konferenci v Rize byla dne 11. června 2006 ministry odpovědnými za oblast informatiky členských států EU podepsána deklarace, jejíž návrh stanoví, že členské státy budou vytvářet veřejné webové stránky, které budou v souladu s dokumentem Web Content Accessibility Guidelines 2.0, vypracovaným organizací W3C – WAI.

Ministerstvo informatiky je novelou zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, provedenou zákonem č. 81/2006 Sb., zmocněno k vydání prováděcího právního předpisu. Tento předpis stanoví formu uveřejňování informací, která zajistí, aby se s informacemi souvisejícími s výkonem veřejné správy uveřejňovanými způsobem umožňujícím dálkový přístup mohly v nezbytném rozsahu seznámit i osoby se zdravotním postižením. Toto ustanovení nabude účinnosti dne 1. 1. 2008.

Pravidla pro tvorbu přístupného webu, vydaná MI ČR, která jsou pro weby veřejné správy doporučena, však vznikla bez vazby na vznikající verzi WCAG 2.0. Cílem porovnání stavu v ČR s návrhem pravidel WCAG 2.0 bylo zjistit, nakolik jsou Pravidla MI, která jsou v ČR více než dva roky používána, v souladu s aktuální pracovní verzí WCAG 2.0.

V České republice jsou v současnosti používány k hodnocení přístupnosti následující metodiky: Pravidla pro tvorbu přístupného webu, vydaná MI ČR, WCAG 1.0 a Blind Friendly Web, případně

interní metodiky konzultačních společností, nabízejících audity přístupnosti (např. H1.cz – Audit přístupnosti (www.h1.cz/audit-pristupnosti), Adaptic – audit přístupnosti (www.adaptic.cz/zlepsit-web/audit-pristupnosti.htm)).

Podívejme se nejprve na jednotlivé metodiky, kterých se srovnání týká.

2. Pravidla MI ČR

2.1. Stručná charakteristika metodiky

Pravidla pro tvorbu přístupného webu vznikla na půdě Ministerstva informatiky ČR v polovině roku 2004 v souvislosti s přípravou novely Zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy. Pravidla byla připravena pracovní skupinou složenou ze zaměstnanců Metodického centra informatiky Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých ČR (www.sons.cz) Radka Pavlíčka a Hany Bubeníčkové, webdesignéra Petra Stanička, konzultantů Marka Prokopa a Davida Špinara a pracovníků Ministerstva informatiky Farese Shimy, Daniela Kardoše a Markéty Bittnerové.

Pravidla jsou postavena na metodikách WCAG 1.0, Section 508, Blind Friendly Web a rozšířena o praktické poznatky a zkušenosti autorů. Metodika je jako jediná oficiálně dostupná v češtině, což se – stejně jako konkrétní požadavky na přístupnost – pozitivně projevuje na jejím přijetí tvůrci webu v České republice.

Pravidla MI obsahují 37 pravidel, rozdělených do šesti skupin.

- Obsah webových stránek je dostupný a čitelný.
- Práci s webovou stránkou řídí uživatel.
- Informace jsou srozumitelné a přehledné.
- Ovládání webu je jasné a pochopitelné.
- Odkazy jsou zřetelné a návodné.
- Kód je technicky způsobilý a strukturovaný.

Jednotlivým pravidlům není přiřazena priorita dle důležitosti, všechna pravidla jsou považována za stejně důležitá. Kompletní znění Pravidel pro tvorbu přístupného webu je možné získat na webových stránkách Ministerstva informatiky.

2.2. Výhody metodiky

- Pravidla vznikla s ohledem na české prostředí.
- Pravidla i vysvětlující odstavce jsou v češtině.
- Pravidla jsou sice primárně vytvořena pro potřeby webů veřejné správy, jsou ale natolik univerzální, že je lze použít i pro weby mimo veřejnou správu.
- Pravidla obsahují body, jejichž splnění je až na výjimky snadno ověřitelné.
- Pravidla až na výjimky obsahují body, jejichž implementace nepředstavuje pro tvůrce webu nijak vysoké nároky.
- Pravidla až na výjimky obsahují konkrétní požadavky z hlediska přístupnosti.
- Metodika byla vytvořena na základě praktických zkušeností autorů.
- Pravidla jsou primárně zaměřena na HTML technologii, což s sebou přináší možnost definovat konkrétní požadavky z hlediska přístupnosti.

2.3. Nevýhody metodiky

- Pravidla byla vytvořena jen s částečnou a neucelenou znalostí potřeb handicapovaných občanů v ČR (poměrně podrobně jsou zmapovány požadavky na přístupnost u uživatelů s těžkým postižením zraku, u ostatních skupin handicapovaných uživatelů (uživatelé se sluchovým či kombinovaným postižením) už tomu tak není).
 - Pravidla byla vytvořena bez znalosti počtu handicapovaných občanů v ČR, který však z důvodu citlivosti údaje o zdravotním stavu však není znám ani v obecné rovině.
 - Pravidla byla vytvořena bez dostatečné znalosti vůle handicapovaných občanů v ČR pracovat s Internetem (v případě uživatelů s těžkým postižením zraku je počet uživatelů Internetu alespoň přibližně znám, u uživatelů s jinými typy postižení nikoliv).
 - Pravidla byla vytvořena bez znalosti finančního dopadu zavedení pravidel na weby státní správy.
1. Vznik pravidel nereflektoval postupující vznik metodiky WCAG 2.0. Tento bod je důležitý zvláště v situaci, kdy se Evropa k WCAG 2.0 hlásí jako ke svému budoucímu cíli.
 2. Nevznikla *třetí úroveň* pravidel, která měla obsahovat konkrétní ukázky postupů, vzorové příklady, atd. Metodiky WCAG 1.0 i 2.0 mají dokument Techniques for Web Content Accessibility Guidelines, který se praktické implementaci jednotlivých technik věnuje a je pro tvůrce webů velmi užitečný.

3. Web Content Accessibility Guidelines 1.0

3.1. Stručná charakteristika metodiky

Metodika WCAG 1.0 existuje už skoro 8 let, byla vydána 5. května 1999 konsorciem W3C. Metodika je rozdělena do **14 pravidel** (guidelines).

- Poskytujte ekvivalentní alternativy zvukového a vizuálního obsahu.
- Nespoléhejte se pouze na barvu.
- Používejte značky a styly a dělejte to správně.
- Objašňujte použití přirozeného jazyka.
- Vytvářejte tabulky, které se snadno transformují.
- Zajistěte snadnou transformaci stránek využívajících nové technologie.
- Zajistěte uživatelské ovládání změn obsahu závislých na čase.
- Zajistěte přímou přístupnost vloženého uživatelského rozhraní.
- Navrhujte stránky nezávislé na zařízení.
- Používejte prozatímní řešení.
- Používejte technologie a pravidla W3C.
- Poskytujte informace napomáhající orientaci a udržení souvislosti.
- Používejte jasné navigační mechanismy.
- Zajistěte, aby dokumenty byly jasné a jednoduché.

Tato (poměrně obecná) pravidla jsou dále členěna na jednotlivé kontrolní body. Každý kontrolní bod má přiřazenu určitou prioritu, která vyjadřuje jeho důležitost.

1. Kontrolní bod s **prioritou 1** – web **musí** splňovat tento bod, jinak se stává nepřístupným pro některé skupiny handicapovaných uživatelů.
2. Kontrolní bod s **prioritou 2** – web **by měl** splňovat tento bod, jinak je obtížně přístupný pro některé skupiny handicapovaných uživatelů.
3. Kontrolní bod s **prioritou 3** – web **může** tento splnit. Pokud jej splňuje, ulehčí tak přístup handicapovaným uživatelům. Jeho nesplnění může být pro takové uživatele malou překážkou.

Metodika WCAG 1.0 je i přes své poměrně velké morální zastarání stále uznávanou metodikou v oblasti přístupnosti. Za dobu své existence se rozšířila do mnoha zemí, kde často posloužila jako jeden z podkladů pro vytvoření místních metodik přístupnosti.

3.2. Výhody metodiky

1. Jedná se o nejznámější a celosvětově rozšířenou a uznávanou metodiku.
2. WCAG 1.0 se stala podkladem pro další metodiky (například Section 508, Pravidla pro tvorbu přístupného webu, Blind Friendly Web).
3. Existují automatické validátory, pomocí kterých lze (až na pravidla, vyžadující kontrolu člověkem) kontrolovat splnění jednotlivých požadavků.
 - Obsahuje konkrétní požadavky z hlediska přístupnosti, protože je primárně zaměřena na HTML. Tvůrci webů tedy přesně vědí, co se po nich z hlediska přístupnosti požaduje.
 - Obsahuje konkrétní návody a postupy pro tvůrce webů (Techniques for Web Content Accessibility Guidelines (<http://www.w3.org/TR/WCAG10-TECHS/>)).

3.3. Nevýhody metodiky

1. Pravidla byla vydána v roce 1999 v USA, což se odráží na jejich skladbě a stanovení priorit jednotlivým bodům, která odpovídají době a místu vzniku.
2. Pravidla WCAG 1.0 kladou přílišný důraz na některé sporné věci, které jsou v současné době nerelevantní. Příkladem může být třeba požadavek na vyznačování změn jazyka stránky, které má ve WCAG 1.0 prioritu 1. V českém prostředí je ale tento požadavek naprosto irelevantní, protože odečítací program (speciální program pro nevidomé, který zprostředkovává textové informace ze systému a z jednotlivých aplikací a předává je hlasové syntéze) v českém prostředí neumí v případě změn jazyka stránky automaticky přepnout hlasovou syntézu (Program, který zajišťuje hlasovou odezvu odečítačům obrazovky – vyslovuje hlasem informace, které mu předá odečítač obrazovky). Takže i v případě, kdy jsou tyto změny jazyka vyznačeny, nemá toto vyznačení na čtení informace hlasovým výstupem žádný vliv. Vyžadovat tedy po tvůrcích webů vyznačování jakékoliv změny jazyka je za stávající situace naprosto zbytečné;
3. Pravidla obsahují kontrolní body, které jsou v dnešní době již objektivně zastaralé a nedůležité (jedná se hlavně o kontrolní body z pravidla 10).
4. Některým požadavkům, majícím z praktického hlediska velkou důležitost (například dostatečný kontrast barev popředí a pozadí) je přiřazena nižší priorita, než si ve skutečnosti zaslouží.
5. V metodice některé zásadní požadavky z hlediska přístupnosti (například správně vytvářené titulky stránek či konzistentní navigace) zcela chybí.
6. Do dnešního dne nebyl vydán oficiální český překlad metodiky WCAG 1.0 i přesto, že nejméně dva překlady již v ČR existují. Tato skutečnost zabránila masivnějšímu rozšíření této metodiky v České republice, protože pro spoustu tvůrců webů byla neexistence české verze velkou překážkou.

4. Web Content Accessibility Guidelines 2.0 (Working Draft)

4.1. Stručná charakteristika metodiky

WCAG 2.0 je doposud finálně nezveřejněná metodika, která vzniká jako reakce na dnes již v mnoha ohledech nevyhovující WCAG 1.0. První veřejná pracovní verze byla vydána 25. ledna 2001, do dnešního dne bylo vydáno devět pracovních verzí, aktuální pracovní verze na adrese <http://www.w3.org/TR/WCAG20/> je z 27. dubna 2006.

Metodika WCAG 2.0 je rozdělena do čtyř základních principů:

1. Obsah musí být pochopitelný.
2. Obsah musí být ovladatelný prvky rozhraní.
3. Obsah a ovládání musí být pochopitelné.
4. Obsah musí být dostatečně odolný, aby dokázal fungovat se současnými i budoucími (X)HTML interprety (včetně podpůrných technologií).

Každý princip obsahuje několik pravidel (celkem je jich třináct). Ke každému pravidlu jsou definována kritéria úspěšnosti (success criteria) ve třech úrovních, která nahrazují systém kontrolních bodů s prioritami v Metodice WCAG 1.0.

Tvůrci metodiky WCAG 2.0 se snaží reagovat na aktuální trendy v oblasti vývoje tvorby webových stránek i asistivních technologií a metodiku připravují jako nezávislou na technologiích. I přes několik zajímavých novinek (podrobněji viz část Odlišnosti v technologiích) je však verze 2.0 odbornou veřejností přijímána poměrně rozpačitě, jelikož obsahuje několik závažných chyb (viz nevýhody metodiky), které znesnadňují její zavedení do praxe.

4.2. Výhody metodiky

- Kvalitnější dokument Techniques for WCAG 2.0 (<http://www.w3.org/TR/WCAG20-GENERAL/>) obsahující praktické příklady, seznam častých chyb, atd.
 - Nezávislost na technologii – metodika se snaží reagovat na současný trend, kdy se z webu stává multimediální prostor a HTML je jenom jedna z mnoha technologií, které se na webu používají.
1. Odstranění zastaralých pravidel (například nepoužívání tabulek s více než jedním sloupcem pro layout).
 2. Přidání nových pravidel (zvuk na pozadí může být vypnut; zajistěte, aby všechny stránky měly výstižný titulek, informování o chybách při práci s formuláři, atd.).

4.3. Nevýhody metodiky

- Velký rozsah – WCAG 2.0, Understanding 2.0 a Techniques for WCAG 2.0 čítají dohromady cca 450 stran a mají 160 000 slov.
- WCAG 2.0 je psán rozvláčným jazykem plným odborných termínů, kterému mají problém porozumět i čtenáři, pro které je angličtina mateřským jazykem.
- Špatná použitelnost – příliš rozsáhlé a komplikovaně psané dokumenty, texty jsou plné referenčních hypertextových odkazů, které znesnadňují jejich čitelnost.
- Některé důležité požadavky z hlediska přístupnosti ve WCAG 2.0 chybí nebo jsou definovány velmi vágně (požadavek na vytváření validních dokumentů, požadavek na používání CSS pro vytváření layoutu místo tabulek, atd.).

- Snaha o nezávislost na technologii a s tím související neurčitost (vágnost) pravidel, která hraničí až s jejich nepoužitelností.
- Koncept *baseline*, který umožňuje tvůrci webu zahrnout do baseline i technologii, která ze své podstaty nemusí být pro některou skupinu handicapovaných uživatelů přístupná (např. Flash).

5. Odlišnosti v technologiích

Web se od roku 1999, kdy byla vydána metodika WCAG 1.0 prošel velkým vývojem. Metodika WCAG 1.0 byla vytvořena s předpokladem, že web je tvořen převážně HTML dokumenty. V současnosti se však jedná o multimediální prostor, ve kterém je (X)HTML jen jednou z mnoha používaných technologií a pracovní skupina, připravující metodiku WCAG 2.0, cítila, že na tento stav je potřeba nějak reagovat. Připravila proto pravidla přístupnosti a kritéria úspěšnosti, která jsou nezávislá na technologii a jsou prezentována v dokumentu Web Content Accessibility Guidelines 2.0 (<http://www.w3.org/TR/WCAG20/>). Dokument WCAG 2.0 je doplněn dokumentem nazvaným Understanding WCAG 2.0 (<http://www.w3.org/TR/UNDERSTANDING-WCAG20/>), který obsahuje příklady a seznam technik, které jsou dostačující k naplnění kritérií úspěšnosti ve WCAG 2.0. Tento dvouúrovňový přístup zajišťuje to, že je možné mít stabilní kritéria přístupnosti s podpůrnými technickými dokumenty, které mohou být aktualizovány v případě, kdy dojde k vývoji technologií a jsou vyvinuty nové postupy pro naplnění kritérií úspěšnosti. Současně však s sebou přináší nevýhodu v příliš vágním definování jednotlivých pravidel – mnohdy jsou v pravidlech použity tak obecné termíny, že je to až na hranici srozumitelnosti a použitelnosti jednotlivých pravidel.

Klíčovým prvkem v tomto modelu je schopnost definovat sadu technologií, u kterých lze předpokládat podporu na straně klienta. Není správné se domnívat, že prostředky na straně klienta (včetně asistivních technologií) budou podporovat všechny nové technologie ve chvíli, kdy se začnou používat. Pracovní skupina, připravující WCAG 2.0 nepovažovala možnost definovat povolenou sadu technologií přímo ve WCAG 2.0 za šťastné řešení, protože by pravidla rychle morálně zastarala a rozhodla se proto zavést nový koncept, tzv. *baseline*.

Baseline je sada technologií, u kterých tvůrce webu předpokládá, že je podporována a současně je aktivní v *user-agentech* (program, který získává a předává obsah webu uživateli – příkladem může být třeba webový prohlížeč či multimediální přehrávač) (včetně asistivních technologií - technologie, které umožňují handicapovaným uživatelům pracovat s obsahem webu (například odečítače obrazovky, softwarové lupy, speciální klávesnice či polohovací zařízení) na straně klienta. Autor musí zajistit, že veškeré informace a funkcionality webu je v souladu s pravidly WCAG 2.0 i v případě, kdy user agent podporuje a používá pouze technologie definované v *Baseline*.

Baseline stanovuje například vládní instituce, autor webu či organizace. Když autor webu připraví *Prohlášení o shodě s WCAG 2.0*, musí specifikovat *baseline*, která je pro tuto shodu použita. V *Prohlášení o shodě* prohlašuje, že web je v souladu se stanovenou úrovní WCAG 2.0 za předpokladu, kdy user agent může podporovat technologie, definované v *baseline*. To samozřejmě nevyklučuje použití technologií, které nejsou v *Baseline* zahrnuty. V takovém případě ale veškerý obsah i funkcionality musí být v souladu se stanovenou úrovní WCAG 2.0, ať už jsou tyto technologie na straně klienta podporovány či nikoliv. Splnění obou podmínek je nezbytné, protože někteří uživatelé mohou mít prohlížeče, které tyto technologie podporují a jiní uživatelé mohou mít prohlížeče bez podpory těchto technologií.

5.1. Příklady Baseline

Příklad 1:

Baseline: HTML 4.01 Transitional, .gif a .jpeg

Shoda za použití této baseline znamená, že veškerý obsah je v souladu s WCAG 2.0 (na úrovni stanovené autorem) pro všechny user agenty, kteří podporují tyto technologie.

Tato Baseline zahrnuje HTML 4.01 a obrázky ve formátu gif a jpeg. Tato velmi jednoduchá baseline je vhodná pro obsah, který je určen širokému spektru čtenářů a autor má jen velmi malou představu o tom, s jakými user agenty budou uživatelé k obsahu přistupovat.

Příklad 2:

Baseline: HTML 4.01, CSS, GIF, JPEG a JavaScript

Představme si příklad, kdy máme webovou stránku, který nabízí seznam odkazů pro rychlý přístup k nejběžněji navštěvovaným částem stránky. Kritérium úspěšnosti 3.2.2 požaduje, aby změnou nastavení formulářového prvku nebo pole automaticky nedocházelo ke změně v kontextu (až na přesunutí do dalšího pole pomocí tabulátoru), pokud stránka neobsahuje před formulářovým prvkem instrukce, které popisují toto chování. Protože Javascript je v baseline, mohou být skriptovací techniky, které jsou v dokumentu Understanding WCAG 2.0 zveřejněny jako dostatečné (*Skryvání a zobrazování obsahu na základě změny prvku rozbalovacího seznamu* a obecná technika *Poskytnutí potvrzovacího tlačítka pro potvrzení změny v kontextu*), použity k vytvoření vyhovujícího obsahu a není nutné vytvářet alternativní řešení, která fungují v případě, kdy je Javascript na straně klienta neaktivní.

Příklad 3:

Baseline: HTML 4.01, CSS, GIF, JPEG, MOV, AVI, MP3, RM, RT

V tomto případě jsou do baseline zahrnuta multimedia. Filmy s popisky a mluveným komentářem jsou dostačující pro splnění úrovně 1. Není nutné poskytovat všechny informace v jiném přístupném formátu, jako by tomu bylo v případě webů, které mají baseline definovanou tak, jako je tomu v příkladech 1 a 2.

5.2. Komentáře k příkladům

V příkladu číslo 2 je v baseline uveden **JavaScript**. Proto je technika, popsána v tomto příkladu, dostačující pro naplnění kritéria úspěšnosti. U příkladu 1 není Javascript uveden v baseline, a proto použití té samé techniky není dostačující pro baseline v příkladě 1. Místo něj musí být použita HTML technika *Poskytnutí potvrzovacích tlačítek v HTML* spolu s obecnou technikou *Poskytnutí potvrzovacího tlačítka pro potvrzení změny v kontextu*. Javascript může být v rámci webu použit k jiným účelům, ale musí být k dispozici přístupné alternativy, které nevyžadují aktivní Javascript.

Příklady 1 a 2 nezahrnují **multimediální technologie** jako je audio a video. Může takový web obsahovat multimedia? Ano, ale protože audio a video formáty nejsou v těchto příkladech v baseline, musí weby, které mají takto definované baseline, obsahovat alternativní verze obsahu, které mají stejnou informační hodnotu a funkcionalitu pouze za použití technologií z baseline. Alternativní verze také musí být aktualizována stejně často, jako je aktualizován obsah multimedii.

5.3. Specifikace baseline není to samé jako specifikace prohlížeče

Definice baseline není to samé jako prohlášení *Tento web je optimalizován pro Internet Explorer 6.0*. Baseline nemůže být specifikace prohlížeče nebo user agenta. Je to sada technologií. Příklady technologií, které mohou být definovány v baseline:

- Značkovací jazyky (HTML, XHTML, XML, atd.);

- Programovací jazyky (Java, Javascript, atd.);
- Stylové předpisy (CSS, XSL, atd.);
- Typy dat (např. grafické, audio a video formáty, formáty dokumentů);
- APIs (Aplikační programovací rozhraní, jako je například Microsoft Active Accessibility nebo Java Accessibility API).

Toto jsou třídy technologií, které se používají pro vytvoření obsahu nebo pro jeho zpřístupnění uživatelům skrze user agenty. Baseline je potom seznam konkrétních technologií, které patří do výše uvedených tříd.

5.4. Baseline není prohlášení o schopnostech uživatelů

Baseline také není prohlášení o fyzických, smyslových či kognitivních (rozpoznávacích) schopnostech, které jsou zapotřebí k používání obsahu webu. Jeden z předpokladů, který musí přijmout každý, kdo vytváří webové stránky, je skutečnost, že v cílové skupině webu jsou také handicapovaní uživatelé. Handicapovaní lidé jsou považováni za nedílnou součást všech demokracií. Nikdo nesmí vyčlenit z cílové skupiny uživatele s postižením.

5.5. Kdo definuje baseline?

Baseline je definována autory webu, organizacemi (korporacemi, nevládními nebo neziskovými organizacemi) nebo vládními úřady.

Ačkoliv ve WCAG 1.0 nebyl termín baseline použit, byla pro tato pravidla definována implicitní baseline. WCAG 1.0 vyhovuje baseline, která se skládá z HTML a několika grafických a média technologií. Protože WCAG 1.0 byla vytvořena s ohledem na HTML, byla baseline definována a zahrnuta v pravidlech samotných. Omezení, která toto řešení mělo, bylo klíčové pro vznik metodiky WCAG 2.0.

5.6. Pokud WCAG nedefinuje baseline, jak si můžeme být jisti, že web bude přístupný?

Žádný web nebo jeho obsah nikdy není kompletně přístupný.

Shoda s určitou úrovní WCAG 2.0 zajišťuje tuto úroveň přístupnosti uživatelům, jejichž user agenti mohou podporovat definované baseline technologie. **Pokud tvůrci webů nepoužijí přiměřené baseline, je potom na společnostech, zákaznících či kontrolních úřadech, aby stanovily takové baseline, které odpovídají realitě a typu prezentovaného obsahu** (např. jiná baseline bude definována pro weby veřejné správy a jiná pro obsah intranetu v jedné konkrétní firmě).

5.7. Použití baseline v Prohlášení o shodě

Prohlášení o shodě nejsou povinná. Pokud je však autor webu vytvoří, musí obsahovat následující údaje.

Povinné údaje v Prohlášení o shodě

- Datum prohlášení.
- Verze metodiky.
- URI metodiky.
- Úroveň, kterou web splňuje.
- Baseline (pokud se jedná o baseline, která je někde publikována, může zde být uvedena názvem a URI. Baseline technologie také mohou být v prohlášení vyjmenovány).
- Rozsah prohlášení (URI, seznam URI nebo regulární výraz).

Volitelné údaje v Prohlášení o shodě

- Seznam specifických technologií, které jsou nezbytné. Nezbytné znamená, že obsah nebude v souladu s WCAG 2.0 na stanovené úrovni, pokud bude tato technologie na straně uživatele neaktivní či nepodporována. Seznam nezbytných technologií musí být podmnožinou technologií z baseline.
- Seznam specifických technologií, které jsou použity, ale nejsou nezbytné. Pokud je technologie použita, ale není nezbytná, je obsah v souladu s WCAG 2.0 na stanovené úrovni ať už je tato technologie na straně uživatele aktivní či nikoliv či není na straně uživatele podporována.
- Seznam user agentů, se kterými byla přístupnost obsahu testována. Tento seznam by měl obsahovat i výčet asistivních technologií.
- Informace o cílové skupině. Tato informace může zahrnovat informaci o jazyku či místě. Nesmí specifikovat fyzické, smyslové či kognitivní požadavky.

Příklad Prohlášení o shodě

23 března 2006: www.example.com je v souladu s WCAG 2.0 úroveň A. Baseline pro toto prohlášení je XHTML 1.0. Specifikace, která je pro obsah nezbytná, je HTML 4.01. Specifikace, která je použita, ale není vyžadována, je CSS2 a gif. Přístupnost obsahu byla testována s následujícími user agenty a asistivními technologiemi: Firefox 1.5 na Windows 2000 SP4 s JAWS 7.0, Firefox 1.5 na Windows XP SP2 s JAWS 7.0, IE 6.0 na Windows XP SP2 s JAWS 7.0, Safari 2.0 na OS X 10.4.

5.8. Vertikální a horizontální rozsah platnosti v Prohlášení o shodě

Často se objevuje otázka, zda může obsah být v souladu s WCAG 2.0 vyjma části webu, do které posílají návštěvníci příspěvky a soubory. Není totiž často možné zajistit, že obsah, který bude vytvořen uživateli, bude v souladu s WCAG 2.0. Odpověď nabízí vymezení vertikálního rozsahu platnosti Prohlášení o shodě.

Prohlášení o shodě se nesmí vztahovat na jakoukoliv část webu, u které nelze zajistit soulad s pravidly přístupnosti. To je například případ diskusního fóra, kde tvůrce webu nemusí mít plnou kontrolu nad tím, co kdo do diskusního fóra umístí.

Řešení spočívá v tom, že se z Prohlášení o shodě vyjmou určité části webu. Toto vyjmutí se nazývá **vymezení vertikálního rozsahu platnosti**, spočívá ve vymezení shody pouze na určitou část webu nebo na celý web s výjimkou určitých konkrétních částí webu a **je povoleno**.

Horizontální vymezení rozsahu platnosti, spočívající ve vyjmutí určité technologie v rámci webu není povoleno. Organizace nesmí definovat přístupnost například takto: *Náš web je v souladu s WCAG 2.0 na úrovni A s výjimkou všech navigačních menu* nebo *Náš web je v souladu s WCAG 2.0 s výjimkou všech multimedií a animací*. Toto vyjmutí se týká částí různých webových stránek a není považováno za validní nebo povolené v Prohlášení o shodě. Jakákoliv webová stránka nebo skupina webových stránek, která je zahrnuta v prohlášení o shodě na úrovni A nebo AA, musí splňovat všech kritéria úspěšnosti pro danou úroveň či úrovně.

6. Srovnávací tabulky pravidel jednotlivých metodik

Tato kapitola obsahuje srovnávací tabulky pravidel jednotlivých metodik přístupnosti. Je rozdělena do sedmi částí. V první části jsou pravidla Metodiky WCAG 1.0 s prioritou 1 a k nim relevantní (pokud existují) kritéria úspěšnosti z Metodiky WCAG 2.0 a Pravidel MI. Ve druhé a třetí části jsou stejným způsobem zmapována pravidla s prioritou 2 a 3. Ve čtvrté až šesté části jsou nová pravidla (kritéria úspěšnosti) z Metodiky WCAG 2.0, opět seříděna podle priority. Sedmá část je potom věnována Pravidlům MI, které nemají svůj protějšek ani v jedné z Metodik WCAG.

WCAG 1.0 (Priorita 1)

WCAG 1.0 (Priorita 1)	WCAG 2.0	Pravidla MI ČR
<p>1.1 Poskytujte textové ekvivalenty ke všem netextovým prvkům (např. prostřednictvím „alt“, „longdesc“ nebo v obsahu prvku). Tento požadavek zahrnuje: obrázky, grafické reprezentace textu (včetně symbolů), oblasti obrazových map, animace (např. animované obrázky GIF), applety a programové objekty, obrázky pomocí znaků ASCII, rámy, skripty, obrázky používané jako odrážky seznamů, oddělovače, grafická tlačítka, zvuky (přehrávané s interakcí uživatele nebo bez ní), samostatné zvukové soubory, zvukové stopy videa a video.</p>	<p>1.1.1 Pro každý netextový prvek je jeden z následujících bodů je pravdivý: Pokud netextový prvek poskytuje informaci nebo reaguje na vstup uživatele, textové alternativy splňují stejný účel a poskytují stejnou informaci jako netextový prvek. V případě, že alternativy textu neslouží stejnému účelu, mohou alespoň určit účel netextového prvku. V případě, že je netextový prvek multimediální; pouze zvukový nebo pouze video; úkol závislý na některém smyslu; nebo primárně zamýšlen pro vytvoření specifického smyslového prožitku; textové alternativy alespoň identifikují netextový obsah s popisem. (Pro multimedia, viz Pravidlo 1.2 Poskytněte synchronizované alternativy pro multimedia.) Pokud je účel netextového prvku potvrdit, zda obsahem operuje člověk, a ne počítač, je poskytnuto několik verzí pro přizpůsobení různým handicapům. Pokud je netextový prvek pouze dekorací, nebo použit jen pro vizuální formátování či pokud není vůbec uživatelům prezentován, je implementován tak, aby mohl být ignorován podpůrnou technologií. Pro skripty, applety objekty jsou alternativní verze pokryty v Pravidle 4.2 a popisky v Pravidle 1.1 (viz také kritérium úspěšnosti 2.4.6 (Priorita 3) a kritérium úspěšnosti 4.1.2 (Priorita 1)). Obrázky použití jako odrážky jsou také pokryty v Pravidle 1.3 s odkazem na využití CSS. Pro rámy není sekce noframes již dále vyžadována. Pro multimedia jsou alternativy pokryty Pravidlem 1.2. ASCII art je netextový obsah.</p>	<p>1 Každý netextový prvek nesoucí významové sdělení má svou textovou alternativu.</p>
<p>2.1 Zajistěte, aby všechny informace, které jsou vyjadřovány barvami, byly rovněž dostupné bez barev, například z kontextu nebo pomocí značek.</p>	<p>1.3.2 Jakákoliv informace nesená barvou je zároveň dostupná i bez barevného rozlišení. (Priorita 1)</p>	<p>3 Informace sdělované barvou jsou dostupné i bez barevného rozlišení. 29 Odkazy jsou odlišeny od okolního textu, a to nikoli pouze barvou.</p>

<p>4.1 Jasně identifikujte změny přirozeného jazyka v textu dokumentu a ve všech textových ekvivalentech (např. v titulcích).</p>	<p>3.1.2 Přirozený jazyk každé pasáže nebo fráze ve webových stránkách lze programově určit. (Priorita 2) Poznámka: Tento požadavek se netýká jednotlivých slov nebo frází, která se stala součástí primárního jazyka obsahu. Poznámka: Identifikace jednotlivých slov již není vyžadována.</p>	<p>NENÍ ZAHRNUTO</p>
<p>6.1 Uspořádejte dokumenty tak, aby je bylo možné číst bez stylů. Pokud je například dokument HTML zobrazen bez připojených stylů, musí být stále čitelný.</p>	<p>Tento požadavek závisí na definici baseline: Pokud jsou stylové předpisy součástí definice baseline, pak kontrolní bod 6.1 není vyžadován; Pokud stylové předpisy nejsou součástí definice baseline, tak je kontrolní bod 6.1 vyžadován s Prioritou 1 a odpovídá Pravidlu 1.3.</p>	<p>2 Informace sdělované prostřednictvím skriptů, objektů, appletů, kaskádových stylů, obrázků a jiných doplňků na straně uživatele jsou dostupné i bez kteréhokoli z těchto doplňků.</p>
<p>6.2 Zajistěte aktualizaci ekvivalentů dynamického obsahu současně se změnou dynamického obsahu.</p>	<p>Textové alternativy jsou pokryty v Pravidlech 1.1, 1.2 a 4.2. Pokud je poskytována textová alternativa pro obsah a tento obsah se mění, potom se musí měnit i textová alternativa, jinak nelze splnit Pravidla 1.1, 1.2 a 4.2.</p>	<p>NENÍ ZAHRNUTO</p>
<p>7.1 Dokud přístupové prostředky neumožní uživateli řídit blikání, vyhněte se blikání obrazovky.</p>	<p>2.3.1 Obsah nepřekračuje práh blikání ani práh červeného blikání. (Priorita 1) 2.3.2 Webové stránky neobsahují žádné prvky, které blikají více než třikrát v intervalech jedné sekundy. (Priorita 3)</p>	<p>Částečně pokrývá Pravidlo 10: Na webové stránce nic neblíká rychleji než jednou za sekundu.</p>
<p>14.1 Používejte co nejsrozumitelnější a nejjednodušší jazyk vhodný pro obsah serveru.</p>	<p>K tomuto kontrolnímu bodu není žádná přímá vazba. Některá kritéria úspěšnosti Priority 3 v Pravidle 3.1 však pomáhají vytvoření srozumitelného obsahu.</p>	<p>13 Webové stránky sdělují informace jednoduchým jazykem a srozumitelnou formou.</p>
<p>1.2 Poskytujte duplicitní textové odkazy pro každou aktivní oblast obrazové mapy na straně serveru.</p>	<p>S ohledem na textové alternativy: 1.1.1 Pro každý netextový prvek je jeden z následujících bodů je pravdivý: Pokud netextový prvek poskytuje informaci nebo reaguje na vstup uživatele, textové alternativy splňují stejný účel a poskytují stejnou informaci jako netextový prvek. V případě, že alternativy textu neslouží stejnému účelu, mohou alespoň určit účel netextového prvku. V případě, že je netextový prvek multimediální; pouze zvukový nebo pouze video; úkol závislý na některém smyslu; nebo primárně zamýšlen pro vytvoření specifického smyslového prožitku; textové alternativy alespoň identifikují netextový obsah s popisem. (Pro multimedia, viz Pravidlo 1.2 Poskytněte synchronizované alternativy pro multimedia.) Pokud je účel netextového prvku potvrdit, zda obsahem operuje člověk, a ne počítač, je poskytnuto několik verzí pro přizpůsobení různým handicapům. Pokud je netextový prvek pouze dekorací, nebo použit jen pro vizuální formátování či pokud není vůbec uživatelům prezentován, je implementován tak, aby mohl být ignorován podpůrnou technologií.</p>	<p>30 Obrázková mapa na straně serveru je použita jen v případě, že nebylo možné pomocí dostupného geometrického tvaru definovat oblast v obrázkové mapě. V ostatních případech je použita obrázková mapa na straně uživatele. Obrázková mapa na straně serveru je vždy doprovázena alternativními textovými odkazy.</p>

	<p>S ohledem na ovládání z klávesnice:</p> <p>2.1.1 Veškerá činnost obsahu musí být ovladatelná způsobem nezávislým na čase přes klávesnicové rozhraní, kromě činností vyžadujících analogový, časově závislý vstup. (Priorita 1) Poznámka: Toto kritérium úspěchu nevyklučuje a nemělo by odrazovat od použití jiných vstupních zařízení (například myši) jako doplňku k ovládání z klávesnice.</p> <p>2.4.4 Každý odkaz je programově asociován s textem, z něhož může být identifikován účel. (Priorita 2)</p> <p>4.2.1 Alespoň jedna verze obsahu splňuje všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně, avšak alternativní verze nespĺňující všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně mohou být dostupná ze stejné URI. (Priorita 1) Poznámka: Obrázkové mapy na straně serveru nejsou přístupné z klávesnice.</p>	
<p>9.1 Namísto obrazových map na straně serveru používejte obrazové mapy na straně klienta s výjimkou případů, kdy oblasti nelze definovat pomocí dostupného geometrického tvaru.</p>	<p>S ohledem na textové alternativy:</p> <p>1.1.1 Pro každý netextový prvek je jeden z následujících bodů je pravdivý: Pokud netextový prvek poskytuje informaci nebo reaguje na vstup uživatele, textové alternativy splňují stejný účel a poskytují stejnou informaci jako netextový prvek. V případě, že alternativy textu neslouží stejnému účelu, mohou alespoň určit účel netextového prvku. V případě, že je netextový prvek multimediální; pouze zvukový nebo pouze video; úkol závislý na některém smyslu; nebo primárně zamýšlen pro vytvoření specifického smyslového prožitku; textové alternativy alespoň identifikují netextový obsah s popiskem. (Pro multimedia, viz Pravidlo 1.2 Poskytněte synchronizované alternativy pro multimedia.) Pokud je účel netextového prvku potvrdit, zda obsahem operuje člověk, a ne počítač, je poskytnuto několik verzí pro přizpůsobení různým handicapům. Pokud je netextový prvek pouze dekorací, nebo použit jen pro vizuální formátování či pokud není vůbec uživatelům prezentován, je implementován tak, aby mohl být ignorován podpůrnou technologií.</p> <p>S ohledem na ovládání z klávesnice:</p> <p>2.1.1 Veškerá činnost obsahu musí být ovladatelná způsobem nezávislým na čase přes klávesnicové rozhraní, kromě činností vyžadujících analogový, časově závislý vstup. (Priorita 1) Poznámka: Toto kritérium úspěchu nevyklučuje a nemělo by odrazovat od použití jiných vstupních zařízení (například myši) jako doplňku k ovládání z klávesnice.</p> <p>2.4.4 Každý odkaz je programově asociován s textem, z něhož může být identifikován účel. (Priorita 2)</p> <p>4.2.1 Alespoň jedna verze obsahu splňuje všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně, avšak alternativní verze nespĺňující všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně mohou být dostupná ze stejné URI. (Priorita 1) Poznámka: Obrázkové mapy na straně serveru nejsou přístupné z klávesnice.</p>	<p>30 Obrázková mapa na straně serveru je použita jen v případě, že nebylo možné pomocí dostupného geometrického tvaru definovat oblasti v obrázkové mapě. V ostatních případech je použita obrázková mapa na straně uživatele. Obrázková mapa na straně serveru je vždy doprovázena alternativními textovými odkazy.</p>
<p>5.1 V datových tabulkách identifikujte záhlaví řádků a sloupců.</p>	<p>1.3.1 Informace a souvislosti zprostředkované prezentací mohou být programově určeny, a oznámení o jejich změnách jsou dostupná interpretům (X)HTML včetně podpůrných technologií. (Priorita 1)</p>	<p>36 Je-li tabulka použita pro rozvržení obsahu webové stránky, neobsahuje záhlaví řádků ani sloupců. Všechny tabulky zobrazující</p>

		tabulková data naopak záhlaví řádků a/nebo sloupců obsahují.
5.2 V datových tabulkách, které používají dvě nebo více logických úrovní záhlaví řádků či sloupců, použijte značky k přiřazení datových buněk a buněk se záhlavím.	1.3.1 Informace a souvislosti zprostředkované prezentací mohou být programově určeny, a oznámení o jejich změnách jsou dostupná interpretům (X)HTML včetně podpůrných technologií. (Priorita 1)	NENÍ ZAHRNUTO
12.1 Opatřete každý rám názvem, abyste usnadnili identifikaci rámu a přechody mezi rámy.	2.4.1 Je dostupný mechanismus umožňující přeskočení bloků obsahu, opakujících se na několika webových stránkách. (Priorita 1) 2.4.4 Každý odkaz je programově asociován s textem, z něhož může být identifikován účel (Priorita 2) 4.1.2 Pro všechny komponenty rozhraní mohou být programově určeny jména a úlohy, hodnoty, nastavitelné uživatelem mohou být nastaveny programem, a oznámení o jejich změnách jsou dostupná interpretům (X)HTML včetně podpůrných technologií. (Priorita 1)	26 Každý rám má vhodné jméno či popis vyjadřující jeho smysl a funkčnost.
6.3 Zajistěte použitelnost stránek v případě, že jsou vypnuté skripty, applety nebo jiné programové objekty nebo nejsou podporovány. Pokud to není možné, poskytněte ekvivalentní informace na alternativní stránce vyhovující zásadám přístupnosti.	Pro jakoukoliv technologii (skripty, applety, nebo jiné programové objekty), která není specifikována v baseline, platí následující: Obsah je přístupný pro user agenty, kteří podporují pouze technologie, definované v baseline (použití technologií, které nejsou v baseline nezpůsobí nepřístupnost webového obsahu pro user agenty, kteří nepodporují tyto technologie). Veškerý obsah a funkcionality jsou k dispozici pouze za použití technologií, které jsou definovány v baseline. 4.2.1 Alespoň jedna verze obsahu splňuje všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně, avšak alternativní verze nespĺňující všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně mohou být dostupná ze stejné URI. (Priorita 1) 4.2.3 Alespoň jedna verze obsahu splňuje všechna kritéria úspěšnosti 2. úrovně, avšak alternativní verze nespĺňující všechna kritéria úspěšnosti 2. úrovně mohou být dostupná ze stejné URI. (Level 2)	2 Informace sdělované prostřednictvím skriptů, objektů, appletů, kaskádových stylů, obrázků a jiných doplňků na straně uživatele jsou dostupné i bez kteréhokoli z těchto doplňků.
1.3 Dokud přístupové prostředky nedokáží automaticky nahlas číst textové ekvivalenty vizuální stopy, poskytněte zvukový popis důležitých informací ve vizuální stopě multimediální prezentace.	1.2.2 Zvukové popisy videí nebo alternativní textový obsah multimediálních prvků včetně jakékoliv interakce jsou uvedeny u multimediálních prvků. (Priorita 1)	NENÍ ZAHRNUTO

<p>1.4 U všech multimediálních prezentací založených na čase (např. filmy nebo animace) synchronizujte ekvivalentní alternativy (např. titulky nebo zvukový popis vizuální stopy) s prezentací.</p>	<p>1.2.1 Captions are provided for prerecorded multimedia. (Level 1) 1.2.2 Audio descriptions of video, or a full multimedia text alternative including any interaction, are provided for prerecorded multimedia. (Level 1) 1.2.3 Audio descriptions of video are provided for prerecorded multimedia. (Level 2) 1.2.4 Captions are provided for live multimedia. (Level 2) 1.2.6 Extended audio descriptions of video are provided for prerecorded multimedia. (Level 3)</p>	<p>NENÍ ZAHRNUTO</p>
<p>11.4 Pokud při vší snaze nemůžete vytvořit stránku vyhovující zásadám přístupnosti, poskytněte odkaz na alternativní stránku, která používá technologie W3C, je dosažitelná, obsahuje ekvivalentní informace (nebo funkce) a je aktualizována stejně často jako původní nedosažitelná stránka.</p>	<p>4.2.1 Alespoň jedna verze obsahu splňuje všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně, avšak alternativní verze nespĺňující všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně mohou být dostupná ze stejné URI. (Priorita 1) 4.2.2 Obsah splňuje následující kritéria, i když obsah používá technologii, která není ve vybrané baseline: (Priorita 1). 1. Obsah, k němuž byl umožněn přístup prostřednictvím klávesnice, může být prostřednictvím klávesnice rovněž opuštěn. 1. 2. Obsah se podřizuje kritériu úspěšnosti 2.3.1 (běžné a červené záření).</p>	<p>NENÍ ZAHRNUTO</p>

WCAG 1.0 (Priorita 2)

WCAG 1.0 (Priorita 2)	WCAG 2.0	Pravidla MI ČR
<p>2.2 Zajistěte, aby kombinace barev popředí a pozadí poskytovaly dostatečný kontrast, pokud je sleduje osoba se sníženou schopností vnímání barev nebo pokud jsou prohlíženy na černobílé obrazovce. (Priorita 2 pro obrázky, Priorita 3 pro text).</p>	<p>1.4.1 Rozdíl světelnosti textů nebo obrázků a jejich pozadí je alespoň 5:1. (Priorita 2) 1.4.3 Rozdíl světelnosti textů nebo obrázků a jejich pozadí je alespoň 10:1. (Priorita 3)</p>	<p>4 Barvy popředí a pozadí jsou dostatečně kontrastní. Na pozadí není vzorek, který snižuje čitelnost. Poznámka: Pro měření dostatečného kontrastu se nepoužívá rozdíl světelnosti, ale rozdíl jasu a barvy.</p>
<p>3.1 Pokud existuje nějaký vhodný značkovací jazyk, používejte k vyjadřování informací značky namísto obrázků.</p>	<p>Toto závisí na definici baseline. Směrnice pro výběr vhodné baseline bude zahrnovat informaci o výhodách technologií, které lze snadno zpřístupnit. Tento kontrolní bod také směřuje k dostatečným technikám pro používání správných značek pro sémantiku, které jsou uvedeny v částech Jak naplnit kritérium úspěšnosti 1.3.1 (Priorita 1) a Jak naplnit kritérium úspěšnosti 1.3.4 (Priorita 2).</p>	<p>NENÍ ZAHRNUTO</p>
<p>3.2 Vytvářejte dokumenty, které splňují zveřejněné formální gramatiky.</p>	<p>4.1.1 Webové stránky nebo vkládané součásti mohou být jednoznačně interpretovány a jsou rovněž jednoznačné v souvislosti s vyplývající strukturou dat. (Priorita 1) Poznámka: Splnění zveřejněné formální gramatiky je silnější požadavek než jednoznačná interpretace, která je požadována kritériem úspěšnosti 4.1.1, ale je jednou z dostačujících technik pro splnění tohoto kritéria úspěšnosti.</p>	<p>32 Kód webových stránek odpovídá nějaké zveřejněné finální specifikaci jazyka HTML či XHTML. Neobsahuje syntaktické chyby, které je správce webových stránek schopen odstranit.</p>

3.3 K určení vzhledu a rozvržení stránky používejte styly.	1.3.3 Pokud pořadí obsahu ovlivňuje jeho význam, lze toto pořadí programově určit. (Priorita 1) Dále existuje vazba na několik položek v dokumentu Understanding WCAG 2.0: CSS techniky pro kritérium úspěšnosti 1.3.1 (Priorita 1), CSS techniky pro kritérium úspěšnosti 1.3.2 (Priorita 1) a technika skriptování na straně klienta pro kritérium úspěšnosti 1.3.3 (Priorita 1).	35 Pro popis webové stránky jsou upřednostněny stylové předpisy.
3.4 V hodnotách atributů značkovacího jazyka a v hodnotách vlastností stylu používejte namísto absolutních jednotek relativní jednotky.	Pouze existuje vazba na doporučenou techniku: Používejte čitelné fonty pro Pravidlo 1.4.	5 Předpisy určující velikost písma nepoužívají absolutní jednotky.
3.5 K vyjádření struktury dokumentu používejte nadpisy, a to v souladu se specifikací.	1.3.1 Informace a souvislosti zprostředkované prezentací mohou být programově určeny, a oznámení o jejich změnách jsou dostupná interpretům (X)HTML včetně podpůrných technologií. (Priorita 1)	34 Prvky tvořící nadpisy a seznamy jsou korektně vyznačeny ve zdrojovém kódu. Prvky, které tvoří nadpisy či seznamy, naopak ve zdrojovém kódu takto vyznačeny nejsou.
3.6 Vyznačujte správně seznamy a položky seznamů.	1.3.1 Informace a souvislosti zprostředkované prezentací mohou být programově určeny, a oznámení o jejich změnách jsou dostupná interpretům (X)HTML včetně podpůrných technologií. (Priorita 1)	34 Prvky tvořící nadpisy a seznamy jsou korektně vyznačeny ve zdrojovém kódu. Prvky, které tvoří nadpisy či seznamy, naopak ve zdrojovém kódu takto vyznačeny nejsou.
3.7 Vyznačujte citace. Nepoužívejte značky pro citace k formátovacím efektům jako je odsazení.	1.3.1 Informace a souvislosti zprostředkované prezentací mohou být programově určeny, a oznámení o jejich změnách jsou dostupná interpretům (X)HTML včetně podpůrných technologií. (Priorita 1) 1.3.4 Informace zprostředkované změnou zobrazení textu jsou rovněž obsaženy v textu, nebo změny zobrazení textu lze programově určit. (Priorita 2)	NENÍ ZAHRNUTO
6.5 Zajistěte přístupnost dynamického obsahu nebo poskytněte alternativní prezentaci či stránku.	4.2.1 Alespoň jedna verze obsahu splňuje všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně, avšak alternativní verze nespĺňující všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně mohou být dostupná ze stejné URI. (Priorita 1) 4.2.3 Alespoň jedna verze obsahu splňuje všechna kritéria úspěšnosti 2. úrovně, avšak alternativní verze nespĺňující všechna kritéria úspěšnosti 2. úrovně mohou být dostupná ze stejné URI. (Priorita 2)	NENÍ ZAHRNUTO
7.2 Dokud přístupové prostředky neumožní uživateli řídit blikání, vyhněte se blikání obsahu (tj. pravidelnému obměňování prezentace, například zapínání a vypínání).	2.2.2 Obsah neblíká déle jak tři sekundy. Dále je dostupná metoda, která zamezí blikání obsahu webové stránky nebo vkládaného obsahu. (Priorita 2) Poznámka: Požadavky, které se vztahují k blikání, jsou popsány v Pravidle 2.3.	10 Na webové stránce nic neblíká rychleji než jednou za sekundu.

<p>7.4 Dokud přístupové prostředky neumožní zastavit aktualizaci, nevytvářejte stránky, které se periodicky automaticky aktualizují.</p>	<p>2.2.1 Každý obsah s časovým limitem splňuje alespoň jeden z následujících: (Priorita 1) uživatel má možnost deaktivovat časové omezení; nebo uživatel má možnost nastavit časové omezení v rozsahu alespoň desetinásobku výchozího nastavení; nebo uživatel je varován před tím, než čas vyprší a má alespoň 20 sekund na prodloužení časového limitu jednoduchou reakcí (například, "zmáčkni jakoukoliv klávesu") a je mu umožněno nastavit časové omezení na dobu alespoň desetkrát delší; nebo časové omezení je stěžejní součástí události v reálném čase (například při aukci) a žádná alternativa není možná; nebo časové omezení je součástí činnosti, kde je načasování nezbytné (například soutěž či časově omezený test) a časové omezení nemůže být prodlouženo, aniž by nezhodnotovalo danou činnost. 3.2.5 Změny v kontextu mohou být spuštěny jen po požadavku uživatele. (Priorita 3)</p>	<p>7 Obsah WWW stránky se mění, jen když uživatel aktivuje nějaký prvek.</p>
<p>7.5 Dokud přístupové prostředky neumožní zastavit automatické přesměrování, nepoužívejte značky pro automatické přesměrování stránek. Namísto toho provádějte přesměrování prostřednictvím serveru.</p>	<p>3.2.5 Změny v kontextu mohou být spuštěny jen po požadavku uživatele. (Priorita 3)</p>	<p>7 Obsah WWW stránky se mění, jen když uživatel aktivuje nějaký prvek.</p>
<p>10.1 Dokud přístupové prostředky neumožní uživatelům vypínat nově vytvořená okna, nevytvářejte je a neměňte aktivní okno, aniž byste informovali uživatele.</p>	<p>3.2.1 When any component receives focus, it does not cause a change of context. (Level 1) 3.2.2 Changing the setting of any form control or field does not automatically cause a change of context (beyond moving to the next field in tab order), unless the authored unit contains instructions before the control that describe the behavior. (Level 1) 3.2.5 Changes of context are initiated only by user request. (Level 3)</p>	<p>7 Obsah WWW stránky se mění, jen když uživatel aktivuje nějaký prvek. 9 Nová okna se otevírají jen v odůvodněných případech a uživatel je na to předem upozorněn.</p>
<p>11.1 Používejte technologie W3C, jakmile jsou k dispozici a vhodné pro danou úlohu, a používejte poslední verze, jakmile jsou podporovány.</p>	<p>Ve WCAG 2.0 již není vyžadováno.</p>	<p>NENÍ ZAHRNUTO</p>
<p>11.2 Vyhněte se funkcím technologií W3C, od kterých bylo upuštěno.</p>	<p>Ve WCAG 2.0 již není vyžadováno.</p>	<p>NENÍ ZAHRNUTO</p>
<p>12.3 Tam, kde to je přirozené a vhodné, rozděľujte rozsáhlé bloky informací do přehlednějších skupin.</p>	<p>Ve WCAG 2.0 již není vyžadováno. Částečně je pokryto technikou pro kritérium úspěšnosti 2.4.1 (Priorita 1) Každou část obsahu uveďte nadpisem.</p>	<p>16 Rozsáhlé obsahové bloky jsou rozděleny do menších, výstižně nadepsaných celků.</p>
<p>13.1 Jasně identifikujte cíl každého odkazu.</p>	<p>2.4.4 Každý odkaz je programově asociován s textem, z něhož může být identifikován účel. (Priorita 2)</p>	<p>27 Označení každého odkazu výstižně popisuje jeho cíl i bez okolního kontextu.</p>

	2.4.8 Účel každého odkazu lze programově určit přímo z odkazu. (Priorita 3)	31 Uživatel je předem jasně upozorněn, když odkaz vede na obsah jiného typu, než je webová stránka. Takový odkaz je doplněn sdělením o typu a velikosti cílového souboru.
13.2 Uvádějte metadata obsahující sémantické informace o stránkách a serverech.	Toto není již vyžadováno, ale může to být vhodná technika pro splnění určitých kritérií úspěšnosti v Pravidlech 2.4, 4.2, 3.1 a 1.3. Splnění tohoto požadavku je také závislé na definované baseline.	19 Každá stránka má smysluplný název, vystihující její obsah.
13.3 Poskytujte informace o obecné struktuře serveru (např. mapa serveru nebo obsah).	2.4.2 Existuje více možností vyhledání textu v několika webových stránkách, kde obsah není výsledek či vstupem do určitého procesu nebo úkolu. (Level 2) Toto také souvisí s technikou: Poskytněte mapu webu. Poznámka: Toto je pouze částečná shoda.	23 Všechny webové stránky rozsáhlejšího webu obsahují odkaz na přehlednou mapu webu.
13.4 Používejte navigační mechanismy konzistentním způsobem.	3.2.3 Navigační mechanismy, které jsou opakovány na více webových stránkách v rámci skupiny webových stránek nebo jiných primárních zdrojů, se objevují ve stejném relativním pořadí pokaždé, když jsou zopakovány, pokud uživatel nevyžádá změnu. (Priorita 2) 3.2.4 Prvky mající stejnou funkci v rámci skupiny webových stránek jsou neustále identifikovány. (Priorita 2)	21 Navigace je srozumitelná a je konzistentní na všech webových stránkách. 22 Každá webová stránka (kromě úvodní stránky) obsahuje odkaz na vyšší úroveň v hierarchii webu a odkaz na úvodní WWW stránku.
5.3 Nepoužívejte tabulky k formátování, pokud nedávají smysl ve formě řádkové tabulky. V takovém případě poskytněte alternativní ekvivalent (což může být řádková verze).	1.3.3 Pokud pořadí obsahu ovlivňuje jeho význam, lze toto pořadí programově určit. (Priorita 1)	37 Všechny tabulky dávají smysl čtené po řádcích zleva doprava.
5.4 Pokud je tabulka použita k rozvržení stránky, nepoužívejte strukturální značky za účelem vizuálního formátování.	1.3.1 Informace a souvislosti zprostředkované prezentací mohou být programově určeny, a oznámení o jejich změnách jsou dostupná interpretům (X)HTML včetně podpůrných technologií. (Priorita 1)	36 Je-li tabulka použita pro rozvržení obsahu webové stránky, neobsahuje záhlaví řádků ani sloupců. Všechny tabulky zobrazující tabulková data naopak záhlaví řádků a/nebo sloupců obsahují.
12.2 Pokud to není zjevné ze samotných názvů rámců, popište účel rámců a to, jak spolu vzájemně souvisejí.	NENÍ ZAHRNUTO.	26 Každý rám má vhodné jméno či popis vyjadřující jeho smysl a funkci.

<p>10.2 Dokud přístupové prostředky nebudou podporovat explicitní přiřazení názvů k ovládacím prvkům formulářů, zajistěte u všech ovládacích prvků formulářů s implicitně přiřazenými názvy správnou pozici názvu.</p>	<p>User agenti nyní podporují explicitní vazbu popisků s formulářovými prvky, což znamená, že podmínka Dokud user agenti je splněna. Splnění tohoto kontrolního bodu proto není ve WCAG 2.0 vyžadováno. Jedná se o doporučení. Další kritéria úspěšnosti, které mají k tomuto kontrolnímu bodu vazbu, jsou: 1.3.1 Informace a souvislosti zprostředkované prezentací mohou být programově určeny, a oznámení o jejich změnách jsou dostupná interpretům (X)HTML včetně podpůrných technologií. (Priorita 1) 1.3.4 Informace zprostředkované změnou zobrazení textu jsou rovněž obsažené v textu, nebo změny zobrazení textu lze programově určit. (Priorita 2)</p>	<p>25 Každý formulářový prvek má přiřazen výstižný nadpis.</p>
<p>12.4 Přiřazujte názvy explicitně k jejich ovládacím prvkům.</p>	<p>1.3.1 Informace a souvislosti zprostředkované prezentací mohou být programově určeny, a oznámení o jejich změnách jsou dostupná interpretům (X)HTML včetně podpůrných technologií. (Priorita 1) 4.1.2 Pro všechny komponenty rozhraní lze programově určit jména a úlohy, hodnoty, nastavitelné uživatelem mohou být nastaveny programem, a oznámení o jejich změnách jsou dostupná interpretům (X)HTML včetně podpůrných technologií. (Priorita 1)</p>	<p>25 Každý formulářový prvek má přiřazen výstižný nadpis.</p>
<p>6.4 V případě skriptů a appletů zajistěte, aby ovladače událostí byly nezávislé na vstupním zařízení.</p>	<p>2.1.1 Veškerá činnost obsahu musí být ovladatelná způsobem nezávislým na čase přes klávesnicové rozhraní, kromě činností vyžadujících analogový, časově závislý vstup. (Priorita 1) Poznámka: Toto kritérium úspěchu nevyklučuje a nemělo by odrazovat od použití jiných vstupních zařízení (například myši) jako doplňku k ovládání z klávesnice. 2.1.2 Veškerá činnost obsahu musí být ovladatelná způsobem nezávislým na čase přes klávesnicové rozhraní. (Priorita 3) Poznámka: Ovladače událostí nezávislé na zařízení nejsou explicitně vyžadovány.</p>	<p>12 Obsah ani kód webové stránky nepředpokládá ani nevyžaduje konkrétní způsob použití ani konkrétní výstupní či ovládací zařízení.</p>
<p>7.3 Dokud přístupové prostředky neumožní uživateli zastavit pohyblivý obsah, vyhněte se pohybu na stránkách.</p>	<p>Kritérium Dokud user agenti je již splněno a proto není nutné vyhýbat se pohybu na stránce, pokud autoři nezabrání uživatelům pohyb zastavit. Zákaz byl proto nahrazen kritériem úspěšnosti 2.2.3. 2.2.3 Obsah může být přerušeno uživatelem, pokud není časové nastavení nebo pohyb součástí činnosti, kde je časové nastavení a pohyb stěžejní. (Priorita 2)</p>	<p>7 Obsah WWW stránky se mění, jen když uživatel aktivuje nějaký prvek.</p>

<p>8.1 Vytvářejte programové prvky jako skripty nebo applety přímo dosažitelné nebo kompatibilní s pomocnými technologiemi [Priorita 1, pokud jsou funkce důležité a nejsou nabízeny jinde, jinak priorita 2.]</p>	<p>4.1.2 Pro všechny komponenty rozhraní lze programově určit jména a úlohy, hodnoty, nastavitelné uživatelem mohou být nastaveny programem, a oznámení o jejich změnách jsou dostupná interpretům (X)HTML včetně podpůrných technologií. (Priorita 1)</p> <p>4.2.1 Alespoň jedna verze obsahu splňuje všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně, avšak alternativní verze nesplňující všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně mohou být dostupná ze stejné URI. (Priorita 1)</p> <p>4.2.2 Obsah splňuje následující kritéria, i když obsah používá technologii, která není ve vybrané baseline:</p> <p>1. Obsah, k němuž byl umožněn přístup prostřednictvím klávesnice, může být prostřednictvím klávesnice rovněž opuštěn.</p> <p>1. 2. Obsah se podřizuje kritériu úspěšnosti 2.3.1 (běžné a červené záření).</p>	<p>2 Informace sdělované prostřednictvím skriptů, objektů, appletů, kaskádových stylů, obrázků a jiných doplňků na straně uživatele jsou dostupné i bez kteréhokoli z těchto doplňků.</p>
<p>9.2 Zajistěte, aby všechny prvky, které mají své vlastní rozhraní, bylo možné ovládat způsobem nezávislým na zařízení.</p>	<p>2.1.1 Veškerá činnost obsahu musí být ovladatelná způsobem nezávislým na čase přes klávesnicové rozhraní, kromě činností vyžadujících analogový, časově závislý vstup. (Priorita 1)</p> <p>Poznámka: Toto kritérium úspěchu nevyklučuje a nemělo by odrazovat od použití jiných vstupních zařízení (například myši) jako doplňku k ovládání z klávesnice.</p> <p>2.1.2 Veškerá činnost obsahu musí být ovladatelná způsobem nezávislým na čase přes klávesnicové rozhraní. (Priorita 3)</p>	<p>12 Obsah ani kód webové stránky nepředpokládá ani nevyžaduje konkrétní způsob použití ani konkrétní výstupní či ovládací zařízení.</p>
<p>9.3 V případě skriptů specifikujte spíše logické ovladače událostí, než ovladače událostí závislé na zařízení.</p>	<p>2.1.1 Veškerá činnost obsahu musí být ovladatelná způsobem nezávislým na čase přes klávesnicové rozhraní, kromě činností vyžadujících analogový, časově závislý vstup. (Priorita 1)</p> <p>Poznámka: Toto kritérium úspěchu nevyklučuje a nemělo by odrazovat od použití jiných vstupních zařízení (například myši) jako doplňku k ovládání z klávesnice.</p> <p>2.1.2 Veškerá činnost obsahu musí být ovladatelná způsobem nezávislým na čase přes klávesnicové rozhraní. (Priorita 3)</p>	<p>12 Obsah ani kód webové stránky nepředpokládá ani nevyžaduje konkrétní způsob použití ani konkrétní výstupní či ovládací zařízení.</p>

WCAG 1.0 (priorita 3)

WCAG 1.0 (priorita 3)	WCAG 2.0	Pravidla MI ČR
<p>4.2 Uvádějte v dokumentech plné znění všech zkratků či akronymů, a to na prvním místě jejich výskytu..</p>	<p>3.1.4 Je dostupný mechanismus pro vyhledávání významu zkratků. (Priorita 3)</p>	<p>NENÍ ZAHRNUTO</p>
<p>4.3 Určete primární přirozený jazyk dokumentu.</p>	<p>3.1.1 Primární přirozený jazyk nebo jazyky webových stránek lze programově určit. (Priorita 1)</p>	<p>NENÍ ZAHRNUTO</p>
<p>9.4 Uspořádejte odkazy, ovládací prvky formulářů a objekty do logického pořadí.</p>	<p>2.4.6 Když je webová stránka nebo vkládaný obsah navigován postupně, komponenty obdrží focus v pořadí shodným s obsahem. (Priorita 3)</p>	<p>NENÍ ZAHRNUTO</p>

9.5 Pro důležité odkazy (včetně těch, které jsou součástí obrazových map na straně klienta), ovládací prvky formulářů a skupiny ovládacích prvků formulářů definujte klávesové zkratky..	Poznámka: Klávesové zkratky již nejsou pro shodu s WCAG 2.0 vyžadovány. Jedná se pouze o doporučení. U splnění kritéria úspěšnosti 2.4.1 (Priorita 1) je požadavek Poskytněte klávesové zkratky uveden jako volitelná technika.	NENÍ ZAHRNUTO
10.5 Dokud user agenti (včetně asistivních technologií) nebudou rozlišovat sousedící odkazy, vložte mezi ně tisknutelné znaky (oddělené mezerami), které nejsou součástí odkazu.	Poznámka: Tato technika již není vyžadována kvůli user agentům, ale může být užitečná pro uživatele s kognitivními poruchami.	NENÍ ZAHRNUTO
11.3 Poskytujte informace, na jejichž základě mohou uživatelé získávat dokumenty podle svých preferencí (např. jazyk, typ obsahu atd.).	Poznámka: Tomuto kontrolnímu bodu neodpovídá ve WCAG 2.0 žádné kritérium úspěšnosti, ačkoliv jeho některé aspekty mohou korespondovat s některými kritérii úspěšnosti nebo doporučeními (viz např. Situace B v sekci Jak naplnit kritérium úspěšnosti 4.2.1),	NENÍ ZAHRNUTO
13.5 Používejte navigační lišty pro zdůraznění a zpřístupnění navigačního mechanismu.	Poznámka: Tomuto kontrolnímu bodu neodpovídá ve WCAG 2.0 žádné kritérium úspěšnosti. Možnou strategií je adresovat kritérium úspěšnosti 2.4.2 (Priorita 2). Pokud jsou použity navigační lišty, je uplatněno kritérium úspěšnosti 3.2.3 (Priorita 2).	20 Navigační a obsahové informace jsou na webové stránce zřetelně odděleny.
	3.2.3 Navigační mechanismy, které jsou opakovány na více webových stránkách v rámci skupiny webových stránek nebo jiných primárních zdrojů, se objevují ve stejném relativním pořadí pokaždé, když jsou zopakovány, pokud uživatel nevyžádá změnu. (Priorita 2)	21 Navigace je srozumitelná a je konzistentní na všech webových stránkách.
13.6 Seskupujte související odkazy, identifikujte tyto skupiny odkazů (pro user agenty) a dokud to user agenti neumožní, poskytněte způsob, jak skupiny odkazů obcházet.	2.4.1 Je dostupný mechanismus umožňující přeskočení bloků obsahu, opakujících se na několika webových stránkách (Priorita 1) Poznámka: Ve WCAG 2.0 se tento požadavek týká pouze skupin odkazů, které se opakují na několika webových stránkách.	NENÍ ZAHRNUTO, pouze zmínka v Pravidle 15.
13.7 Pokud je k dispozici vyhledávání, umožněte různé typy vyhledávání pro různé stupně dovednosti a různé preference.	Poznámka: Tomuto kontrolnímu bodu neodpovídá ve WCAG 2.0 žádné kritérium úspěšnosti a není vyžadován. Některé aspekty tohoto kontrolního bodu lze najít v kritériích úspěšnosti 2.4.2 (Priorita 2) a 2.5.4 (Priorita 3) a v radách v dokumentu Understanding WCAG 2.0.	NENÍ ZAHRNUTO
13.8 Vkládejte rozlišovací informace na začátek záhlaví, odstavců, seznamů atd.	Poznámka: Tomuto kontrolnímu bodu neodpovídá ve WCAG 2.0 žádné kritérium úspěšnosti a není vyžadován. Část kontrolního bodu se vztahuje k volitelné technice: Specifickou informaci umísťujte na začátek nadpisů pro kritérium úspěšnosti 2.4.5 (Priorita 3).	15 Webová stránka i jednotlivé prvky textového obsahu uvádějí své hlavní sdělení na svém začátku
13.9 Poskytujte informace o skupinách dokumentů (tj. o dokumentech, které se skládají z více stránek).	Poznámka: Tomuto kontrolnímu bodu neodpovídá ve WCAG 2.0 žádné kritérium úspěšnosti, ale má vztah ke kritériu úspěšnosti 2.4.7 (Priorita 3) a objeví se také v radách v dokumentu Understanding WCAG 2.0.	NENÍ ZAHRNUTO

13.10 Poskytněte způsob, jak přeskočit obrázky vytvořené pomocí znaků ASCII zabírající více řádků.	Poznámka: Tomuto kontrolnímu bodu neodpovídá ve WCAG 2.0 žádné kritérium úspěšnosti. ASCII art je považován za netextový obsah a tím pádem je pokryt kritériem úspěšnosti 1.1.1.	NENÍ ZAHRNUTO
14.2 Tam, kde to usnadní porozumění stránce, doplňte text grafickou nebo zvukovou prezentací.	Tomuto kontrolnímu bodu neodpovídá ve WCAG 2.0 žádné kritérium úspěšnosti. Poskytnutí vizuálních ilustrací komplexu myšlenek, událostí a procesů a Poskytnutí mluvené verze textu jsou uvedeny jako techniky, které lze použít k naplnění kritéria úspěšnosti 3.1.5 (Priorita 3).	NENÍ ZAHRNUTO
14.3 Používejte prezentační styl, který je konzistentní na všech stránkách.	Aspekty tohoto kontrolního bodu jsou vyžadovány kritérii úspěšnosti 3.2.3 (Priorita 2) a 3.2.4 (level 2). Kritérium úspěšnosti, které by problematiku pokrývalo tak široce, jako kontrolní bod 14.3, ve WCAG 2.0 neexistuje.	Částečně pokryto pravidlem 21 Navigace je srozumitelná a je konzistentní na všech webových stránkách.
1.5 Dokud přístupové prostředky nebudou zobrazovat textové ekvivalenty odkazů v obrazových mapách na straně klienta, poskytněte duplicitní textové odkazy pro každou aktivní oblast obrazové mapy na straně klienta.	Poznámka: Tento kontrolní bod již není ve WCAG 2.0 vyžadován.	NENÍ ZAHRNUTO
5.5 Uvádějte souhrnné informace o tabulkách.	Poznámka: Tento kontrolní bod již není ve WCAG 2.0 vyžadován.	NENÍ ZAHRNUTO
5.6 Poskytněte zkratky pro popisky záhlaví.	Poznámka: Tento kontrolní bod již není ve WCAG 2.0 vyžadován.	NENÍ ZAHRNUTO
10.3 Dokud přístupové prostředky (včetně pomocných technologií) nebudou správně zobrazovat text vedle sebe, zajistěte řádkovou textovou alternativu (na stejné nebo jiné stránce) ke všem tabulkám, které obsahují text v paralelních sloupcích se zalomenými slovy.	Kontrolní bod 10.3 už není vyžadován pro shodu s WCAG 2.0. 1.3.3 Pokud pořadí obsahu ovlivňuje jeho význam, lze toto pořadí programově určit. (Priorita 1) 2.4.6 Když je webová stránka nebo vkládaný obsah navigován postupně, komponenty obdrží focus v pořadí shodným s obsahem. (Priorita 3)	37 Všechny tabulky dávají smysl po čtení po řádcích zleva doprava.
10.4 Dokud user agenti nebudou správně pracovat s prázdnými ovládacími prvky, vložte do editačních polí a textových oblastí výchozí zástupné znaky.	Podmínka Dokud user agenti je v současné době splněna a tento kontrolní bod proto již není dále vyžadován.	NENÍ ZAHRNUTO

Nová pravidla ve WCAG 2.0 s prioritou 1

WCAG 1.0	WCAG 2.0 (priorita 1)	Pravidla MI ČR
NENÍ ZAHRNUTO	Pravidlo 2.5 2.5.1 Pokud je zjištěna chyba při vstupu, je identifikována a popsána uživateli ve formě textu.	NENÍ ZAHRNUTO

Nová pravidla ve WCAG 2.0 s prioritou 2

WCAG 1.0	WCAG 2.0 (priorita 2)	Pravidla MI ČR
NENÍ ZAHRNUTO	Pravidlo 1.3 1.3.4 Informace zprostředkované změnou zobrazení textu jsou rovněž obsažené v textu, nebo změny zobrazení textu lze programově určit. 1.3.5 Informace nutné k porozumění a manipulaci s textem nezávisí na tvaru, velikosti, vizuálním umístění nebo orientaci prvků.	NENÍ ZAHRNUTO
NENÍ ZAHRNUTO	Pravidlo 1.4 1.4.2 Existuje mechanismus, umožňující vypnout automaticky hrající zvuk, aniž by uživatel musel vypnout všechny zvuk. Pravidlo 2.4 2.4.3 Webové stránky mají názvy.	NENÍ ZAHRNUTO
NENÍ ZAHRNUTO	Pravidlo 2.5 2.5.2 Pokud je zjištěna chyba při vstupu a řešení opravy je navrženo a může být provedeno, aniž by byla ohrožena bezpečnost nebo účel obsahu, jsou návrhy na opravu poskytnuty uživateli. 2.5.3 Pro formuláře vztahující se k právním či finančním transakcím, které modifikují nebo mažou data v datových úložištích nebo které překládají odpovědi testů, je alespoň jeden z následujících výroků pravdivý: 1. Úkony nejsou nevratné. 2. Úkony jsou kontrolovány kvůli případným chybám na vstupu před dalším krokem v úkonu. 3. Uživatel je schopen zkontrolovat a potvrdit nebo opravit informaci před jejím odesláním.	NENÍ ZAHRNUTO

Nová pravidla ve WCAG 2.0 s prioritou 3

WCAG 1.0	WCAG 2.0 (priorita 3)	Pravidla MI ČR
NENÍ ZAHRNUTO	Pravidlo 1.2 1.2.5 Multimediální prvky jsou opatřeny překladem ve znakové řeči. (Úroveň 3) 1.2.7 U multimediálních prvků je uvedena jejich textová alternativa včetně jakékoliv interakce.	NENÍ ZAHRNUTO
NENÍ ZAHRNUTO	Pravidlo 1.4 1.4.4 Zvukový prvek neobsahuje podkreslující zvuky, v opačném případě mohou být vypnuty nebo mají alespoň o 20 decibelů nižší hlasitost než zvuková informace s výjimkou výjimečných zvukových efektů. Poznámka: Dvaceti-decibelový rozdíl v hlasitosti zhruba odpovídá čtyřikrát (4x) tiššímu nebo hlasitějšímu zvuku. Podkreslující zvuk splňující tyto požadavky bude přibližně čtyřikrát (4x) tišší než zvuková informace.	NENÍ ZAHRNUTO

NENÍ ZAHRNUTO	<p>Pravidlo 2.2 2.2.4 Časové omezení není nezbytnou součástí události nebo prezentované činnosti kromě události v reálném čase. 2.2.5 Přerušení, jako například aktualizace obsahu, může být uživatelem posunuto nebo zastaveno, kromě naléhavých situací. 2.2.6 Když vyprší autorizovaný přístup, může uživatel po následném přihlášení pokračovat ve své činnosti bez ztráty dat.</p> <p>Pravidlo 2.4 2.4.5 Titulky stránek, nadpisy a popisky jsou relevantní.</p> <p>Pravidlo 2.5 2.5.4 Kontextová nápověda je dostupná při zadávání textových informací.</p> <p>Pravidlo 3.1 3.1.3 Je dostupný mechanismus pro identifikaci určitých definic slov nebo frází užívaných v neobvyklých nebo omezených případech včetně idiomů a hantýrky. 3.1.6 Je dostupný mechanismus identifikující zvláštní výslovnost slov, jejichž význam nelze bez výslovnosti vyvodit.</p> <p>Pravidlo 4.2 4.2.4 Obsah vložen použitím technologií jiných než vybranou baseline splňuje všechny požadavky 1. i 2. úrovně podporovaných stejnou technologií.</p>	NENÍ ZAHRNUTO
------------------	--	------------------

Pravidla MI, která nemají ekvivalent ve WCAG 1.0 ani WCAG 2.0

WCAG 1.0	WCAG 2.0	Pravidla MI ČR
NENÍ ZAHRNUTO	NENÍ ZAHRNUTO	6 Předpisy určující typ písma obsahují obecnou rodinu písem.
NENÍ ZAHRNUTO	NENÍ ZAHRNUTO	8 Webová stránka bez přímého příkazu uživatele nemanipuluje uživatelským prostředím.
NENÍ ZAHRNUTO	NENÍ ZAHRNUTO	11 Webová stránka nebrání uživateli posouvat obsahem rámců.
NENÍ ZAHRNUTO	NENÍ ZAHRNUTO	17 Informace zveřejňované na základě zákona jdou dostupné jako textový obsah webové stránky.
NENÍ ZAHRNUTO	NENÍ ZAHRNUTO	18 Na samostatné webové stránce je uveden kontakt na technického správce a prohlášení jasně vymezující míru přístupnosti webu a jeho částí. Na tuto webovou stránku odkazuje každá stránka webu.
NENÍ ZAHRNUTO	NENÍ ZAHRNUTO	24 Obsah ani kód webové stránky nepředpokládá, že uživatel již navštívil jinou stránku.
NENÍ ZAHRNUTO	NENÍ ZAHRNUTO	28 Stejně označené odkazy mají stejný cíl.

7. Závěrečné shrnutí

Cílem této etapy projektu Porovnání stavu v ČR s WCAG 2.0 bylo porovnat Pravidla pro tvorbu přístupného webu 1.0 s metodikou WCAG 1.0 a pracovní verzí metodiky WCAG 2.0 včetně odlišností v technologiích. Odlišností v technologiích jsou detailně popsány v kapitole 5, detailnímu srovnání pravidel jednotlivých metodik se věnuje kapitola 6.

7.1. Výsledky srovnání metodik WCAG 2.0 úroveň AA a Pravidel MI

Ze srovnávacích tabulek v kapitole 6 vyplývá, že Pravidla pro tvorbu přístupného webu jsou vzhledem k (X)HTML technologii až na níže uvedená kritéria úspěšnosti v souladu s aktuální pracovní verzí WCAG 2.0 úroveň AA.

- **1.2.1** Multimediální prvky jsou opatřeny popisky. (Priorita 1)
- **1.2.2** Zvukové popisy videí nebo alternativní textový obsah multimediálních prvků včetně jakékoliv interakce jsou uvedeny u multimediálních prvků. (Priorita 1).
- **1.2.3** Multimediální prvky jsou opatřeny zvukovými popisy. (Priorita 2)
- **1.2.4** Veškeré živé multimediální prvky jsou opatřeny popisky. (Priorita 2)
- **1.3.1** Informace a souvislosti zprostředkované prezentací mohou být programově určeny, a oznámení o jejich změnách jsou dostupná interpretům (X)HTML včetně podpůrných technologií. (Priorita 1)
- **1.3.4** Informace zprostředkované změnou zobrazení textu jsou rovněž obsažené v textu, nebo změny zobrazení textu lze programově určit. (Priorita 2)
- **1.3.5** Informace nutné k porozumění a manipulaci s textem nezávisí na tvaru, velikosti, vizuálním umístění nebo orientaci prvků. (Priorita 2)
- **1.4.2** Existuje mechanismus, umožňující vypnout automaticky hrající zvuk, aniž by uživatel musel vypnout všechny zvuk. (Priorita 2)
- **2.4.1** Je dostupný mechanismus umožňující přeskočení bloků obsahu, opakujících se na několika webových stránkách. (Priorita 1)
- **2.5.1** Pokud je zjištěna chyba při vstupu, je identifikována a popsána uživateli ve formě textu. (Priorita 1)
- **2.5.2** Pokud je zjištěna chyba při vstupu a řešení opravy je navrženo a může být provedeno, aniž by byla ohrožena bezpečnost nebo účel obsahu, jsou návrhy na opravu poskytnuty uživateli. (Priorita 2)
- **2.5.3** Pro formuláře vztahující se k právním či finančním transakcím, které modifikují nebo mažou data v datových úložištích nebo které překládají odpovědi testů, je alespoň jeden z následujících výroků pravdivý: (Priorita 2)
- Úkony nejsou nevratné.
- Úkony jsou kontrolovány kvůli případným chybám na vstupu před dalším krokem v úkonu.
- Uživatel je schopen zkontrolovat a potvrdit nebo opravit informaci před jejím odesláním.
- **4.2.1** Alespoň jedna verze obsahu splňuje všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně, avšak alternativní verze nesplňující všechna kritéria úspěšnosti 1. úrovně mohou být dostupná ze stejné URI. (Priorita 1)
- **4.2.2** Obsah splňuje následující kritéria, i když obsah používá technologii, která není ve vybrané baseline: (Priorita 1)
- 1. Obsah, k němuž byl umožněn přístup prostřednictvím klávesnice, může být prostřednictvím klávesnice rovněž opuštěn.
- 2. Obsah se podřizuje kritériu úspěšnosti 2.3.1 (běžné a červené záření).
- **4.2.3** Alespoň jedna verze obsahu splňuje všechna kritéria úspěšnosti 2. úrovně, avšak alternativní verze nesplňující všechna kritéria úspěšnosti 2. úrovně mohou být dostupná ze stejné URI. (Priorita 2)

- **3.1.1** Primární přirozený jazyk nebo jazyky webových stránek lze programově určit. (Priorita 1)
- **3.1.2** Přirozený jazyk každé pasáže nebo fráze ve webových stránkách lze programově určit. (Priorita 2)

Metodika WCAG 2.0 je však oproti Pravidlům MI připravována (z důvodů popsaných v kapitole 5) nezávisle na technologii. Nová pravidla přístupnosti, která mají být v rámci tohoto projektu připravena pro účely prováděcího právního předpisu k novele zákona č. 365/2000 Sb., by měla respektovat Pravidla WCAG 2.0 úroveň AA včetně tohoto požadavku.

Některá z kritérií úspěšnosti, která nejsou v Pravidlech MI pokryta, však obsahují požadavky, jejichž naplnění může být pro tvůrce webů velmi obtížné a může přípravu a údržbu webové prezentace velmi zkomplikovat a prodražit. Toto se týká například multimedii, u kterých je v případě, kdy jsou v rámci webové prezentace zveřejněny a jsou zahrnuty do baseline, vyžadovány popisky a audio komentář. Podle informací od pracovníků Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých, kteří se přípravě audio komentářů k filmům věnují od roku 2002, vychází, že příprava kvalitního audio komentáře k devadesátiminutovému filmu je časově poměrně náročná (třicet až čtyřicet hodin práce). Kromě dostatku času na přípravu vyžaduje vytvoření audiokomentáře i jistou dávku zkušeností. Proto je nasnadě, že požadavek na tvůrce webů, aby tyto audio komentáře vytvářeli svépomocí, je velmi obtížně realizovatelný. A pokud multimedia v baseline zahrnuta nejsou, je dokonce nutné poskytnout alternativní verzi obsahu pouze použitím technologií, která jsou definována v baseline (typickým řešením je v tomto případě poskytnutí například textovou alternativu).

Dalším nerelevantním požadavkem pro české prostředí jsou předpoklady programového určení přirozeného jazyka každé pasáže nebo fráze ve webových stránkách. Tento požadavek nemá pro české prostředí smysl, protože u nás používané asistivní technologie neumí s těmito změnami přirozeného jazyka korektně pracovat. Proto nebyl tento požadavek v roce 2004 do Pravidel MI zahrnut.

Naopak některé požadavky, které se v českých podmínkách osvědčily (například Pravidlo **18** Na samostatné webové stránce je uveden kontakt na technického správce a prohlášení jasně vymezující míru přístupnosti webu a jeho částí. Na tuto webovou stránku odkazuje každá stránka webu.) nejsou ve WCAG 2.0 povinně vyžadovány.

Z výše uvedeného tedy vyplývá, že převzít bez jakýchkoliv úprav pravidla Metodiky WCAG 2.0 úroveň AA by nebylo rozumné. Při přípravě nových pravidel pro Českou republiku je třeba brát v potaz nejen pravidla Metodiky WCAG 2.0 úroveň AA, ale pravidla připravovat s ohledem na prostředí, ve kterém budou používána a některé požadavky z hlediska na přístupnosti upravit podle aktuálních potřeb tak, aby pravidla opravdu sloužila svému účelu.

Pozn.: V poslední verzi pracovního návrhu metodiky WCAG 2.0, která byla zveřejněna v průběhu prací na projektu „Přístupnost webových stránek orgánů státní správy“, byl koncept baseline vypuštěn a nahrazen konceptem seznamů webových technologií s podporou přístupnosti.

Výzkum v oblasti cílových skupin

1. Postup řešení

Řešení etapy probíhalo od srpna 2006 do ledna 2007, přičemž bylo rozděleno do následujících kroků:

- Kategorizace typů postižení a identifikace jejich potřeb
- Návrh sběru dat
- Sestavení souboru praktických testů
- Identifikace a kontaktování cílových skupin
- Provedení šetření
- Provedení praktických testů
- Formulace závěrů a předložení zprávy

V srpnu 2006 byla provedena kategorizace medicínských typů postižení podle výše zmíněných skupin a) až c). Dále byly na základě studia sekundárních dat a analýzou dostupných dokumentů předběžně identifikovány specifické potřeby u jednotlivých medicínských typů postižení.

Na základě identifikovaných specifických potřeb byl v září 2006 sestaven dotazník, jehož elektronická podoba byla v říjnu 2006 implementována na webovém serveru Masarykovy univerzity. Ve spolupráci s Českou radou humanitárních organizací oslovilo brněnské TyfloCentrum v říjnu 2006 vytipované respondenty s různými typy postižení. V listopadu 2006 byl elektronický dotazník distribuován mezi respondenty. Následně v listopadu až prosinci 2006 probíhal sběr dat z dotazníků. Výsledky dotazníkového průzkumu byly statisticky zpracovány Masarykovou univerzitou v lednu 2007.

Souběžně s tím byl v říjnu 2006 sestaven soubor praktických testů pro prokázání správného zařazení občanů se zdravotním postižením do skupin b) a c). Vybraní zástupci definovaných cílových skupin provedli v prosinci 2006 požadované testy. Výsledky byly vyhodnoceny brněnským TyfloCentrem v lednu 2007. Dosažené výsledky etapy.

2. Dosažené výsledky

2.1. Výsledky dotazníkového šetření

Na dotazníkový průzkum odpovědělo 144 respondentů ze 198 oslovených. Strukturu dotazníku a statistické zpracování výsledků popisuje následující text.

2.1.1. Struktura dotazníku

Dotazník je složen ze tří částí zjišťujících statistické (socio-demografické) údaje o respondentech, informace o typu jejich postižení a o způsobu práce s počítačem. Detailní struktura otázek je následující:

2.1.2. Výsledky dotazníkového šetření

Na dotazníkový průzkum odpovědělo 144 respondentů ze 198 oslovených. Strukturu dotazníku a statistické zpracování výsledků popisuje následující text.

Struktura dotazníku

Dotazník je složen ze tří částí zjišťujících statistické (socio-demografické) údaje o respondentech, informace o typu jejich postižení a o způsobu práce s počítačem. Detailní struktura otázek je následující:

Část 1 – Statistické údaje:

1. a) Kolik je Vám let?

1. b) Vaše pohlaví?

- muž
- žena

1. c) Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

- žádné
- základní
- vyučení, středoškolské bez maturity
- středoškolské s maturitou
- vysokoškolské

1. d) Ve kterém kraji v současné době žijete? (uveďte kraj, v němž skutečně žijete, nemusí se shodovat s trvalým pobytem, zapsaným v občanském průkazu).

- Hlavní město Praha
- Jihočeský
- Jihomoravský
- Karlovarský
- Královehradecký
- Liberecký
- Moravskoslezský
- Olomoucký
- Pardubický
- Plzeňský
- Středočeský
- Ústecký
- Vysočina
- Zlínský

1. e) Jaká je velikost obce, kde žijete?

- do 999 obyvatel
- od 1 000 do 4 999 obyvatel
- od 5 000 do 19 999 obyvatel
- od 20 000 do 49 999 obyvatel
- od 50 000 do 99 999 obyvatel
- nad 100 000 obyvatel

1. f) Jakého druhu je Vaše zaměstnání?

- důchod
- zaměstnání na hlavní pracovní poměr
- zaměstnání na vedlejší pracovní poměr
- podnikání, živnost
- studium, příprava na budoucí povolání
- žádné zaměstnání
- jiné (uveďte jaké)

1. g) Jaký pobíráte důchod?

- starobní
- plný invalidní
- částečný invalidní
- jiný (uveďte jaký)

1. h) Jaké jsou obory Vašeho působení?

- lehký průmysl
- těžký průmysl
- chemický průmysl
- zemědělství
- informační technologie
- státní správa
- management a marketing
- školství
- stavebnictví
- zdravotnictví
- doprava
- jiné (uveďte jaké)

1. i) Máte nějaké mimořádné výhody?

- st. 1: TP
- st. 2: ZTP
- st. 3: ZTP/P
- nemám

1. j) Jaká je Vám přiznána bezmocnost?

- úplná
- převážná
- částečná
- žádná

Část 2 – Typ postižení:

2. a) Jaký máte typ postižení:

- tělesné
- zrakové
- sluchové
- jiné (uveďte jaké)
- Pro tělesné postižení:

2. b) Jakého typu je Vaše tělesné postižení?

- motorické postižení nebo fyzická ztráta (i části) horních končetin
- jiné (uveďte jaké)

Pro zrakové postižení:

2. c) Jaký je stupeň Vašeho zrakového postižení podle klasifikace WHO?

- úplná nevidomost (naprostá ztráta světlocitu až po zachování světlocitu s chybnou světelnou projekcí)
- praktická nevidomost (vízus 1/50 až světlocit nebo omezení zorného pole do 5 stupňů kolem centrální fixace, i když centrální ostrost není postižena)

- těžce slabý zrak (vívus 1/20 – 1/50 nebo koncentrické zúžení zorného pole obou očí pod 20 stupňů, nebo jediného funkčně zdatného oka pod 45 stupňů)
- silná slabozrakost (vívus 1/10 – 1/20)
- střední slabozrakost (vívus 3/10 – 1/10)

2. d) Máte porušenu některou z těchto zrakových funkcí?

- kontrastní citlivost
- světloplachost
- šeroslepost
- schopnost rozlišovat barvy (barvoslepost), uveďte pro které barvy
- výpadky zorného pole
- zúžení zorného pole
- vnímání hloubky
- schopnost lokalizovat
- fixace předmětů
- sledování předmětů v pohybu
- jinou (uveďte jakou)

2. e) Umíte číst hmatem slepecké písmo?

- ano, čtu často a pravidelně
- ano, ale používám jen občas
- ne
-

Pro sluchové postižení:

2. f) Jaký je stupeň Vašeho sluchového postižení?

- nedoslýchavost (mohu za určitých podmínek rozumět mluvené řeči)
- praktická hluchota (slyším zvuk, ale nerozumím slovům)
- úplná hluchota (neslyším žádný zvuk).

2. g) Kdy u Vás vznikla porucha sluchu?

- porucha sluchu je vrozená nebo k ní došlo do jednoho roku života

- porucha sluchu vznikla v dětství (do 15 let)
- porucha sluchu vznikla až v dospělosti (po 15 roku života)

2. h) Jaké používáte pomůcky ke kompenzaci sluchového postižení?

- kochleární implantát
- sluchadlo
- indukční smyčka
- žádné
- jiné (uveďte jaké)

2. i) Co považujete za svůj hlavní jazyk?

- český znakový jazyk
- znakovanou češtinu
- mluvenou řeč (český jazyk) doplněnou znaky
- mluvenou řeč (český jazyk) a odezírání

2. j) Jak nejčastěji komunikujete se slyšícími lidmi?

- odezírám a mluvím
- používám znakový jazyk a tlumočnicka
- používám mluvenou řeč doplněnou znaky a gesty
- používám znakovanou češtinu
- písemně
- používám Lormovu abecedu

Pro všechna postižení:

2. k) Trpíte některou z těchto poruch?

- poruchy učení a paměti
- poruchy soustředění
- dyslexie
- dysgrafie
- netrpím žádnou podobnou poruchou
- jiné (uveďte jaké)

Část 3 – Práce s počítačem:

3. a) Dokážete samostatně bez cizí pomoci pracovat s běžným počítačem?

- ano, bez problémů
- potřebuji pomoc (asistence, spec. pomůcka, spec. software)
- ne

3. b) Můžete používat k ovládní počítače myš?

- ano, bez problémů
- potřebuji k tomu v určitých situacích pomoc nebo zpřístupnění
- ne

3. c) Můžete používat k ovládní počítače běžnou klávesnici?

- ano, bez problémů
- potřebuji k tomu v určitých situacích pomoc nebo úpravu (asistent, označení kláves)
- ne

3. d) Můžete svým zrakem rozpoznat informace z obrazovky?

- ano, bez problémů
- potřebuji pomoc nebo zpřístupnění (zvětšení, jiné nastavení)
- ne

3. e) Můžete svým sluchem samostatně rozpoznat zvukové efekty či rozumět hlasové nahrávce?

- ano, bez problémů
- potřebuji k tomu v určitých situacích pomoc (grafický analyzátor zvuku, atd.)
- ne

3. f) Rozumíte bez problémů psanému textu?

- ano, bez problémů
- ne, s porozuměním psaného textu mám problém

3. g) Máte problémy s nalezením informací na stránce?

- ano
- ne
- za určitých okolností ano (uved'te jakých)

3. h) Upravujete si nastavení svého prohlížeče?

- ano, je to pro mne nezbytné
- ano, ale nezbytné to není
- ne

3. i) Používáte nastavení usnadnění v operačním systému Windows?

- ano

- ne

3. j) Může Vám práce na počítači zdravotně uškodit?

- ne
- ano, ale pouze v případě delší práce
- ano, mohu mít problémy (uved'te jaké)

3. k) Používáte pro ovládání PC speciální vstupní zařízení nebo speciální systém?

- speciální klávesnice
- speciální polohovací zařízení pro ovládání PC
- kryt na klávesnici
- žádné
- jiné (uved'te jaké)

3. l) Používáte některou z těchto výstupních technologií?

- speciální program pro zvětšení obrazu
- hlasový výstup
- braillský řádek
- žádnou
- jinou (uved'te jakou)

3. m) Byli byste ochotni se v rámci projektu podílet na praktickém testování přístupnosti webu?

- ano
- ne

2.1.3. Výsledná zjištění

Otázka: Kolik je vám let?

Průměrný věk respondentů byl 39 let. Nejvyšší zastoupení měla věková třída 21–30 let. Respondenti s různým typem postižení byli přibližně stejně staří.

	N	průměr	medián	minimum	maximum	sm. odch.
tělesně postižení	70	40,50	42,5	11	75	13,92
zrakově postižení	55	39,96	37	5	75	14,99
sluchově postižení	33	40,09	33	19	73	16,29
všichni respondenti	144	39,33	37	5	75	14,37

Otázka: Vaše pohlaví?

Zastoupení mužů a žen nebylo vyrovnané. Přibližně dvě třetiny respondentů tvořili muži.

Tak tomu bylo u tělesně a zrakově postižených, u sluchově postižených byl poměr mužů a žen obrácen: muži tvořili pouze necelých 40 % respondentů, ženy více než 60 %.

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
muži (%)	64,6	68,6	69,1	39,4
ženy (%)	35,4	31,4	30,9	60,6

Otázka: Jaké máte nejvyšší dosažené vzdělání?

Většina respondentů byla středoškolsky vzdělaná (45,1 %). Spolu s respondenty, kteří ukončili vysokoškolské studium, to bylo 71,5 % respondentů. Vyšší podíl vysokoškolsky vzdělaných respondentů byl mezi sluchově postiženými (42,4 %), spolu se středoškolsky vzdělanými respondenty tvořili u sluchově postižených 87,9 %.

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
žádné (%)	0,7	1,4	0,0	0,0
základní (%)	6,3	8,6	5,5	3,0
vyučení, SŠ bez maturity (%)	21,5	21,4	30,9	9,1
SŠ s maturitou (%)	45,1	42,9	47,3	45,5
vysokoškolské (%)	26,4	25,7	16,4	42,4

Otázka: Ve kterém kraji v současné době žijete?

Nejvyšší počet respondentů žije v Praze (28,5 %) a Jihomoravském kraji (16,7 %).

	Počet	%
Hlavní město Praha	41	28,5
Jihočeský	3	2,1
Jihomoravský	24	16,7
Karlovarský	1	0,7
Královehradecký	11	7,6
Liberecký	6	4,2
Moravskoslezský	15	10,4
Olomoucký	10	6,9
Pardubický	1	0,7
Plzeňský	5	3,5

Středočeský	8	5,6
Ústecký	7	4,9
Vysočina	6	4,2

Otázka: Jaká je velikost obce, kde žijete?

Téměř polovina respondentů žije ve velkých městech (s víc než 100 tis. obyvatel).

Nejvyšší podíl respondentů žijících ve velkých městech byl mezi sluchově postiženými respondenty (63,6 %).

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
do 999 obyvatel (%)	6,3	5,7	10,9	6,1
1 000–4 999 obyvatel (%)	6,9	8,6	7,3	3,0
5 000–19 999 obyvatel (%)	15,3	21,4	14,5	18,2
20 000–49 999 obyvatel (%)	6,3	7,1	7,3	0,0
50 000–99 999 obyvatel (%)	16,7	20,0	14,5	9,1
nad 100 000 obyvatel (%)	48,6	37,1	45,5	63,6

Otázka: Jakého druhu je Vaše zaměstnání popř. Váš důchod?

	počet	%
důchod (%)	90	62,5
zaměstnání na hlavní pracovní poměr (%)	55	38,2
zaměstnání na vedlejší pracovní poměr (%)	19	13,2
podnikání, živnost (%)	16	11,1
studium, příprava na budoucí povolání (%)	29	20,1
žádné zaměstnání (%)	6	4,2
jiné (%)	13	9,0

Mezi dotazovanými byli zastoupeni zejména respondenti pobírající důchod. Z nich většina (86,6 %) pobírá plný invalidní důchod.

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
důchod (%)	62,5	75,7	60,0	45,5

Mezi tělesně postiženými pobíralo důchod až 75,7 % respondentů, u zrakově postižených 60 % a u sluchově postižených 45,5 %.

	počet	%
starobní	7	7,8
plný invalidní	69	76,7
částečný invalidní	3	3,3
jiný	1	1,1
neuveдено	10	11,1

Celkem 47,2 % respondentů bylo zaměstnáno v pracovním poměru, nebo podnikali. Nejméně zaměstnaných/podnikajících respondentů bylo mezi zrakově postiženými (38,2 %).

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
ano (%)	47.2	51.4	38.2	48.5
ne (%)	52.8	48.6	61.8	51.5

Otázka: Jaký je obor Vašeho působení?

Respondenti byli zaměstnáni zejména v lehkém průmyslu (42,9 %) a v oblasti informačních technologií (25,4 %).

	počet	%
lehký průmysl	54	42,9
těžký průmysl	0	0,0
chemický průmysl	4	3,2
zemědělství	1	0,8
informační technologie	32	25,4
státní správa	9	7,1
management a marketing	8	6,3
školství	25	19,8
stavebnictví	4	3,2
zdravotnictví	7	5,6
doprava	1	0,8
jiné	50	39,7

Otázka: Máte nějaké mimořádné výhody?

Držitelé průkazu ZTP bylo 26,4 % respondentů, držitelé průkazu ZTP/P 69,4 % respondentů.

Nejvyšší podíl držitelů průkazu ZTP/P bylo mezi zrakově postiženými (90,9 %), nejvíce držitelů průkazu ZTP mezi sluchově postiženými (81,8 %).

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
st. 1: TP (%)	0,7	1,4	1,8	0,0
st. 2: ZTP (%)	26,4	18,6	3,6	81,8
st. 3: ZTP/P (%)	69,4	74,3	90,9	18,2
nemám (%)	3,5	5,7	3,6	0,0

Otázka: Jaká je Vám přiznána bezmocnost?

Úplná bezmocnost byla přiznána 16 % respondentů, převážná nebo částečná dalším 52,8 % respondentů.

Nejnižší podíl respondentů, kterým byla přiznána bezmocnost, byl mezi sluchově postiženými (39,4 %).

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
úplná (%)	16,0	27,1	5,5	6,1
převážná (%)	28,5	34,3	32,7	9,1
částečná (%)	24,3	14,3	38,2	24,2
žádná (%)	31,3	24,3	23,6	60,6

Otázka: Jaký typ postižení máte?

Mezi respondenty byli zastoupeni zejména respondenti s tělesným postižením (48,6 %). Zrakové postižení mělo 38,2 % respondentů, sluchové 22,9 % a jiné 6,9 % respondentů.

	počet	%
pouze tělesné postižení	55	38,2
pouze zrakové postižení	45	31,3
pouze sluchové postižení	24	16,7
kombinované postižení	20	13,9
tělesně postižení respondenti	70	48,6
zrakově postižení respondenti	55	38,2
sluchově postižení respondenti	33	22,9

Otázka: Jakého typu je Vaše tělesné postižení?

Respondenti s tělesným postižením měli převážně motorické postižení nebo fyzickou ztrátu (i části) horních končetin (87,1 %). U 11,4 % respondentů nebyl uveden žádný typ tělesného postižení.

	počet	%
motorické postižení nebo fyzická ztráta (i části) horních končetin	61	87,1
jiné	21	30,0

Otázka: Jaký je typ Vašeho zrakového postižení podle klasifikace WHO?

Respondenti se zrakovým postižením byli převážně prakticky nevidomí (43,6 %) nebo úplně nevidomí (34,5 %).

	počet	%
úplná nevidomost	19	34,5
praktická nevidomost	24	43,6
těžce slabý zrak	8	14,5
silná slabozrakost	1	1,8
střední slabozrakost	3	5,5

Otázka: Máte porušenou některou z těchto zrakových funkcí?

Nejčastějším postižením u respondentů se zrakovým postižením bylo porušení kontrastní citlivosti, zúžení zorného pole a výpadky zorného pole.

	počet	%
kontrastní citlivost	19	52,8
světloplachost	14	38,9
šeroslepost	12	33,3
schopnost rozlišovat barvy (barvoslepost)	6	16,7
výpadky zorného pole	15	41,7
zúžení zorného pole	17	47,2
vnímání hloubky	10	27,8
schopnost lokalizovat	8	22,2
fixace předmětů	9	25,0
sledování předmětů v pohybu	14	38,9
jinou	6	16,7

Otázka: Umíte číst hmatem slepecké písmo?

Přibližně polovina respondentů se zrakovým postižením umí číst hmatem slepecké písmo (52,7 %).

	počet	%
ano, často a pravidelně	7	12,7
ano, ale jen občas	22	40,0
ne	26	47,3

Otázka: Jaký je stupeň Vašeho sluchového postižení a kdy u Vás vznikla porucha sluchu?

Nejvyšší podíl respondentů byl postižen praktickou hluchotou (45,5 %; slyší zvuk, ale nerozumí slovům).

	počet	%
nedoslýchavost	9	27,3
praktická hluchota	15	45,5
úplná hluchota	9	27,3

U více než poloviny respondentů (57,6 %) byla porucha sluchu vrozená (resp. k ní došlo do jednoho roku života).

	počet	%
Porucha je vrozená nebo vznikla do 1 r. života	19	57,6
Porucha vznikla v dětství (do 15 let)	9	27,3
Porucha vznikla v dospělosti (po 15 roku)	5	15,2

Otázka: Jaké pomůcky ke kompenzaci sluchového postižení používáte?

Nejčastěji používanou pomůckou ke kompenzaci sluchového postižení bylo sluchadlo (51,5 %), čtvrtina respondentů používala kochleární implantát (24,2 %).

	počet	%
sluchadlo	17	51,5
kochleární implantát	8	24,2
indukční smyčka	5	15,2
žádné	10	30,3
jiné	3	9,1

Otázka: Co považujete za svůj hlavní jazyk a jak nejčastěji komunikujete se slyšícími lidmi?

U většiny sluchově postižených je hlavním jazykem mluvená řeč a odezírání (66,7 %).

	počet	%
český znakový jazyk	8	24,2
znakovaná čeština	1	3,0
mluvená řeč (český jazyk) doplněná znaky	2	6,1
mluvená řeč (český jazyk) a odezírání	22	66,7

Většina sluchově postižených komunikuje se slyšícími lidmi odezíráním a mluvením (84,8 %)

	počet	%
odezírám a mluvím	28	84,8
používám znakový jazyk a tlumočnicka	2	6,1
používám znakovanou češtinu	1	3,0
písemně	2	6,1

Otázka: Trpíte některou z těchto poruch?

Z celkového počtu 144 respondentů celkem 5,6 % trpělo poruchami učení a paměti a rovněž 5,6 % poruchami soustředění. Dyslexie byla známá u 4,2 % a dysgrafie u 2,1 % respondentů, 4,9 % trpělo jinou poruchou.

U 84,7 % respondentů se nevyskytovala žádná z těchto poruch.

	počet	%
poruchy učení a paměti	8	5,6
poruchy soustředění	8	5,6
dyslexie	6	4,2
dysgrafie	3	2,1
netrpím žádnou podobnou poruchou	122	84,7
jiné	7	4,9

Otázka: Dokážete samostatně bez cizí pomoci pracovat s běžným počítačem?

Celkem 63,2 % respondentů dokáže samostatně bez cizí pomoci pracovat s běžným počítačem, dalších 36,1 % potřebuje při práci s počítačem pomoc (asistence, speciální pomůcka nebo software). Nejvyšší podíl respondentů, kteří dokáží pracovat s počítačem pouze s pomocí, bylo mezi zrakově postiženými (69,1 %).

	všichni respondenti	tělesně postiženi	zrakově postiženi	sluchově postiženi
ano, bez problémů (%)	63,2	78,6	30,9	87,9
potřebuji pomoc (asistence, spec. pomůcka, spec. software) (%)	36,1	20,0	69,1	12,1
ne (%)	0,7	1,4	0,0	0,0

Otázka: Můžete používat k ovládní počítače myš?

Celkem 63,2 % respondentů může k ovládní počítače používat myš, dalších 18,1 % potřebuje k tomu v určitých situacích pomoc nebo zpřístupnění. Nejnižší podíl respondentů, kteří používají myš bez problému je mezi zrakově postiženými (pouze 27,3 %). Až 45,5 % zrakově postižených nemůže používat k ovládní počítače myš.

	všichni respondenti	tělesně postiženi	zrakově postiženi	sluchově postiženi
ano, bez problémů (%)	63,2	80,0	27,3	93,9
potřebuji k tomu v určitých situacích pomoc nebo zpřístupnění (%)	18,1	14,3	27,3	6,1
ne (%)	18,8	5,7	45,5	0,0

Otázka: Můžete používat k ovládní počítače běžnou klávesnici?

Celkem 86,8 % respondentů může používat k ovládní počítače běžnou klávesnici, dalších 9,7 % potřebuje k tomu v určitých situacích pomoc nebo úpravu (asistent, označení kláves). Nejvyšší podíl respondentů, kteří mohou používat klávesnici bez omezení, byl mezi sluchově postiženými (97,0 %).

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
ano, bez problémů (%)	86,8	80,0	90,9	97,0
potřebuji k tomu v určitých situacích pomoc nebo úpravu (asistent, označení kláves) (%)	9,7	12,9	9,1	3,0
ne (%)	3,5	7,1	0,0	0,0

Otázka: Můžete svým zrakem rozpoznat informace z obrazovky?

Celkem 59,0 % respondentů může svým zrakem rozpoznat informace z obrazovky, dalších 18,8 % potřebuje pomoc nebo zpřístupnění (zvětšení, jiné nastavení). Nejnižší podíl respondentů, kteří bez problému rozpoznávají informace z obrazovky je pochopitelně mezi zrakově postiženými (7,3 %). 40,0 % zrakově postižených potřebuje k tomu pomoc nebo zpřístupnění a 52,7 % zrakově postižených nemůže rozpoznávat informace z obrazovky.

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
ano, bez problémů (%)	59,0	84,3	7,3	81,8
potřebuji pomoc nebo zpřístupnění (zvětšení, jiné nastavení) (%)	18,8	11,4	40,0	9,1
ne (%)	22,2	4,3	52,7	9,1

Otázka: Můžete svým sluchem samostatně rozpoznat zvukové efekty či rozumět hlasové nahrávce?

Celkem 79,2 % respondentů může svým sluchem rozpoznat zvukové efekty a rozumět hlasové nahrávce, 8,3 % potřebuje k tomu v určitých situacích pomoc (grafický analyzátor zvuku apod.). Nejnižší podíl respondentů, kteří bez problému rozpoznávají zvuk je pochopitelně mezi sluchově postiženými (12,1 %). Dalších 36,4 % sluchově postižených potřebuje k tomu pomoc a 51,5 % sluchově postižených nemůže rozpoznávat zvukové efekty a rozumět hlasové nahrávce vůbec.

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
ano, bez problémů (%)	79,2	92,9	90,9	12,1
potřebuji k tomu v určitých situacích pomoc (grafický analyzátor zvuku, atd.) (%)	8,3	1,4	9,1	36,4
ne (%)	12,5	5,7	0,0	51,5

Otázka: Rozumíte bez problémů psanému textu?

Celkem 93,1 % respondentů rozumí bez problémů psanému textu. Nejvyšší podíl respondentů, kteří mají s porozuměním psaného textu problém, bylo mezi sluchově postiženými. 15,2 % z nich má s porozuměním psaného textu problém.

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
ano, bez problémů (%)	93,1	95,7	96,4	84,8
ne, s porozuměním psaného textu mám problém (%)	6,9	4,3	3,6	15,2

Otázka: Máte problémy s nalezením informací na stránce?

Až 69,4 % respondentů nemá problém s nalezením informací na stránce, dalších 29,2 % má s nalezením informací na stránce potíže pouze za určitých okolností. Nejvyšší podíl respondentů, kteří mají jisté problémy s nalézáním informací na stránce je mezi zrakově postiženými (52,7 %).

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
ano (%)	1,4	0,0	1,8	3,0
za určitých okolností ano (%)	29,2	21,4	50,9	24,2
ne (%)	69,4	78,6	47,3	72,7

Otázka: Upravujete si nastavení svého prohlížeče?

Pro 21,5 % respondentů je nezbytné upravovat si nastavení svého prohlížeče. Dalších 34,0 % respondentů si nastavení prohlížeče upravuje, ovšem není to pro ně nezbytné. Nejčastěji upravené prohlížeče používají zrakově postižení, u 32,7 % z nich je to nezbytné.

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
ano, je to pro mne nezbytné (%)	21,5	17,1	32,7	15,2
ano, ale nezbytné to není (%)	34,0	35,7	30,9	39,4
ne (%)	44,4	47,1	36,4	45,5

Otázka: Používáte nastavení usnadnění v operačním systému Windows?

Celkem 34,7 % respondentů používá nastavení usnadnění v operačním systému Windows. Přibližně rovným podílem je toto nastavení využíváno u zrakově i sluchově postižených (41,8 a 42,4 %).

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
ano (%)	34,7	28,6	41,8	42,4
ne (%)	65,3	71,4	58,2	57,6

Otázka: Může vám práce na počítači zdravotně uškodit?

Až 13,9 % respondentům může práce na počítači zdravotně uškodit. Dalších 21,5 % respondentů může mít zdravotní problémy při delší práci na počítači. Nejnižší podíl respondentů, kterým by práce na počítači jakkoliv škodila, bylo mezi zrakově postiženými (21,8 %).

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
ne (%)	64,6	57,1	78,2	57,6
ano, ale pouze v případě delší práce (%)	21,5	25,7	14,5	21,2
ano, mohu mít problémy (%)	13,9	17,1	7,3	21,2

Otázka: Používáte pro ovládání PC speciální vstupní zařízení nebo speciální systém?

Jenom 2,1 % respondentů používá pro ovládání PC speciální klávesnice, toto vstupní zařízení je používáno zejména sluchově postiženými (až 9,1 % z nich). Celkem 84,0 % respondentů nepoužívá žádné speciální vstupní zařízení nebo speciální systém.

Překvapivě nejvyšší podíl respondentů, kteří používají speciální klávesnici, byl mezi sluchově postiženými. Jde tady o tři respondenty, jeden z nich měl kromě sluchového i zrakové postižení. Je možné, že u zbývajících dvou sluchově postižených respondentů došlo k nepochopení otázky.

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	Sluchově postižení
speciální klávesnice (%)	2,1	0,0	1,8	9,1
speciální polohovací zařízení pro ovládání PC (%)	0,7	0,0	1,8	0,0
jiné (%)	13,2	21,4	16,4	3,0
žádné (%)	84,0	78,6	80,0	87,9

Otázka: Používáte některou z těchto výstupních technologií?

Speciální výstupné technologie využívá 41,7 % respondentů. Nejčastěji využívaným je hlasový výstup u 33,3 % respondentů. Ze zrakově postižených jej využívá 81,8 % respondentů. Zrakově postižení používají také program pro zvětšení obrazu (36,4 %) a braillský řádek (20,0 %).

	všichni respondenti		zrakově postižení	
	počet	%	počet	%
hlasový výstup	48	33,3	45	81,8
speciální program pro zvětšení obrazu	28	19,4	20	36,4
braillský řádek	11	7,6	11	20,0
jiná	10	6,9	5	9,1
žádná	84	58,3	4	7,3

Otázka: Byli byste ochotni se v rámci projektu podílet na praktickém testování přístupnosti webu?

Většina respondentů by byla ochotna se podílet na praktických testech přístupnosti webu (81,3 %). Ochotni respondenti byli zaznamenáni vyrovnaně mezi tělesně (82,9 %), zrakově (85,5 %) i sluchově postiženými (78,8 %).

	všichni respondenti	tělesně postižení	zrakově postižení	sluchově postižení
ano (%)	81,3	82,9	85,5	78,8
ne (%)	18,8	17,1	14,5	21,2

2.1.4. Počty zdravotně postižených

Na základě Zprávy o situaci zdravotně postižených (VVZP 202/91) z roku 1992 docházíme k odhadu, že v České republice je 400 tisíc hendikepovaných osob. Novější údaje nejsou k dispozici, proto tento vládní dokument považujeme za směrodatný. Proporcionální členění zdravotně postižených do stanovených skupin a) až d) vyplynulo z dotazníkového průzkumu. Následné absolutní počty občanů ve skupinách byly odhadnuty na základě zjištěného poměru mezi skupinami.

Skupina a) občané, kterým zdravotní postižení nebrání v seznámení se s obsahem webových stránek.

- Do této skupiny spadá přibližně **63 %** zdravotně postižených občanů.
- V celé české populaci se jedná přibližně o **252 000** občanů.

Skupina b) občané, kterým zdravotní postižení brání v seznámení se s obsahem webových stránek, ale pokud jejich tvůrce dodrží pravidla pro tvorbu přístupného webu, mohou se v nezbytném rozsahu seznámit s webovými stránkami orgánů veřejné správy.

- Do této skupiny spadá přibližně **35 %** zdravotně postižených občanů.
- V celé české populaci se jedná přibližně o **140 000** občanů.

Skupina c) občané, kterým zdravotní postižení brání v seznámení se s obsahem webových stránek a nemohou se seznámit s jejich obsahem ani tehdy, pokud jejich tvůrce dodrží pravidla pro tvorbu přístupného webu.

- Do této skupiny spadají přibližně **2 %** zdravotně postižených občanů.
- V celé české populaci se jedná přibližně o **8 000** občanů.

Skupina d) občané, kteří spadají do skupiny definované v bodě b), kteří mají zájem pracovat s internetem.

- Do této skupiny spadá přibližně **28 %** zdravotně postižených občanů.
- V celé české populaci se jedná přibližně o **112 000** občanů.

2.2. Výsledky praktických testů

Cílem praktických testů přístupnosti bylo prokázat správné zařazení občanů se zdravotním postižením do skupin b) a c).

Do skupiny b) spadají občané, kterým zdravotní postižení brání v seznámení se s obsahem webových stránek, ale pokud jejich tvůrce **dodrží** pravidla pro tvorbu přístupného webu, **mohou se** v nezbytném rozsahu seznámit s webovými stránkami orgánů veřejné správy.

Do skupiny c) spadají občané, kterým zdravotní postižení brání v seznámení se s obsahem webových stránek a **nemohou se** seznámit s jejich obsahem ani tehdy, pokud jejich tvůrce **dodrží** pravidla pro tvorbu přístupného webu.

Samotná realizace praktických testů přístupnosti proběhla ve dvou krocích:

- Sestavení souboru praktických testů;
- Provedení praktických testů.

2.2.1. Sestavení souboru praktických testů

Pro praktické testy byla připravena sada testových otázek, které jsou v dalším textu dále vyhodnocovány. Jako referenční pravidla byla použita Pravidla pro tvorbu přístupného webu 1.0, vydaná MI ČR v červenci 2004. Testování bylo provedeno na následujících webech:

- www.jiretinpb.cz
- www.mestobustehrad.cz
- www.mpo.cz

Ve všech případech se jedná o weby, splňující zadání, tj. weby veřejné správy, vyhovující pravidlům pro tvorbu přístupného webu.

2.2.2. Provedení praktických testů

Z respondentů statistického šetření bylo vybráno 40 potencialních účastníků praktických testů. I přes cílené oslovení konkrétních osob, které při statistickém šetření s účastí na praktických testech souhlasily, bylo nakonec kvůli neochotě většiny z nich opravdu spolupracovat provedeno pouze 15 testů oproti původně plánovaným 30.

Jak ukazuje následující tabulka, zastoupení jednotlivých typů postižení bylo poměrně nerovnoměrné. Někteří účastníci trpěli více než jedním postižením, proto je součet jednotlivých typů postižení vyšší než počet účastníků praktických testů.

Sluchové postižení	3
Poruchy učení a paměti, poruchy soustředění	3
Zrakové postižení	7
Tělesné postižení	8

2.2.3. Výsledná zjištění testů

1. Dokážete na webových stránkách dané webové prezentace odlišit navigační část(i) od hlavního obsahu stránky? Pokud ano, napište, jak jsou tyto části odlišeny.

Testovaný web	Průměrný čas (mm:ss)	Nejnižší čas (mm:ss)	Nejvyšší čas (mm:ss)	Úspěšnost (%)
Jiřetín pod Bukovou	0:50	0:01	2:34	80
Město Buštěhrad	0:23	0:01	1:05	100
Ministerstvo průmyslu a obchodu	0:35	0:01	1:50	93,3

Zodpovězení této otázky nečinilo respondentům žádné vážnější problémy. Většina z nich byla schopna bez problémů odlišit navigační části od hlavního obsahu stránky.

2. Je pro vás kontrast barvy písma a pozadí dostatečný?

Testovaný web	Průměrný čas (mm:ss)	Nejnižší čas (mm:ss)	Nejvyšší čas (mm:ss)	Úspěšnost (%)
Jiřetín pod Bukovou	0:50	0:01	2:34	66,7
Město Buštěhrad	0:23	0:01	1:05	93,3
Ministerstvo průmyslu a obchodu	0:35	0:01	1:50	80

V případě Jiřetína pod Bukovou by respondenti ocenili kontrastnější písmo hlavního obsahu stránky, v případě Města Buštěhradu jeden z respondentů sice odpověděl na otázku ne, ale pomocí odkazu pro změnu vzhledu by si byl schopen vybrat takový barevný kontrast, který je pro jeho potřeby vyhovující. U webu Ministerstva průmyslu a obchodu respondentům vadilo málo kontrastní písmo v sekcích Aktuality a Užitečné odkazy i přesto, že použité barvy vyhovují oběma metodikám na testování kontrastu (rozdíl barvy a jasu a rozdíl světelnosti).

Z odpovědí na tuto otázku vyplývá, že by se výběru vhodných barev měla věnovat větší péče ze strany tvůrců webů. Ti by se neměli spoléhat jen na metodiky testování kontrastu, které, jak z testování vyplývá, nemusí pokrývat potřeby všech uživatelů. V případě Jiřetína pod Bukovou zvolené barvy nevyhovovaly třetině dotázaných. Jako vhodné řešení se nabízí možnost vypnutí stylových předpisů či umožnit upravit vzhled webu tak, jak je tomu u prezentace Města Buštěhradu.

3. Je pro vás velikost písma dostatečná? Dokážete si v případě potřeby velikost písma na stránce přizpůsobit?

Testovaný web	Průměrný čas (mm:ss)	Nejnižší čas (mm:ss)	Nejvyšší čas (mm:ss)	Úspěšnost (%)
Jiřetín pod Bukovou	0:31	0:01	3:21	73,3 / 93,3
Město Buštěhrad	0:32	0:01	3:50	86,7 / 93,3
Ministerstvo průmyslu a obchodu	0:23	0:01	2:49	86,7 / 93,3

Velikost písma, definovaná na stránkách, nebyla pro některé respondenty dostačující. Všichni, kterým výchozí velikost písma na stránkách nevyhovovala, si je však dokázali zvětšit. Jeden respondent si velikost písma na stránkách zvětšit neuměl, velikost písma na stránkách mu vyhovovala.

Výsledky (v případě Jiřetína pod Bukovou nevyhovovala výchozí velikost písma čtvrtině respondentů) jasně ukazují na nutnost umožnit uživatelům měnit velikost písma na stránkách. A to tak, aby i při zvětšení písma zůstala stránka čitelná.

4. Dokážete na titulní stránce odlišit odkazy od okolního textu? Pokud ano, napište, jak jsou odkazy odlišeny.

Testovaný web	Průměrný čas (mm:ss)	Nejnižší čas (mm:ss)	Nejvyšší čas (mm:ss)	Úspěšnost (%)
Jiřetín pod Bukovou	0:31	0:01	5:00	80
Město Buštěhrad	0:21	0:01	0:58	100
Ministerstvo průmyslu a obchodu	0:35	0:01	5:00	100

S odlišením odkazů od okolního textu neměli respondenti u webů Města Buštěhradu a Ministerstva průmyslu a obchodu naprosto žádný problém, u webu Jiřetína pod Bukovou nebylo schopno odlišit odkazy 20% respondentů.

5. Rozumíte informacím, které jsou prezentovány na titulní stránce? Pokud ano, napište stručně vlastními slovy, o čem titulní stránka pojednává.

Testovaný web	Průměrný čas (mm:ss)	Nejnižší čas (mm:ss)	Nejvyšší čas (mm:ss)	Úspěšnost (%)
Jiřetín pod Bukovou	1:25	0:02	4:18	80
Město Buštěhrad	1:05	0:01	5:00	100
Ministerstvo průmyslu a obchodu	2:08	0:01	8:06	73,3

Za nejsrozumitelnější považovali respondenti titulní stránku Města Buštěhradu. U webů Jiřetína pod Bukovou a Ministerstva průmyslu a obchodu měli respondenti se sluchovým postižením velký problém s porozuměním informací – v případě Ministerstva průmyslu a obchodu jeden respondent vůbec nepoznal, že se ocitl na webu ministerstva, dalšímu chyběla nějaké výraznější informace o tom, na jakém webu se ocitl a třetí považoval obsah na titulní stránce za celkové shrnutí webové stránky. Srozumitelnost prezentovaných informací může být velkou překážkou v přístupnosti právě pro skupinu sluchově postižených. I přesto, že požadavek na srozumitelný jazyk je v pravidlech přístupnosti uveden, je míra srozumitelnosti velmi subjektivní záležitostí a skupina návštěvníků, kteří trpí sluchovým postižením, může v mnoha případech spadat do skupiny c).

6. Považujete alternativní textové popisky netextových prvků na titulní straně za dostačující? Pokud ne, vypište ty, které za dostačující nepovažujete.

Testovaný web	Průměrný čas (mm:ss)	Nejnižší čas (mm:ss)	Nejvyšší čas (mm:ss)	Úspěšnost (%)
Jiřetín pod Bukovou	0:40	0:01	3:25	93,3
Město Buštěhrad	0:42	0:01	2:06	100
Ministerstvo průmyslu a obchodu	1:08	0:03	5:00	66,7

Na webu Ministerstva průmyslu a obchodu vadil třetině respondentů alternativní textový popis ilustrativní obrázek u obrázků, které pouze doplňují zveřejňované články. Vhodným řešením by bylo buď popisek úplně odstranit, aby uživatelé nerušil, nebo jej nahradit alternativním textovým popisem, který bude vystihovat obsah obrázku.

7. Je pro vás vyhledávací formulář přístupný? Dokážete pomocí něj vyhledat informace o rozpočtu provozovatele webu? Pokud ano, запиšte výsledek vašeho hledání či odkaz na webovou stránku s rozpočtem.

Testovaný web	Průměrný čas (mm:ss)	Nejnižší čas (mm:ss)	Nejvyšší čas (mm:ss)	Úspěšnost (%)
Jiřetín pod Bukovou	3:03	0:18	10:00	80
Město Buštěhrad	2:20	0:04	7:00	100
Ministerstvo průmyslu a obchodu	11:29	0:25	25:01	66,7

V případě Jiřetína pod Bukovou nebyl formulář přístupný pro 20% respondentů. Pro 16,67 % z 80 % respondentů, kteří jej sice mohli použít, nebylo přístupné nalezené pdf, takže se k hledané informaci nedostali. V tomto případě se jednalo se o respondenty s těžkým postižením zraku.

Vyhledávací formulář na webu Ministerstva průmyslu a obchodu prohlásila za nepřístupný třetina respondentů. Jeden z respondentů se sluchovým postižením vůbec nevěděl, kde má formulář hledat a ani další dva respondenti se sluchovým postižením nebyly schopni informaci pomocí vyhledávacího formuláře najít.

Stejně jako u pochopení informací na titulní straně může i v případě používání formulářů pro vyhledávání způsobovat sluchové postižení velký problém.

8. Najděte Prohlášení o přístupnosti a poznamenejte jeho adresu.

Testovaný web	Průměrný čas (mm:ss)	Nejnižší čas (mm:ss)	Nejvyšší čas (mm:ss)	Úspěšnost (%)
Jiřetín pod Bukovou	7:22	1:09	20:00	0
Město Buštěhrad	0:30	0:02	1:26	100
Ministerstvo průmyslu a obchodu	1:08	0:02	10:00	93,3

Web Jiřetína pod Bukovou prohlášení o přístupnosti ve standardní podobě neobsahuje, proto jej žádný z respondentů nemohl najít. V jednom případě prohlásil respondent za prohlášení o přístupnosti stránku *Co je RSS?* na adrese www.jiretinpb.cz/napoveda/co-je-rss/, další respondent za prohlášení považoval stránku *Ocenění Jiřetínského webu* na adrese www.jiretinpb.cz/aktuality/oceneni-moderni-web. Ostatní respondenti uvedli, že prohlášení nenašli nebo že neexistuje.

Na webu Města Buštěhrad neměli respondenti s nalezením prohlášení nejmenší problém.

U webu Ministerstva průmyslu a obchodu také nebyl s nalezením prohlášení o přístupnosti vážnější problém, pouze jeden respondent mylně za prohlášení o přístupnosti považoval zprávu *Ministerstvo průmyslu a obchodu má nový web* na adrese www.mpo.cz/dokument8057.html.

9. Dokážete se z podstránky webové prezentace dostat na úvodní stránku webu pomocí funkcí stránky (ne prohlížeče)? Pokud ano, napište jak.

Testovaný web	Průměrný čas (mm:ss)	Nejnižší čas (mm:ss)	Nejvyšší čas (mm:ss)	Úspěšnost (%)
Jiřetín pod Bukovou	0:51	0:01	4:02	93,3
Město Buštěhrad	0:39	0:01	2:50	100
Ministerstvo průmyslu a obchodu	0:29	0:01	3:03	100

Tato otázka nečinila respondentům žádný problém. V případě webů Města Buštěhradu a Ministerstva průmyslu a obchodu byla úspěšnost 100%, u webu Jiřetína pod Bukovou neidentifikoval odkaz na titulní stranu jeden respondent.

10. Projděte si titulní stránku webu. Je vám jasné, na jakou stránku se dostanete po potvrzení jednotlivých odkazů? Pokud ne, uveďte označení odkazu(ů), u kterých vám to není jasné.

Testovaný web	Průměrný čas (mm:ss)	Nejnižší čas (mm:ss)	Nejvyšší čas (mm:ss)	Úspěšnost (%)
Jiřetín pod Bukovou	2:18	0:03	8:11	66,7
Město Buštěhrad	1:49	0:06	6:10	93,3
Ministerstvo průmyslu a obchodu	2:28	0:05	10:00	66,7

U webu Jiřetína pod Bukovou byly pro respondenty nesrozumitelné pouze odkazy na cizojazyčné verze (*Visitors, Besucher, Gości*), jeden respondent nerozuměl odkazům *Domáci a Hosté*, označení dalších odkazů bylo srozumitelné.

U webu Města Buštěhradu nerozuměl jeden respondent označení odkazu *Testy*, v ostatních případech neměli s označením odkazů žádné potíže.

U webu Ministerstva průmyslu a obchodu měli respondenti problém s označením odkazu *Povinné informace*.

11. Je vám jasné, které části titulní stránky jsou nadpisy? Pokud ano, napište, který z nadpisů považujete za hlavní nadpis stránky.

Testovaný web	Průměrný čas (mm:ss)	Nejnižší čas (mm:ss)	Nejvyšší čas (mm:ss)	Úspěšnost (%)
Jiřetín pod Bukovou	0:33	0:01	2:19	60
Město Buštěhrad	0:22	0:01	2:16	100
Ministerstvo průmyslu a obchodu	0:34	0:01	2:18	80

U webu Jiřetína pod Bukovou mělo 40% respondentů problém s rozpoznáním nadpisů či hlavního nadpisu na stránce.

Strukturování webu Města Buštěhradu považovali respondenti za bezproblémové.

U webu Ministerstva průmyslu a obchodu mělo 20% respondentů problém s rozpoznáním hlavního nadpisu stránky.

12. Najděte telefonický a e-mailový kontakt na provozovatele webové prezentace a poznamenejte si je.

Testovaný web	Průměrný čas (mm:ss)	Nejnižší čas (mm:ss)	Nejvyšší čas (mm:ss)	Úspěšnost (%)
Jiřetín pod Bukovou	1:08	0:01	5:00	86,7
Město Buštěhrad	1:00	0:04	3:00	86,7
Ministerstvo průmyslu a obchodu	0:59	0:01	10:00	93,3

U webů Jiřetína pod Bukovou a Města Buštěhrad našli dva respondenti pouze e-mailový kontakt. U webu Ministerstva průmyslu měl potíže s nalezením kontaktu jeden respondent se sluchovým postižením, ostatní respondenti kontakty našli.

13. Která z následujících veřejných vyhlášek je pro vás přístupná?

- <http://www.mestobustehrad.cz/meu/uredni-deska/2006/10-02.pdf>
- <http://www.mestobustehrad.cz/meu/uredni-deska/2006/07-04.pdf>
- <http://www.mestobustehrad.cz/meu/uredni-deska/dokument.php?id=43>

Testovaný web	Průměrný čas (mm:ss)	Nejnižší čas (mm:ss)	Nejvyšší čas (mm:ss)	Úspěšnost (%)
Jiřetín pod Bukovou	1:08	0:01	5:00	86,7
Město Buštěhrad	1:00	0:04	3:00	86,7
Ministerstvo průmyslu a obchodu	0:59	0:01	10:00	93,3

Poznámka – otázka číslo 13 se týkala pouze webu www.mestobustehrad.cz.

Pro 73,3% byly přístupné všechny tři veřejné vyhlášky, pro tři respondenty byla přístupná pouze varianta c), pro jednoho respondenta pouze varianty a) a b).

14. Pokud máte k webu jakékoliv další připomínky z hlediska přístupnosti, запиšte je prosím.

Jiřetín pod Bukovou

Web Jiřetína pod Bukovou byl uživateli hodnocen poněkud rozpačitě. Někteří respondenti považovali stránky za přístupné.

- *Stránka na mne dělala dobrý dojem, a to nejen přístupností, ale i informační hodnotou. Alespoň po zběžném prohlédnutí se zdá, že na tak drobné město obsahuje vše, co by od takové velikosti šlo asi čekat. Stránky jsou přehledné a nepřehlácené, a ač ne úplně bez chyb, rozhodně o hodně lepší než průměr. Myslím, že dokáží dostát očekáváním, která na ně lze oprávněně mít.*

Jiní respondenti už tak kladně nehodnotí.

- *Lépe zvýraznit odkaz na kontakt a na hlavní stranu stránek, z testovaných nejslabší.*
- *Nefunguje řádně vyhledávání, málo grafických označení, málo odlišené jednotlivé věci, schází prohlášení o přístupnosti.*

Město Buštěhrad

Web Města Buštěhradu byl respondenty hodnocen nejlépe, což potvrzují i citace z hodnocení respondentů:

- *Přiznám se, že Buštěhradská stránka mne jedním slovem nadchla; web je přístupný opravdu dokonale; ale nejen to, stránky jsou výborné nejen po technické úrovni, ale i po úrovni obsahové: vypadá to, jako by stránky byly dělány pro lidi a pro radost, nikoli z musu. Jsou velmi zajímavé, velmi přehledné, nad jejich zpracováním někdo evidentně přemýšlel a dal si s tím i mnoho práce.*
- *Z testovaných stránek se mi líbila nejvíc, jak úpravou, tak i čitelností.*

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Web Ministerstva průmyslu a obchodu byl uživateli hodnocen poněkud rozporuplně. Část respondentů považovala stránky za přístupné.

- *Web MPO mi přijde přístupný a přehledný.*
- *Připomínky nemám – přehledné a srozumitelné, i písmo dobré.*

Jiní respondenti však hodnotili stránky spíše negativně.

- *Z ministerstva průmyslu mám dost smíšené pocity. Formálně je sice naplněn požadavek přístupnosti, ale informace mi příliš přístupné nepřijdou.*
- *Pro mne jako těžce sluchově postiženou jsou tyto webové stránky po jazykové stránce někdy obtížným čtením a leccos pochopit bývá sem tam nad moje síly, musím si pomoci s pomocí Slovníku nebo se někoho zkušenějšího zeptat, čemu nerozumím.*
-

2.2.4. Shrnutí testů

I přesto, že testované weby byly vytvořeny podle Pravidel pro tvorbu přístupného webu, naráželi respondenti na menší či větší problémy z hlediska přístupnosti.

Největší problémy zaznamenali respondenti se sluchovým postižením, pro které způsob, jakým byly informace sdělovány, nebyl vždy srozumitelný (příkladem může být třeba titulní stránka Ministerstva průmyslu a obchodu).

Respondenti se zrakovým postižením naráželi spíše na technické bariéry (nesprávně vytvořená pdf, nevhodné strukturování stránek).

Respondenti s postižením tělesným a poruchami učení, paměti a soustředění žádné výraznější problémy se získáváním informací nemají.

Praktické testy také ukázaly, že testy přístupnosti jen dle pravidel zvolené metodiky přístupnosti nemusí být dostačující a že takový test je velmi vhodné doplnit testem přístupnosti, provedeným zaškolenými handicapovanými uživateli.

2.2.5. Zařazení respondentů do skupin b) a c)

Skupina b)

Do skupiny b) spadají občané, kterým zdravotní postižení brání v seznámení se s obsahem webových stránek, ale pokud jejich tvůrce **dodrží** pravidla pro tvorbu přístupného webu, **mohou se** v nezbytném rozsahu seznámit s webovými stránkami orgánů veřejné správy.

Do **skupiny b)** se na základě praktických testů **řadí především respondenti s postižením tělesným a zrakovým.**

Skupina c)

Do skupiny c) spadají občané, kterým zdravotní postižení brání v seznámení se s obsahem webových stránek a **nemohou se** seznámit s jejich obsahem ani tehdy, pokud jejich tvůrce **dodrží** pravidla pro tvorbu přístupného webu.

Do skupiny c) se na základě praktických testů řadí především respondenti se sluchovým postižením, pro které může být získávání informací z webových stránek problém i v případě, kdy jsou tyto stránky vytvořeny podle některé z metodik přístupnosti. Problémem může být právě potřeba formy velmi jednoduchého (a mnohdy specifického) sdělování informací, což může být vzhledem k zaměření webové prezentace velmi obtížně až nemožně řešitelné. **Tento fakt se jeví jako zásadní a bude nutno na něj pamatovat pro potřeby 3. etapu projektu.**

Co se týká respondentů s poruchami učení, paměti a soustředění, tak zde nelze jednoznačně rozhodnout, protože se jednalo o další postižení u respondentů se sluchovým postižením a jednoho respondenta s postižením tělesným.

Závěrem je třeba podotknout, že v žádném případě se nejedná o dělení dogmativní. Kromě postižení smyslového hraje při získávání informací z webových stránek roli i spousta dalších faktorů, jakými jsou například úroveň technického vybavení, vzdělání, zkušenosti s prací s webovými stránkami, atd. V reálném životě tedy může nastat situace, kdy pro konkrétního uživatele ze skupiny b) informace nebude přístupná, ale pro konkrétního uživatele ze skupiny c) ano.

3. Konkrétní přínos řešení a možnosti využití výsledků

Přestože se jedná o úvodní (analytickou) etapu projektu, jehož hlavním výsledkem mají být nová pravidla přístupnosti navržená až v roce 2007 v dalších etapách, má již tato fáze projektu své originální a samostatně publikovatelné výsledky.

V rámci etapy byl proveden rozsáhlý a detailní průzkum v oblasti přístupnosti webových stránek pro občany České republiky s různými typy zdravotních postižení. Přestože byl průzkum primárně směřován do sféry veřejné správy, lze řadu zjištění aplikovat v jiných oblastech.

Unikátnost průzkumu spočívá v množství oslovených respondentů a zjišťovaných dat, ale i v tom, že se současně zabýval všemi nejčastějšími typy postižení. Velmi významný je také fakt, že zjištění plynoucí z dotazníků byla následně ověřena na řadě praktických testů.

Dalším přínosem etapy je nalezení efektivního způsobu dotazování se hendikepovaných občanů pomocí webového dotazníku a jeho ověření v praxi. Fakt, že výtěžnost odpovědí dotazníkového průzkumu překročila 70%, což je v případě elektronického dotazování velmi dobrý výsledek, svědčí o nalezení vhodné metody průzkumu.

Návrh pravidel přístupného webu a variant jejich aplikace

1. Dosažené výsledky

1.1. Studium zahraničních zkušeností

1.1.1. Úvod

V této etapě jsme se zabývali aplikací pravidel přístupnosti v zahraničí. Zvláštní důraz je kladen na státy Evropské unie, zejména pak Slovensko. Způsob aplikace pravidel přístupnosti není jednotný, a to ani v zemích Evropské Unie. Lze vysledovat několik základních způsobů, jakými je zajišťována přístupnost webů veřejné správy:

Vlastní metodika

Země má vypracovány vlastní pravidla přístupnosti, jejich dodržování je dáno legislativně. Příkladem jsou např. USA se Section 508 nebo Česká republika.

Výhodou tohoto způsobu je snadnější vynutitelnost a možnost definovat pravidla tak, aby maximálně vyhovovala národnímu prostředí, jejich aplikace byla efektivní a dostatečně snadná a aby jejich dodržování bylo snadno kontrolovatelné. Nevýhodou může být pak to, že taková pravidla nejsou jednotná napříč zeměmi.

Převzetí existující metodiky nebo jejich kombinace

Tuto cestu zvolilo např. Slovensko, kde jsou pravidla tvořena výběrem mezinárodní metodiky WCAG 1.0 a metodiky Blind Friendly Web. Problémem tohoto způsobu je obvykle výběr převzaté metodiky – často to bývá metodika WCAG 1.0, která je již staršího data a nezohledňuje poslední vývoj v oblasti přístupnosti. Novější metodika WCAG 2.0 je stále ve stádiu návrhu. Problematická je také adaptace na národní podmínky. Proto také některé země kombinují výběr pravidel WCAG 1.0 s pravidly dalšími, což však vede k nepříliš systematickým výsledkům, kdy se záběr jednotlivých pravidel překrývá. Převzetí kompletní metodiky může mít výhody v shodnosti pravidel napříč zeměmi, nízkých nákladů na vytvoření pravidel. Bohužel však není v současné době obecně vyhovující metodika ve finálním stavu k dispozici.

Obecná antidiskriminační deklarace

Některé země nemají vůbec exaktní metodiku určenu. Přístupnost předepisují pouze obecným antidiskriminačním zákonem, případně s nezávazným doporučením některé stávající metodiky, obvykle WCAG 1.0. Nevýhody tohoto způsobu jsou poměrně značné: obtížná kontrola a vynutitelnost, což může vést až ke zbytečným soudním sporům. Tento způsob neulehčuje práci ani tvůrcům webů.

1.1.2. Legislativa a dokumenty týkající se přístupnosti v jednotlivých zemích

Slovensko

Přístupnost webů veřejné správy upravuje právní norma *Výnos Ministerstva dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky zo 14. júla 2006 č. 1706/M-2006 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy*

(http://portal.gov.sk/portal/sk/Modules/Content/Downloader.axd?filepath=Dokumenty/eGovernment/Vynos_o_standardoch_ISVS.pdf).

Povinné požadavky na přístupnost stránek jsou následující:

- dodržiavanie pravidiel prístupného webu s prioritou 1 z dokumentu „Web Content Accessibility Guidelines 1.0“, a to nasledovných bodov: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1, 2.2, 3.5, 3.6, 4.3, 5.1, 5.2, 6.1, 6.2, 6.3, 7.1, 9.1, 10.4, 11.4, 12.1, 12.4, 13.6, 14.1 a bodu 8.1 v prípade, ak je funkčnosť dôležitá a zároveň nie je prezentovaná aj na nejakom inom mieste,

- dodržiavanie zásad prístupného webu z materiálu „Dokumentácia zásad prístupnosti webových stránok pre používateľov s ťažkým zrakovým postihnutím“, a to nasledovných bodov: 5, 7, 9, 10, 11, 13, 14.

Jedná se o následující pravidla:

Pravidla založená na Web Content Accessibility Guidelines 1.0

- 1.1 Poskytujte textové ekvivalenty ke všem netextovým prvkům (např. prostřednictvím „alt“, „longdesc“ nebo v obsahu prvku).
- 1.2 Poskytujte duplicitní textové odkazy pro každou aktivní oblast obrazové mapy na straně serveru.
- 1.3 Dokud přístupové prostředky nedokáží automaticky nahlas číst textové ekvivalenty vizuální stopy, poskytujte zvukový popis důležitých informací ve vizuální stopě multimediální prezentace.
- 1.4 U všech multimediálních prezentací založených na čase (např. filmy nebo animace) synchronizujte ekvivalentní alternativy (např. titulky nebo zvukový popis vizuální stopy) s prezentací.
- 2.1 Zajistěte, aby všechny informace, které jsou vyjadřovány barvami, byly rovněž dostupné bez barev, například z kontextu nebo pomocí značek.
- 2.2 Zajistěte, aby kombinace barev popředí a pozadí poskytovaly dostatečný kontrast, pokud je sleduje osoba se sníženou schopností vnímání barev nebo pokud jsou prohlíženy na černobílé obrazovce.
- 3.5 K vyjádření struktury dokumentu používejte nadpisy, a to v souladu se specifikací.
- 3.6 Vyznačujte správně seznamy a položky seznamů.
- 4.3 Označte primární přirozený jazyk dokumentu.
- 5.1 V datových tabulkách identifikujte záhlaví řádků a sloupců.
- 5.2 V datových tabulkách, které používají dvě nebo více logických úrovní záhlaví řádků či sloupců, používejte značky k přiřazení datových buněk a buněk se záhlavím.
- 6.1 Uspořádejte dokumenty tak, aby je bylo možné číst bez stylů. Pokud je například dokument HTML zobrazen bez připojených stylů, musí být stále čitelný.
- 6.2 Zajistěte aktualizaci ekvivalentů dynamického obsahu současně se změnou dynamického obsahu.
- 6.3 Zajistěte použitelnost stránek v případě, že jsou vypnuté skripty, applety nebo jiné programové objekty nebo nejsou podporovány. Pokud to není možné, poskytněte ekvivalentní informace na alternativní stránce vyhovující zásadám přístupnosti.
- 7.1 Dokud přístupové prostředky neumožní uživateli řídit blikání, vyhněte se blikání obrazovky.
- 9.1 Namísto obrazových map na straně serveru používejte obrazové mapy na straně klienta s výjimkou případů, kdy oblasti nelze definovat pomocí dostupného geometrického tvaru.
- 10.4 Dokud přístupové prostředky nebudou správně pracovat s prázdnými ovládacími prvky, vložte do textových oken a oblastí výchozí, zástupné znaky.
- 11.4 Pokud při vší snaze nemůžete vytvořit stránku vyhovující zásadám přístupnosti, poskytněte odkaz na alternativní stránku, která používá technologie W3C, je dosažitelná, obsahuje ekvivalentní informace (nebo funkce) a je aktualizována stejně často jako původní nedosažitelná stránka.
- 12.1 Opatřete každý rám názvem, abyste usnadnili identifikaci rámu a přechody mezi rámy.
- 12.4 Přiřazujte názvy explicitně k jejich ovládacím prvkům.
- 13.6 Seskupujte související odkazy, identifikujte tyto skupiny (pro přístupové prostředky) a dokud to přístupové prostředky neumožní, poskytněte způsob, jak skupiny obcházet.
- 14.1 Používejte co nejsrozumitelnější a nejjednodušší jazyk vhodný pro obsah serveru.
- 8.1 Vytvářejte programové prvky jako skripty nebo applety přímo dosažitelné nebo kompatibilní s pomocnými technologiemi.

Pravidla založená na Dokumentácii zásad prístupnosti webových stránok pre používateľov s ťažkým zrakovým postihnutím

- 5. Obsah www stránky sa mení len keď používateľ aktivuje nejaký prvok.
- 7. Označenie každého odkazu výstižne popisuje jeho cieľ nezávisle na okolitom kontexte.
- 9. Farby popredia a pozadia sú dostatočne kontrastné. Na pozadí nie je vzorka znižujúca čitateľnosť.
- 10. Predpisy určujúce veľkosť písma nepoužívajú absolútne jednotky.
- 11. Kód web stránok Zodpovedá niektorej zverejnenej finálnej špecifikácii jazyka HTML alebo XHTML. Neobsahuje syntaktické chyby, ktoré je schopný správca webovej prezentácie odstrániť.
- 13. Prvky tvoriace nadpisy a zoznamy sú korektne vyznačené v zdrojovom kóde. Prvky, ktoré netvoria nadpisy alebo zoznamy nie sú takto vyznačené.
- 14. Každému formulárovému prvku je priradený výstižný názov.

Resumé

Celkem se jedná o 30 pravidel. Pocházejí ze dvou různých metodik, vybraná pravidla se v některých případech zbytečně překrývají. Ucelený návodný dokument, který by přehledně sumarizoval pravidla a komentoval jejich správnou aplikaci, zřejmě neexistuje.

Evropská unie

- European Union, Council of the European Union: Accessibility of Public Websites -- Accessibility for People with Disabilities: Council Resolution, 2002 (<http://www.legi-internet.ro/index.php?id=149&L=2>)
- European Parliament: eEurope 2002, Accessibility of Public Websites and their Content, 2002 (http://ec.europa.eu/information_society/activities/einclusion/index_en.htm)
- European Commission: eEurope 2002, Accessibility of Public Websites and their Content, 2001 (http://europa.eu.int/information_society/topics/citizens/accessibility/web/wai_2002/cec_com_web_wai_2001/index_en.htm)
- eEurope 2000-2001, An Information Society for All, Participation for all in the knowledge-based economy, 2001 (http://europa.eu.int/information_society/eeurope/index_en.htm)

Finsko

- Julkishallinnon WWW-sivuston suunnittelun ohjeet (Instructions for the design of a Web site in public administration) (<http://www.intermin.fi/intermin/hankkeet/juhta/home.nsf/pages/AB3905A05FD6EA90C2256BE600225323>)

Francie

- Circulaire du 7 octobre 1999 relative aux sites internet des services et des établissements publics de l'Etat, 1999 (Government circular of 7 October 1999 concerning internet sites by state public establishments and services) (<http://www.admi.net/jo/19991012/PRMX9903708C.html>)
- Translation of extract from government circular: "People responsible for web site will particularly pay attention to provide access to information to all Internet users, notably people with disabilities, blind users, visually impaired or hearing impaired. They will find on the MTIC site a document on this topic. They can also refer to the level 1 recommendations of the World Wide Web Consortium devoted to accessibility of Web Content which are available at the same address.

Německo

- Gesetz zur Gleichstellung behinderter Menschen und zur Änderung anderer Gesetze vom 27. April 2002 [PDF file] (Act on Equal Opportunities for Disabled Persons of 27 April 2002) (<http://www.landtag.nrw.de/portal/WWW/dokumentenarchiv/Dokument?Id=XBCBGI0228>)
- Barrierefreie Informationstechnik-Verordnung - BITV (Ordinance on Barrier-Free Information Technology) (http://www.einfach-fuer-alle.de/artikel/bitv_english/)

Irsko

- The Disability Act, 2005 (<http://www.oireachtas.ie/documents/bills28/acts/2005/a1405.pdf>)
- The Equal Status Act, 2000 (<http://www.irishstatutebook.ie/2000/en/act/pub/0008/index.html>)
- The Employment Equality Act, 1998 (<http://www.irishstatutebook.ie/1998/en/act/pub/0021/index.html>)

Itálie

- Legge Stanca - "Disposizioni per favorire l'accesso dei soggetti disabili agli strumenti informatici", January 2004 (Provisions to support the access to information technologies for the disabled) (http://www.pubbliaccesso.it/normative/law_20040109_n4.htm)

Portugalsko

- Resolution of the Council of Ministers Concerning the Accessibility of Public Administration Web Sites for Citizens with Special Needs 1999 (http://www.acessibilidade.net/petition/government_resolution.html)

Španělsko

- LEY 34/2002, de 11 de julio, de servicios de la sociedad de la información y de comercio electrónico (LSSICE) [PDF file], 2002 (LAW 34/2002, of 11 of July, services of the information society and electronic commerce) (http://www.congreso.es/public_oficiales/L7/CONG/BOCG/A/A_068-13.PDF)
- Legislación Española sobre Accesibilidad para la Sociedad de la Información (Spanish legislation about Information Society Accessibility) (<http://www.sidar.org/recur/direc/legis/espa.php>)

Švýcarsko

- Loi sur l'égalité pour les handicapés (http://www.admin.ch/ch/f/rs/151_3/index.html)
- Ordonnance sur l'égalité pour les personnes handicapées (http://www.admin.ch/ch/f/rs/151_31/index.html)

Velká Británie

- The Disability Discrimination Act 1995, Part III Access to Goods and Services (<http://www.opsi.gov.uk/acts/acts1995/1995050.htm>)
- Special Educational Needs and Disability Act 2001 (<http://www.opsi.gov.uk/acts/acts2001/20010010.htm>)
- The Disability Discrimination Act 1995, Part IV Education (<http://www.opsi.gov.uk/acts/acts1995/1995050.htm>)

USA

- Section 504 (<http://www.dol.gov/oasam/regs/statutes/sec504.htm>)
- Section 508 (<http://www.section508.gov/>)

1.2. Analýza aktuálního stavu přístupnosti webů veřejné správy

V této etapě jsme prověřili aktuální stav přístupnosti webových stránek veřejné správy na reprezentativním vzorku institucí veřejné správy. Posuzováno bylo deset pravidel, sestavených dle stávajících pravidel přístupnosti Ministerstva informatiky.

1.2.1. Vzorek webových stránek

Hodnocení aktuálního stavu přístupnosti stránek veřejné správy bylo provedeno na následujícím vzorku webových stránek:

Stránky vlády a jednotlivých ministerstev

- Vláda ČR: <http://www.vlada.cz/>
- Ministerstvo pro místní rozvoj: <http://www.mmr.cz/>
- Ministerstvo životního prostředí: <http://www.env.cz/>
- Ministerstvo práce a sociálních věcí: <http://www.mpsv.cz/>
- Ministerstvo vnitra: <http://www.mvcr.cz/>
- Ministerstvo informatiky: <http://www.micr.cz/>
- Ministerstvo zahraničních věcí: <http://www.mzv.cz/>
- Ministerstvo obrany: <http://www.army.cz/>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu: <http://www.mpo.cz/>
- Ministerstvo zdravotnictví: <http://www.mzcr.cz/>
- Ministerstvo spravedlnosti: <http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?o=23&j=33>
- Ministerstvo financí: <http://www.mfcr.cz/>
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: <http://www.msmt.cz/>
- Ministerstvo dopravy: <http://www.mdcr.cz/>
- Ministerstvo zemědělství: <http://www.mze.cz/>
- Ministerstvo kultury: <http://www.mkcr.cz/>

Stránky prezidenta a parlamentu ČR

- Poslanecká sněmovna: <http://www.psp.cz/>
- Senát: <http://www.senat.cz/>
- Prezident: <http://www.hrad.cz/>

Stránky krajských úřadů a hlavního města Prahy

- Jihočeský kraj: <http://www.kraj-jihocesky.cz/>
- Jihomoravský kraj: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/>
- Karlovarský kraj: <http://www.kr-karlovarsky.cz/>
- Královéhradecký kraj: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/>
- Liberecký kraj: <http://www.kraj-lbc.cz/>
- Moravskoslezský kraj: <http://www.kr-moravskoslezsky.cz/>
- Olomoucký kraj: <http://www.kr-olomoucky.cz/>
- Pardubický kraj: <http://www.pardubickykraj.cz/>
- Středočeský kraj: <http://www.kr-stredocesky.cz/>
- Ústecký kraj: <http://www.kr-ustecky.cz/>
- Zlínský kraj: <http://www.kr-zlinsky.cz/>
- Hlavní město Praha: <http://www.praha-mesto.cz/>

Stránky náhodně vybraných měst (bývalá okresní města)

- Benešov: <http://www.benesov-city.cz/>
- Bruntál: <http://www.mubruntal.cz/>
- Český Krumlov: <http://www.ckrumlov.cz/>
- Havlíčkův Brod: <http://www.muhb.cz/>
- Chomutov: <http://www.chomutov-mesto.cz/>

- Karviná: <http://www.karvina.org>
- Kroměříž: <http://www.mesto-kromeriz.cz>
- Louny: <http://www.mulouny.cz/>
- Náchod: <http://mestonachod.cz>
- Opava: <http://www.opava-city.cz>
- Písek: <http://www.mesto-pisek.cz>
- Přerov: <http://www.mu-prerov.cz>
- Rychnov: <http://www.rychnov-city.cz>
- Svitavy: <http://www.svitavy.cz>
- Teplice: <http://www.teplice.cz>
- Zlín: <http://www.mestozlin.cz/>
- Žďár nad Sázavou: <http://www.zdarns.cz>

Městské části hlavního města Prahy (výběr)

- Praha 1: <http://www.praha1.cz/>
- Praha 2: <http://www.praha2.cz/>
- Praha 3: <http://www.praha3.cz/>
- Praha 4: <http://www.praha4.cz/>
- Praha 5: <http://www.praha5.cz/>
- Praha 6: <http://www.praha6.cz/>
- Praha 8: <http://www.praha8.cz/>
- Praha 10: <http://www.praha10.cz/>
- Praha 12: <http://www.praha12.cz/>
- Praha 14: <http://www.praha14.cz/>
- Praha 18: <http://www.letnany.cz/>
- Praha 22: <http://www.praha22.cz/>

Obce regionu Vsetín (výběr)

- Bystřička: <http://www.bystricka.cz/>
- Horálková: <http://www.hostalkova.cz/>
- Hovězí: <http://obec-hovezi.cz/>
- Huslenky: <http://www.huslenky.cz/>
- Jablůnka: <http://www.jablunka.cz/>
- Janová: <http://www.janova.cz/>
- Kateřinice: <http://www.obeckaterinice.cz/>
- Leskovec: <http://www.leskovec.hornolidecko.cz/>
- Malá Bystřice: <http://www.malabystrice.cz/>
- Pržno: <http://www.prznouvsetina.cz/>
- Ratibor: <http://www.ratibor.cz/>
- Růžka: <http://www.ruzdka.cz/>
- Ústí: <http://www.obecusti.cz/>
- Záchov: <http://www.zdechov.cz/>

Další státní úřady (výběr)

- Veřejný ochránce práv – ombudsman: <http://www.ochrance.cz/>
- Český telekomunikační úřad: <http://www.ctu.cz/>
- Národní bezpečnostní úřad: <http://www.nbu.cz/>
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: <http://www.compet.cz/>
- Česká obchodní inspekce: <http://www.coi.cz/>
- Česká správa sociálního zabezpečení: <http://www.cssz.cz/>
- Akademie věd ČR: <http://www.avcr.cz/>
- Česká školní inspekce: <http://www.csicr.cz/>
- Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy: <http://www.hzspraha.cz/>
- Ústavní soud: <http://www.concourt.cz/>
- Nejvyšší soud: <http://www.nsoud.cz/>

- Vrchní soud v Olomouci: <http://portal.justice.cz/soud/soud.aspx?o=206&j=216&k=2055>
- Státní technická knihovna: <http://www.stk.cz/>
- Úřad práce v Ústí nad Labem: http://portal.mpsv.cz/sz/local/ul_info

1.2.2. Metodika hodnocení

Zhodnocení přístupnosti bylo provedeno podle Best practice – Pravidla pro tvorbu přístupného webu, pro účely novely Zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, která jsou v současné době závazná pro webové stránky institucí veřejné správy. Z těchto pravidel byla vybrána skupina deseti pravidel, která byla užita při hodnocení.

Splnění každého pravidla bylo hodnoceno stupnicí 1-5, kdy 1 značí nejlepší ohodnocení a 5 nejhorší (jako ve škole).

Vybraná pravidla přístupnosti

- Každý netextový prvek nesoucí významové sdělení má svou textovou alternativu.
- Sdělované informace nejsou závislé na skriptech, objektech, CSS či jiných doplňcích na straně klienta.
- Barvy popředí a pozadí jsou dostatečně kontrastní.
- Informace sdělované barvou jsou dostupné i bez barevného rozlišení. Odkazy jsou dostatečně (nejen barvou) odlišeny.
- Předpisy určující velikost písma nepoužívají absolutní jednotky.
- Nová okna se otevírají jen v odůvodněných případech a uživatel je na to předem upozorněn.
- Každá stránka má smysluplný název, vystihující její obsah.
- Navigace je srozumitelná a je konzistentní na všech stránkách. Každá stránka obsahuje odkaz na vyšší úroveň a odkaz na úvodní stranu.
- Prvky tvořící nadpisy a seznamy jsou korektně vyznačeny ve zdrojovém kódu. Kód stránek je validní.
- Tabulky dávají smysl čtené po řádcích zleva doprava. Názvy sloupců a řádků jsou správně vyznačeny.

1.2.3. Výsledky hodnocení

Stránky vlády a jednotlivých ministerstev

		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
Vláda ČR	http://www.vlada.cz/	2	2	4	1	2	1	2	2	1	3	2,0
Ministerstvo pro místní rozvoj	http://www.mmr.cz/	2	1	1	1	1	1	2	2	2	1	1,4
Ministerstvo životního prostředí	http://www.env.cz/	3	1	2	2	1	3	2	3	3	3	2,3
Ministerstvo práce a sociálních věcí	http://www.mpsv.cz/	4	2	3	1	1	2	1	2	1	3	2,0
Ministerstvo vnitra	http://www.mvcr.cz/	2	2	3	4	3	3	2	4	3	3	2,9
Ministerstvo informatiky	http://www.micr.cz/	1	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1,2
Ministerstvo zahraničních věcí	http://www.mzv.cz/	4	5	3	4	5	3	4	3	4	4	3,9
Ministerstvo obrany	http://www.army.cz/	3	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1,3
Ministerstvo průmyslu a obchodu	http://www.mpo.cz/	2	1	1	1	1	1	2	1	1	1	1,2
Ministerstvo zdravotnictví	http://www.mzcr.cz/	3	4	2	2	1	3	3	1	3	2	2,4
Ministerstvo spravedlnosti	http://portal.justice.cz/ms/ms.aspx?o=23&j=33	3	1	1	3	1	4	4	3	4	5	2,9
Ministerstvo financí	http://www.mfcr.cz/	2	1	3	3	1	1	2	2	2	1	1,8
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	http://www.msmt.cz/	3	1	1	1	2	1	1	1	2	3	1,6
Ministerstvo dopravy	http://www.mder.cz/	3	1	3	2	1	3	2	2	2	3	2,2
Ministerstvo zemědělství	http://www.mze.cz/	4	3	3	3	2	3	4	2	5	4	3,3
Ministerstvo kultury	http://www.mkcr.cz/	4	3	4	2	2	1	2	2	3	2	2,5

Stránky prezidenta a parlamentu ČR

		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
Poslanecká sněmovna	http://www.psp.cz/	3	1	2	1	2	3	3	3	3	1	2,2
Senát	http://www.senat.cz/	2	1	1	1	1	3	2	2	3	1	1,7
Prezident	http://www.hrad.cz/	3	3	4	1	1	3	1	1	1	1	1,9

Stránky krajských úřadů a hlavního města Prahy

		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
Jihočeský kraj	http://www.kraj-jihocesky.cz/	3	1	3	1	1	1	3	2	2	1	1,8
Jihomoravský kraj	http://www.kr-jihomoravsky.cz/	4	1	1	2	2	3	4	2	4	4	2,7
Karlovarský kraj	http://www.kr-karlovarsky.cz/	3	1	4	4	3	3	4	2	4	3	3,1
Královéhradecký kraj	http://www.kr-kralovehradecky.cz/	1	3	1	2	5	2	3	2	4	3	2,6
Liberecký kraj	http://www.kraj-lbc.cz/	2	1	1	4	1	3	2	1	3	3	2,1
Moravskoslezský kraj	http://www.kr-moravskoslezsky.cz/	4	1	2	1	1	1	3	1	2	2	1,8
Olomoucký kraj	http://www.kr-olomoucky.cz/	1	1	1	3	1	1	2	2	3	1	1,6
Pardubický kraj	http://www.pardubickykraj.cz/	2	3	2	2	1	3	3	2	3	1	2,2
Středočeský kraj	http://www.kr-stredocesky.cz/	2	1	2	1	1	3	3	2	3	2	2,0
Ústecký kraj	http://www.kr-ustecky.cz/	4	1	1	1	1	3	3	3	3	2	2,2
Zlínský kraj	http://www.kr-zlinsky.cz/	3	2	1	2	2	3	3	1	3	3	2,3
Hlavní město Praha	http://www.praha-mesto.cz/	4	2	1	3	1	3	3	2	3	2	2,4

Stránky náhodně vybraných měst (bývalá okresní města)

		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
Benešov	http://www.benesov-city.cz/	5	3	1	1	3	3	4	3	4	3	3,0
Bruntál	http://www.mubruntal.cz/	4	4	3	4	1	1	1	3	4	3	2,8
Český Krumlov	http://www.ckrumlov.cz/	3	1	3	1	1	3	3	3	3	3	2,4
Havlíčkův Brod	http://www.muhb.cz/	3	2	2	1	1	2	2	2	3	3	2,1
Chomutov	http://www.chomutov-mesto.cz/	4	5	3	3	1	2	1	3	4	3	2,9
Karviná	http://www.karvina.org	3	5	3	3	1	3	4	2	4	3	3,1
Kroměříž	http://www.mesto-kromeriz.cz/	2	4	5	1	1	2	2	2	3	3	2,5
Louny	http://www.mulouny.cz/	3	4	2	1	5	2	2	2	3	3	2,7
Náchod	http://mestonachod.cz	3	3	2	1	1	1	2	2	2	1	1,8
Opava	http://www.opava-city.cz/	3	3	3	2	3	1	2	2	3	3	2,5
Písek	http://www.mesto-pisek.cz/	5	4	1	2	5	3	2	1	3	3	2,9
Přerov	http://www.mu-prerov.cz/	5	1	1	4	3	1	4	2	4	3	2,8
Rychnov	http://www.rychnov-city.cz/	3	1	3	3	1	3	4	1	3	1	2,3
Svitavy	http://www.svitavy.cz/	5	5	2	2	3	3	4	3	4	2	3,3
Teplice	http://www.teplice.cz/	5	5	2	4	5	3	4	3	4	4	3,9
Zlín	http://www.mestozlin.cz/	4	2	4	2	1	1	2	3	2	3	2,4
Žďár nad Sázavou	http://www.zdarns.cz/	3	2	3	1	3	2	2	2	3	3	2,4

Městské části hlavního města Prahy (výběr)

		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
Praha 1	http://www.praha1.cz/	4	5	3	3	3	3	4	3	4	4	3,6
Praha 2	http://www.praha2.cz/	3	3	3	1	2	3	3	2	3	2	2,5
Praha 3	http://www.praha3.cz/	4	2	1	4	4	2	4	3	5	4	3,3
Praha 4	http://www.praha4.cz/	5	3	4	1	3	3	3	4	4	4	3,4
Praha 5	http://www.praha5.cz/	4	1	2	1	2	3	3	1	3	1	2,1
Praha 6	http://www.praha6.cz/	4	5	3	4	1	1	3	3	4	3	3,1
Praha 8	http://www.praha8.cz/	5	2	3	1	2	3	3	1	3	2	2,5
Praha 10	http://www.praha10.cz/	4	3	3	3	2	3	4	4	4	4	3,4
Praha 12	http://www.praha12.cz/	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2	1,7
Praha 14	http://www.praha14.cz/	1	2	2	2	1	2	3	2	2	2	1,9
Praha 18	http://www.letnany.cz/	4	3	2	1	2	2	3	1	1	2	2,1
Praha 22	http://www.praha22.cz/	4	2	3	3	1	3	2	2	3	3	2,6

Obce regionu Vsetín (výběr)

		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
Bystřička	http://www.bystricka.cz/	3	5	2	1	5	3	4	4	3	1	3,1
Hošťálková	http://www.hostalkova.cz/	3	1	2	1	1	3	3	4	4	1	2,3
Hovězí	http://obec-hovezi.cz/	2	1	2	4	5	3	4	3	4	4	3,2
Huslenky	http://www.huslenky.cz/	3	1	2	3	5	4	4	3	4	3	3,2
Jablunka	http://www.jablunka.cz/	5	4	3	4	5	3	4	4	5	3	4,0
Janová	http://www.janova.cz/	2	1	1	3	1	2	4	2	4	3	2,3
Kateřinice	http://www.obeckaterinice.cz/	3	5	3	1	5	3	4	3	3	3	3,3
Leskovec	http://www.leskovec.hornolidecko.cz/	5	1	2	4	5	1	4	3	4	3	3,2
Malá Bystřice	http://www.malabystrice.cz/	5	1	2	4	5	3	4	3	4	3	3,4
Pržno	http://www.prznouvsetina.cz/	4	1	3	1	5	1	2	2	4	3	2,6
Ratibor	http://www.ratibor.cz/	4	1	3	2	1	2	5	2	4	3	2,7
Růžďka	http://www.ruzdka.cz/	1	1	3	1	1	3	3	2	2	-	1,9
Ústí	http://www.obecusti.cz/	4	1	1	3	5	1	2	3	4	4	2,8
Zděchov	http://www.zdechov.cz/	5	5	3	3	5	1	4	2	4	3	3,5

Další státní úřady (výběr)

		A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	
Veřejný ochránce práv – ombudsman	http://www.ochrance.cz/	2	1	1	2	1	1	1	3	2	3	1,7
Český telekomunikační úřad	http://www.ctu.cz/	3	4	2	2	1	3	2	3	2	3	2,5
Národní bezpečnostní úřad	http://www.nbu.cz/	4	5	5	4	5	1	4	4	4	3	3,9
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	http://www.compet.cz/	4	1	3	2	1	3	2	1	1	1	1,9
Česká obchodní inspekce	http://www.coi.cz/	5	5	3	3	5	3	5	4	4	3	4,0
Česká správa sociálního zabezpečení	http://www.cssz.cz/	3	1	4	4	5	3	1	2	3	4	3,0
Akademie věd ČR	http://www.avcr.cz/	5	1	1	4	5	3	5	3	4	3	3,4
Česká školní inspekce	http://www.csicr.cz/	5	5	3	2	1	1	4	1	4	1	2,7
Hasičský záchranný sbor hlavního města Prahy	http://www.hzspraha.cz/	5	2	2	1	1	4	4	4	4	3	3,0
Ústavní soud	http://www.concourt.cz/	1	1	1	1	1	2	1	1	2	3	1,4

Nejvyšší soud	http://www.nsoud.cz/	5	5	3	1	5	3	4	2	4	1	3,3
Vrchní soud v Olomouci	http://portal.justice.cz/soud/soud.aspx?o=206&j=216&k=2055	4	2	2	3	1	1	3	3	4	5	2,8
Státní technická knihovna	http://www.stk.cz/	3	1	2	4	1	1	2	2	3	2	2,1
Úřad práce v Ústí nad Labem	http://portal.mpsv.cz/sz/local/ul_inf o	2	2	3	1	1	3	3	2	4	4	2,5

1.2.4. Zhodnocení aktuálního stavu

Vyhodnocení dle skupin institucí veřejné správy

Instituce	Průměr	Nejlepší výsledek	Nejhorší výsledek
<i>Ministerstva a vláda</i>	2,18	1,20	3,90
<i>Parlament a prezident</i>	1,93	1,70	2,20
<i>Kraje a hlavní město Praha</i>	2,23	1,60	3,10
<i>Města – náhodný výběr</i>	2,69	1,80	3,90
<i>Praha – městské části (výběr)</i>	2,68	1,70	3,60
<i>Obce regionu Vsetín (výběr)</i>	2,96	1,89	4,00
<i>Státní úřady (výběr)</i>	2,73	1,40	4,00
Celkové hodnoty	2,56	1,20	4,00

Průměrné výsledky pro jednotlivé skupiny nejsou nijak překvapivé. Úroveň dodržování pravidel je lepší u centrálních orgánů, nejhorší u malých obcí. Srovnatelnou úroveň mají weby ministerstev a krajských úřadů. U krajských úřadů je vidět větší vyrovnanost (nejhorší výsledek je lepší než u ministerstev), pramenící zřejmě z toho, že se jedná o poměrně nové subjekty a průměrné stáří webů zde bude zřejmě nižší.

Vyhodnocení dodržování jednotlivých pravidel

Pravidlo	Průměr
1. Každý netextový prvek nesoucí významové sdělení má svou textovou alternativu.	3,33
2. Sdělované informace nejsou závislé na skriptech, objektech, CSS či jiných doplňcích na straně klienta.	2,34
3. Barvy popředí a pozadí jsou dostatečně kontrastní.	2,32
4. Informace sdělované barvou jsou dostupné i bez barevného rozlišení. Odkazy jsou dostatečně odlišeny (nejen barvou).	2,18
5. Předpisy určující velikost písma nepoužívají absolutní jednotky.	2,28
6. Nová okna se otevírají jen v odůvodněných případech a uživatel je na to předem upozorněn.	2,27
7. Každá stránka má smysluplný název, vystihující její obsah.	2,84
8. Navigace je srozumitelná a je konzistentní na všech stránkách. Každá stránka obsahuje odkaz na vyšší úroveň a odkaz na úvodní stranu.	2,31
9. Prvky tvořící nadpisy a seznamy jsou korektně vyznačeny ve zdrojovém kódu. Kód stránek je validní.	3,11
10. Tabulky dávají smysl čtené po řádcích zleva doprava.	2,61
Celkový výsledek	2,56

V úrovni dodržování jednotlivých pravidel nejsou rozdíly fatální, přesto však zřejmé. Překvapivé je, že nejhorší výsledek najdeme u pravidla 1. *Každý netextový prvek nesoucí významové sdělení má svou textovou alternativu*, přestože se jedná o pravidlo poměrně zásadní a navíc jedno z nejnámějších. Další problematická pravidla jsou 7. *Každá stránka má smysluplný název, vystihující její obsah*, a pravidlo 9. *Prvky tvořící nadpisy a seznamy jsou korektně vyznačeny ve zdrojovém kódu. Kód stránek je validní*.

Naopak nejméně problematická jsou tato pravidla:

- 4. Informace sdělované barvou jsou dostupné i bez barevného rozlišení. Odkazy jsou dostatečně odlišeny (nejen barvou).
- 5. Předpisy určující velikost písma nepoužívají absolutní jednotky.
- 6. Nová okna se otevírají jen v odůvodněných případech a uživatel je na to předem upozorněn.

Resumé

Výsledek analýzy stávajícího stavu přístupnosti webů veřejné správy je spíše zklamáním. Průměrný výsledek je 2,56, z celkového počtu 88 testovaných webů pouze 16 dosáhlo známky lepší než 2. Naopak výsledek horší než 3 mělo 23 webů. Ostatní weby se pohybují kolem průměru.

Vzhledem k tomu, že pravidla jsou známa již tři roky a jejich dodržování je legislativně předepsáno, je necelých 20 % alespoň rámcově vyhovujících webů alarmující výsledek.

1.3. Identifikace vazeb mezi pravidly přístupnosti a potřebami postižených

V tomto kroku jsme zjišťovali vazbu mezi specifickými potřebami jednotlivých skupin občanů se zdravotním postižením a jednotlivými pravidly stávajících metodik přístupnosti (návrh WCAG 2.0 a „Best Practices“). E-mailem či osobně jsme oslovili několik vybraných účastníků dotazníkového šetření z druhé etapy projektu. Požádali jsme je, aby se vyjádřili k pravidlům stávajících metodik přístupnosti a zformulovali své požadavky z hlediska přístupnosti. Zajímalo nás také, jaké asistivní technologie při práci s webem používají.

Dalším významným zdrojem, ze kterého jsme při stanovení požadavků hendikepovaných uživatelů čerpali, byly výsledky velkého testu přístupnosti

(http://www.drc-gb.org/library/website_accessibility_guidance/formal_investigation_report_w.aspx), provedeného britskou Disability Rights Commission v roce 2004.

1.3.1. Uživatelé s těžkým postižením zraku

Asistivní technologie

- očečítače obrazovky,
- braillské řádky,
- softwarové lupy,
- nastavení usnadnění pomocí funkcí prohlížečů.

Shrnutí nejdůležitějších požadavků

- struktura obsahu webu je na všech stránkách stejná;
- přehledná a konzistentní navigace;
- odlišení hlavní a dalších (navigace v rámci sekce, stránky, ...) navigací;
- vhodné a logické strukturování obsahu webu pomocí nadpisů;
- nezávislost na funkčnosti Javascriptu, Flashe, apod.;
- dostatečný kontrast mezi barvou popředí a pozadí;
- přístupné formuláře (správné vazby mezi popisky a prvky, negrafická CAPTCHA, ...);
- uživatelská kontrola nad obsahem a jeho prezentací (tj. možnost individuálního nastavení vzhledu webu), alternativní verze webu (inverzní barvy, verze bez stylu);
- větší velikost výchozího písma na webu.

1.3.2. Uživatelé s tělesným postižením

Asistivní technologie

V případě motorického postižení horních končetin speciální klávesnice, trackbally, tyčinky pro ovládání PC ústy, atd., v opačném případě žádné, např. vozičkář je schopen PC ovládat stejně jako běžný uživatel.

Shrnutí nejdůležitějších požadavků

- ovladatelnost webu z klávesnice;
- možnost vyhledávání v rámci webu;

Poznámka: Některé požadavky se kryjí s požadavky ostatních skupin, proto zde nejsou uvedeny.

1.3.3. Uživatelé se sluchovým postižením

Největším problémem uživatelů se sluchovým postižením je nepochopení obsahu stránek, technická omezení u této skupiny uživatelů prakticky nejsou.

Asistivní technologie

- v případě částečného postižení sluchu naslouchátka, jinak žádné;
- znaková řeč;

Shrnutí nejdůležitějších požadavků uživatelů se sluchovým postižením

- informace prezentované v textové podobě;
- srozumitelný a jednoduchý obsah i ovládání webu;
- používání jednoduchého jazyka (pro sluchově postižené, kteří používají primárně znakovou řeč, je čeština *cizí jazyk*);
- doplnění textu vhodnými a názornými obrázky/piktogramy;

Poznámka: Některé požadavky se kryjí s požadavky ostatních skupin, proto zde nejsou uvedeny.

1.3.4. Uživatelé s poruchami učení a soustředění

Asistivní technologie

- žádné

Shrnutí nejdůležitějších požadavků uživatelů s poruchami učení a soustředění

- srozumitelný a jednoduchý obsah a ovládání webu;
- vhodné strukturování textu (délka řádku cca 80 znaků, řádkování 1,5 až 2 řádku, dostatečný okraj za odstavcem, nezarovnávání textu do bloku, atd.);
- psaní textu podle zásady obrácené pyramidy;
- zobrazování pouze relevantního obsahu na stránce;
- zobrazování důležitých informací ve formě seznamů;
- zobrazení informací i ve vzhledu, používajícím inverzní barvy;
- uživatelská kontrola nad obsahem a jeho prezentací (tj. možnost individuálního nastavení vzhledu webu);

Poznámka: Některé požadavky se kryjí s požadavky ostatních skupin, proto zde nejsou uvedeny.

1.4. Formulace nových pravidel přístupnosti

1.4.1. Východisko pro nová pravidla přístupnosti

Aktuální pravidla přístupnosti platná pro ČR (<http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=1588>) vznikla v roce 2004 na půdě Ministerstva informatiky ČR. Jejich autory byly kapacity v oboru, a ačkoliv se jednalo o všeobecně respektovaná a uznávaná pravidla, postupem času se ukázalo, že mají řadu slabin. Jednalo se zejména o následující aspekty:

- Pravidla vnikla bez důkladného výzkumu specifických potřeb handicapovaných uživatelů a spoléhala se pouze na znalosti a zkušenosti autorů.

- Pravidla vznikla bez vztahu ke vznikající celosvětové metodice WCAG2.0 (<http://www.w3.org/TR/2007/WD-WCAG20-20070517/>), ke které se přihlásily členské země Evropské unie. Řada pravidel nemá v metodice WCAG2.0 oporu a řada jich naopak chybí.
- Pravidla jsou v řadě aspektů příliš přísná a rigidní dodržení pravidel způsobuje enormní náročnost na tvůrce/správce www stránek.
- Některá pravidla jsou nadefinována příliš obecně a není možné je jednoduše interpretovat ani zkontrolovat.

Z tohoto důvodu vznikla potřeba na jejich revizi, která byla vtělena do projektu vědy a výzkumu. Úkolem jeho řešitelů bylo nadefinovat novou verzi pravidel, která bude odpovídat výzkumu v cílové populaci handicapovaných uživatelů a bude v souladu se vznikající metodikou WCAG2.0.

V tomto dokumentu je představena nová verze pravidel přístupnosti a zároveň jejich vztah se starou verzí a metodikou WCAG 2.0.

1.4.2. Vyřazená pravidla

Některá pravidla původní metodiky byla vyřazena z aktualizované verze, a sice kvůli tomu, že nemají oporu ve WCAG2.0, neodpovídají skutečným potřebám cílové skupiny a jsou zbytečně přísná. Konkrétně se jedná o následující pravidla.

(Poznámka: Názvy zrušených pravidel obsahují číslování staré verze pravidel. Ostatní pravidla jsou číslována podle nového uspořádání pravidel.)

Předpisy určující typ písma obsahují obecnou rodinu písem (Pravidlo č. 3).

Smyslem tohoto pravidla byla povinnost uvádět ve stylových předpisech definujících typ písma i obecnou rodinu písma (serif, sans-serif, monospace atp.). I když se jedná o implementačně jednoduché pravidlo, jde nad rámec skutečných potřeb handicapovaných uživatelů a nemá žádnou oporu ve WCAG2.0. Jeho praktický dopad je však velmi dobře ošetřen nových pravidlem č. 4 (*Informace sdělované vizuální podobou webových stránek, tvary jednotlivých prvků, jejich velikostí, pořadím nebo umístěním jsou dostupné i v případě, že uživatel nemůže tyto aspekty vnímat.*).

Úvodní webová stránka jasně popisuje smysl a účel webu. Název webu či jeho provozovatele je zřetelný (Pravidlo č. 14).

Se splněním tohoto pravidla nemá drtivá většina webů veřejné správy potíže a navíc pro něj chybí opora ve WCAG2.0. Jeho praktický dopad je však velmi dobře ošetřen pravidlem o srozumitelnosti a jednoduchosti textového obsahu (Pravidlo č. 14) a popisnosti nadpisů (Pravidlo č. 28).

Webová stránka i jednotlivé prvky textového obsahu uvádějí své hlavní sdělení na svém začátku (Pravidlo č. 15).

Jedná se o pravidlo, které souvisí spíše s obecnou použitelností než s více specifickou přístupností. Samo o sobě nemá oporu ve WCAG2.0. Srozumitelnost a jednoznačnost textu je také upravena v pravidle č. 14, což samo o sobě stačí.

Informace zveřejňované na základě zákona jsou dostupné jako textový obsah webové stránky (Pravidlo č. 17).

Aplikace tohoto pravidla se v řadě případů ukázala být velice složitou (např. v případě MFČR povinnost zveřejňovat státní závěrečný účet ve formátu HTML) a navíc se neprokázala nezbytnost z hlediska potřeb handicapovaných uživatelů. Toto pravidlo také nemá žádnou oporu ve WCAG2.0.

Na samostatné webové stránce je uveden kontakt na technického správce a prohlášení jasně vymezující míru přístupnosti webu a jeho částí. Na tuto webovou stránku odkazuje každá stránka webu (Pravidlo č. 18).

Z hlediska nezbytných potřeb cílové skupiny ani pojetí WCAG2.0 se neprokázalo, že je nutné toto pravidlo aplikovat jako povinné. Zůstane tedy pouze v rovině doporučení mimo rámec samotných pravidel.

Navigační a obsahové informace jsou na webové stránce zřetelně odděleny (Pravidlo č. 20).

Toto pravidlo bylo zrušeno jako samostatné, avšak bylo vtěleno do pravidla o konzistenci a srozumitelnosti navigace (pravidlo č. 17).

Obsah ani kód webové stránky nepředpokládá, že uživatel již navštívil jinou stránku (Pravidlo č. 24).

Existence tohoto specifického pravidla nemá svou oporu v metodice WCAG2.0 a navíc je jeho význam vtělen do řady dalších pravidel o srozumitelnosti obsahu a navigace.

Stejně označené odkazy mají stejný cíl (Pravidlo č. 28).

Splnění tohoto pravidla se na webových stránkách v reálném provozu ukázalo být velice složité a často až nemožné. Zároveň se neprokázala důležitost tohoto pravidla v rámci výzkumu ve skupině handicapovaných uživatelů. Toto pravidlo také nemá žádnou oporu v metodice WCAG2.0.

Odkazy jsou odlišeny od ostatního textu, a to nikoli pouze barvou (Pravidlo č. 29).

Toto pravidlo bylo zrušeno kvůli tomu, že jeho význam i praktický dopad je plně pokryt pravidlem č. 5 o nezávislosti informace na barevném rozlišení. Odkazy tedy podle tohoto pravidla nemohou být odlišeny od okolního textu pouze použitou barvou, ale musí být použit i jiný rozlišující prvek.

Obrázková mapa na straně serveru je použita jen v případě, že nebylo možné pomocí dostupného geometrického tvaru definovat oblasti v obrázkové mapě (Pravidlo č. 30).

Toto pravidlo bylo zrušeno kvůli tomu, že samo o sobě nemá oporu ve specifickém pravidle z metodiky WCAG2.0. Jeho praktický význam i dopad je však stejně dobře upraven v pravidle o označování netextových prvků (pravidlo č. 1) a popisnosti odkazů (pravidlo č. 23).

V metaznačkách je uvedena použitá znaková sada dokumentu (Pravidlo č. 33).

Smyslem tohoto pravidla bylo uvést znakovou sadu do příslušné meta-značky. Ukázalo se však, že ačkoliv je aplikace tohoto pravidla velmi jednoduchá, není natolik prioritní z hlediska potřeb cílové skupiny a ani nemá oporu ve WCAG2.0.

Pro popis vzhledu webové stránky jsou upřednostněny stylové předpisy (Pravidlo č. 35).

Existence tohoto pravidla nemá přímou oporu ve WCAG2.0 a ačkoliv je jistě správné a optimální www stránky stavět pomocí stylových předpisů, není důvod toto pravidlo umisťovat do oficiální metodiky. Navíc je pravidlo velice vágní a různě interpretovatelné.

1.4.3. Upravená pravidla

Z hlediska získaných informací z výzkumu cílové skupiny i z hlediska souladu s metodikou WCAG2.0 došlo k úpravě textu následujících pravidel.

Poznámka: V prvním sloupečku se jedná o číslování podle staré verze pravidel. V druhém a třetím sloupečku je použito číslování podle nové verze pravidel.

Stará verze pravidla	Nová verze pravidla	Poznámka
(2) Informace sdělované prostřednictvím skriptů, objektů, appletů, kaskádových stylů, obrázků a jiných doplňků na straně uživatele jsou dostupné i bez kteréhokoli z těchto doplňků.	(3) Informace sdělované prostřednictvím skriptů, objektů, appletů, kaskádových stylů, cookies a jiných doplňků na straně uživatele jsou dostupné i bez kteréhokoli z těchto doplňků.	<i>Byly odstraněny „obrázky“, protože se jedná o duplicitu s jiným pravidlem (č. 1) a byly doplněny Cookies.</i>
(4) Barvy popředí a pozadí jsou dostatečně kontrastní. Na pozadí není vzorek, který snižuje čitelnost.	(6) Barvy popředí a pozadí textu (nebo textu v obrázku) jsou vůči sobě dostatečně kontrastní.	<i>Byla doplněna teze „text v obrázku“. Byla odstraněna zmínka o vzorku, protože se jedná o duplicitu. V rozšířené verzi pravidel došlo ke kompletní změně výpočtového mechanismu.</i>

(5) Předpisy určující velikost písma nepoužívají absolutní jednotky.	(7) Velikost textu je možné zvětšovat a zmenšovat pomocí standardních funkcí prohlížeče. Při změně velikosti nedochází ke ztrátě obsahu nebo funkcionality.	<i>Pravidlo lépe formulováno, aby vyjadřovalo svůj význam. Doplněna lepší precizace v rozšířené verzi pravidel.</i>
(7) Obsah WWW stránky se mění, jen když uživatel aktivuje nějaký prvek.	(9) Obsah WWW stránky se mění, jen když uživatel aktivuje nějaký prvek, který k takové akci obvykle vede.	<i>Větší precizace pravidla.</i>
(10) Na webové stránce nic neblinká rychleji než jednou za sekundu.	(11) Na webové stránce nic neblinká rychleji než třikrát za sekundu.	<i>Podle doporučení WCAG2.0 změněna hranice přípustné frekvence blikání.</i>
(21) Navigace je srozumitelná a je konzistentní na všech webových stránkách.	(17) Navigace je srozumitelná a konzistentní na všech webových stránkách. Od ostatního obsahu je zřetelně oddělena.	<i>Doplněná formulace o oddělení od okolního obsahu, která dříve figurovala jako samostatné pravidlo.</i>
(23) Všechny webové stránky rozsáhlejšího webu obsahují odkaz na přehlednou mapu webu.	(19) Na rozsáhlejší webu je kromě standardní navigace k dispozici rovněž mapa webu nebo vyhledávání. Odkaz na mapu nebo vyhledávací formulář je k dispozici na každé stránce webu.	<i>Podle doporučení WCAG2.0 je kromě mapy webu variantně doplněna ještě možnost nabídnout vyhledávací mechanismus.</i>
(25) Označení každého odkazu výstižně popisuje jeho cíl i bez okolního kontextu.	(23) Text odkazu nebo jeho přímý kontext výstižně popisuje cíl odkazu.	<i>V souvislosti s doporučením WCAG2.0 je doplněna zmínka o přímém kontextu a pravidlo bylo přeformulováno.</i>
(32) Kód webových stránek odpovídá nějaké zveřejněné finální specifikaci jazyka HTML či XHTML. Neobsahuje syntaktické chyby, které je správce webových stránek schopen odstranit.	(26) Prvky zdrojového kódu mají vždy uvedeny počáteční a koncovou značku, vyjma situace, kdy to použitá specifikace nevyžaduje. Značky jsou správně zanořeny a nedochází k jejich křížení.	<i>V souvislosti s doporučením WCAG2.0 byla zmírněna přísnost povinnosti syntaktické správnosti na omezenou formu.</i>
(34) Prvky tvořící nadpisy a seznamy jsou korektně vyznačeny ve zdrojovém kódu. Prvky, které tvoří nadpisy či seznamy, naopak ve zdrojovém kódu takto vyznačeny nejsou.	(28) Prvky tvořící nadpisy a seznamy jsou korektně vyznačeny ve zdrojovém kódu a jsou popisné.	<i>Zjednodušení pravidla a vyjmutí teze o zneužití sémantických značek pro jiný účel. Toto řeší jiné pravidlo.</i>
(36) Je-li tabulka použita pro rozvržení obsahu webové stránky, neobsahuje záhlaví řádků ani sloupců. Všechny tabulky zobrazující tabulková data naopak záhlaví	(29) Je-li tabulka použita pro zobrazení tabulkových dat, obsahuje značky pro záhlaví řádků a/nebo sloupců.	<i>Zjednodušení formulace pravidla.</i>

1.4.4. Nová pravidla

Na základě zjištění ve výzkumu uživatelských skupin a zajištění souladu s WCAG2.0 jsme doplnili následující pravidla, která nebyla obsažena v dosavadních pravidlech.

- Multimediální prvky nesoucí významové sdělení jsou doplněny textovými titulky, pokud nejsou jen alternativou k existujícímu textovému obsahu (Pravidlo č. 2).
- Informace sdělované vizuální podobou webových stránek, tvary jednotlivých prvků, jejich velikostí, pořadím nebo umístěním jsou dostupné i v případě, že uživatel nemůže tyto aspekty vnímat (Pravidlo č. 4).
- Pokud na webové stránce hraje jakýkoliv zvuk více jak tři sekundy, je možné tento zvuk vypnout nebo upravit jeho hlasitost, a to nezávisle na nastavení ostatního zvuku v počítači uživatele (Pravidlo č. 12).
- Pokud je obsah webové stránky závislý na nějakém časovém limitu, uživatelé mají pro jeho čtení a použití dostatek času (Pravidlo č. 13).

- Bloky obsahu, které se opakují na více www stránkách, je možné přeskočit (Pravidlo č. 16).
- Pokud uživatel učiní chybu při vyplňování webového formuláře, je k dispozici dostatečně popisná informace o tom, ve které položce je chyba. Pokud je to možné, je k dispozici rovněž informace, jak chybu opravit (Pravidlo č. 22).
- Ve zdrojovém kódu je určen hlavní jazyk obsahu webové stránky (Pravidlo č. 27).

1.4.5. Finální znění nové verze pravidel v základní verzi

Kapitola A: Obsah webových stránek je dostupný a čitelný

1. Každý netextový prvek nesoucí významové sdělení má svou textovou alternativu.
2. Multimediální prvky nesoucí významové sdělení jsou doplněny textovými titulky, pokud nejsou jen alternativou k existujícímu textovému obsahu.
3. Informace sdělované prostřednictvím skriptů, objektů, appletů, kaskádových stylů, cookies a jiných doplňků na straně uživatele jsou dostupné i bez kteréhokoli z těchto doplňků.
4. Informace sdělované vizuální podobou webových stránek, tvary jednotlivých prvků, jejich velikostí, pořadím nebo umístěním jsou dostupné i v případě, že uživatel nemůže tyto aspekty vnímat.
5. Informace sdělované barvou jsou dostupné i bez barevného rozlišení.
6. Barvy popředí a pozadí textu (nebo textu v obrázku) jsou vůči sobě dostatečně kontrastní.
7. Velikost textu je možné zvětšovat a zmenšovat pomocí standardních funkcí prohlížeče. Při změně velikosti nedochází ke ztrátě obsahu nebo funkcionality.

Kapitola B: Práci s webovou stránkou řídí uživatel

8. Obsah ani kód webové stránky nepředpokládá ani nevyžaduje konkrétní způsob použití ani konkrétní výstupní či ovládací zařízení.
9. Obsah WWW stránky se mění, jen když uživatel aktivuje nějaký prvek, který k takové akci obvykle vede.
10. Nová okna se otevírají jen v odůvodněných případech a uživatel je na to předem upozorněn.
11. Na webové stránce nic nebliká rychleji než třikrát za sekundu.
12. Pokud na webové stránce hraje jakýkoliv zvuk více jak tři sekundy, je možné tento zvuk vypnout nebo upravit jeho hlasitost, a to nezávisle na nastavení ostatního zvuku v počítači uživatele.
13. Pokud je obsah nebo funkčnost webové stránky závislá na nějakém časovém limitu, uživatelé mají pro použití stránky dostatek času.

Kapitola C: Informace jsou srozumitelné a přehledné

14. Webové stránky sdělují informace jednoduchým jazykem a srozumitelnou formou.
15. Rozsáhlé obsahové bloky jsou rozděleny do menších, výstižně nadepsaných celků.
16. Bloky obsahu, které se opakují na více WWW stránkách, je možné přeskočit.

Kapitola D: Ovládání webu je jasné a pochopitelné

17. Navigace je srozumitelná a konzistentní na všech webových stránkách. Od ostatního obsahu je zřetelně oddělena.
18. Každá webová stránka (kromě úvodní webové stránky) obsahuje odkaz na vyšší úroveň v hierarchii webu a odkaz na úvodní WWW stránku.
19. Na rozsáhlejším webu je kromě standardní navigace k dispozici rovněž mapa webu nebo vyhledávání. Odkaz na mapu nebo vyhledávací formulář je k dispozici na každé stránce webu.
20. Každá webová stránka má smysluplný název, vystihující její obsah.
21. Každý formulářový prvek má přiřazen výstižný popis.
22. Pokud uživatel učiní chybu při vyplňování webového formuláře, je k dispozici informace o tom, ve které položce je chyba. Pokud je to možné, je k dispozici rovněž informace, jak chybu opravit.
23. Text odkazu nebo jeho přímý kontext výstižně popisují cíl odkazu.
24. Každý rám má vhodné jméno či popis vyjadřující jeho smysl a funkčnost.

Kapitola E: Kód je technicky způsobilý a strukturovaný

25. Ve zdrojovém kódu nejsou použity sémantické značky pro obsah, který neodpovídá jejich významu.
26. Prvky značkovacího jazyka mají vždy uvedenu počáteční a koncovou značku, vyjma situace, kdy to použitá specifikace nevyžaduje. Značky jsou správně zanořeny a nedochází k jejich křížení.
27. Ve zdrojovém kódu je určen hlavní jazyk obsahu webové stránky.
28. Prvky tvořící nadpisy a seznamy jsou korektně vyznačeny ve zdrojovém kódu a jsou popisné.
29. Je-li tabulka použita pro zobrazení tabulkových dat, obsahuje značky pro záhlaví řádků a/nebo sloupců.
30. Všechny tabulky dávají smysl čtené po řádcích zleva doprava.

1.4.6. Vazba nové verze pravidel na aktuální verzi WCAG2.0

Protože jednou ze základní tezí pro rekonstrukci pravidel byla snaha o soulad s WCAG2.0, je vhodné ověřit, jaký je tento soulad. K dispozici je proto následující tabulka. V případech, kdy pravidlo z WCAG2.0 není zahrnuto do českých pravidel, je důvod explicitně uveden v tabulce. Pokud důvod není uveden, nebylo pravidlo zahrnuto proto, že neodpovídá základním premisám, které byly určeny pro vznik/revizi českých pravidel (viz kapitola 4.4.1).

Guideline 1.1 Provide text alternatives for any non-text content so that it can be changed into other forms people need such as large print, braille, speech, symbols or simpler language	
1.1.1 Non-text Content: All non-text content has a text alternative that presents equivalent information, except for the situations listed below. (Level A)	(1) Každý netextový prvek nesoucí významové sdělení má svou textovou alternativu.
Guideline 1.2 Provide synchronized alternatives for multimedia	
1.2.1 Captions (Prerecorded): Captions are provided for prerecorded multimedia, except for multimedia alternatives to text that are clearly labeled as such. (Level A)	(2) Multimediální prvky nesoucí významové sdělení jsou doplněny textovými titulky, pokud nejsou jen alternativou k existujícímu textovému obsahu.
1.2.2 Audio Description or Full Text Alternative: Audio description of video, or a full text alternative for multimedia including any interaction, is provided for prerecorded multimedia. (Level A)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech. Implementace tohoto pravidla by byla neúnosně obtížná. Využitelnost pro handicapované uživatele je navíc jen omezená. Státní správa také těchto prvků využívá jen minimálně, ne-li vůbec. Textová alternativa proto bude zcela postačující.</i>
1.2.3 Captions (Live): Captions are provided for live multimedia. (Level AA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
1.2.4 Audio Description: Audio description of video is provided for prerecorded multimedia. (Level AA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
1.2.5 Sign Language: Sign language interpretation is provided for multimedia. (Level AAA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
1.2.6 Audio Description (Extended): Extended audio description of video is provided for prerecorded multimedia. (Level AAA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
1.2.7 Full Text Alternative: A full text alternative for multimedia including any interaction is provided for all prerecorded multimedia, except for multimedia alternatives to text that are clearly labeled as such. (Level AAA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
Guideline 1.3 Create content that can be presented in different ways (for example spoken aloud, simpler layout, etc.) without losing information or structure	
1.3.1 Info and Relationships: Information and relationships conveyed through presentation can be programmatically	(4) Informace sdělované vizuální podobou webových stránek, tvary jednotlivých prvků,

determined or are available in text, and notification of changes to these is available to user agents, including assistive technologies. (Level A)	
1.3.2 Meaningful Sequence: When the sequence in which content is presented affects its meaning, a correct reading sequence can be programmatically determined and sequential navigation of interactive components is consistent with that sequence. (Level A)	jejich velikostí, pořadím nebo umístěním jsou dostupné i v případě, že uživatel nemůže tyto aspekty vnímat.
1.3.3 Size, Shape, Location: Instructions provided for understanding and operating content do not rely on shape, size, visual location, or orientation of components. (Level A)	
Guideline 1.4 Make it easier for people with disabilities to see and hear content including separating foreground from background	
1.4.1 Use of Color: Any information that is conveyed by color differences is also simultaneously visually evident without the color differences. (Level A)	(5) Informace sdělované barvou jsou dostupné i bez barevného rozlišení.
1.4.2 Audio Turnoff: If any audio plays automatically for more than 3 seconds, either a mechanism is available to pause or stop the audio, or a mechanism is available to control audio volume which can be set independently of the system volume. (Level A)	(12) Pokud na webové stránce hraje jakýkoliv zvuk více jak tři sekundy, je možné tento zvuk vypnout nebo upravit jeho hlasitost, a to nezávisle na nastavení ostatního zvuku v počítači uživatele.
1.4.3 Contrast (Minimum): Text (and images of text) have a contrast ratio of at least 5:1, except if the text is pure decoration. Larger-scale text or images of text can have a contrast ratio of 3:1. (Level AA)	(6) Barvy popředí a pozadí textu (nebo textu v obrázku) jsou vůči sobě dostatečně kontrastní.
1.4.4 Resize text: Visually rendered text can be resized without assistive technology up to 200 percent and down to 50 percent without loss of content or functionality. (Level AA)	(7) Velikost textu je možné zvětšovat a zmenšovat pomocí standardních funkcí prohlížeče. Při změně velikosti nedochází ke ztrátě obsahu nebo funkcionality.
1.4.5 Contrast (Enhanced): Text (and images of text) have a contrast ratio of at least 7:1, except if the text is pure decoration. Larger-scale text or images of text can have a contrast ratio of 5:1. (Level AAA)	<i>Pouze přísnější verze pravidla 1.4.3. Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
1.4.6 Low or No Background Audio: Audio content that contains speech in the foreground does not contain background sounds, background sounds can be turned off, or background sounds are at least 20 decibels lower than the foreground speech content, with the exception of occasional sound effects. (Level AAA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
1.4.7 Resize and Wrap: Visually rendered text can be resized without assistive technology up to 200 percent and down to 50 percent without loss of content or functionality and in a way that does not require the user to scroll horizontally. (Level AAA)	<i>Pouze přísnější verze pravidla 1.4.4. Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
Guideline 2.1 Make all functionality available from a keyboard	
2.1.1 Keyboard: All functionality of the content is operable through a keyboard interface without requiring specific timings for individual keystrokes, except where the underlying function requires input that depends on the path of the user's movement and not just the endpoints. (Level A)	(8) Obsah ani kód webové stránky nepředpokládá ani nevyžaduje konkrétní způsob použití ani konkrétní výstupní či ovládací zařízení.
2.1.2 Keyboard (No Exception): All functionality of the content is operable through a keyboard interface without requiring specific timings for individual keystrokes. (Level AAA)	<i>Pouze přísnější verze pravidla 2.1.1. Není zahrnuto v českých pravidlech</i>
Guideline 2.2 Provide users with disabilities enough time to read and use content	

2.2.1 Timing: For each time limit that is set by the content , at least one of the following is true: (Level A)	(13) Pokud je obsah webové stránky závislý na nějakém časovém limitu, uživatelé mají pro jeho čtení a použití dostatek času.
2.2.2 Blinking: Content does not blink for more than three seconds, or a method is available to stop all blinking content in the Web page. (Level AA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
2.2.3 Pausing: Moving, blinking, scrolling, or auto-updating information can be paused by the user unless it is part of an activity where timing or movement is essential. Moving content that is pure decoration can be stopped by the user. (Level AA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
2.2.4 Timing: Timing is not an essential part of the event or activity presented by the content, except for non-interactive multimedia and real-time events. (Level AAA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
2.2.5 Interruptions: Interruptions, such as updated content, can be postponed or suppressed by the user, except interruptions involving an emergency. (Level AAA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
2.2.6 Re-authenticating: When an authenticated session expires, the user can continue the activity without loss of data after re-authenticating. (Level AAA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
Guideline 2.3 Do not create content that is known to cause seizures	
2.3.1 Three Flashes or Below Threshold: Content does not contain anything that flashes more than three times in any one second period, or the flash is below the general flash and red flash thresholds. (Level A)	(11) Na webové stránce nic neblíká rychleji než třikrát za sekundu.
2.3.2 Three Flashes: Content does not contain anything that flashes more than three times in any one second period. (Level AAA) How to meet 2.3.2	<i>Pouze přísnější verze pravidla 2.3.1. Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
Guideline 2.4 Provide ways to help users with disabilities navigate, find content and determine where they are	
2.4.1 Bypass Blocks: A mechanism is available to bypass blocks of content that are repeated on multiple Web pages. (Level A)	(16) Bloky obsahu, které se opakují na více www stránkách, je možné přeskocit.
2.4.2 Page Titled: Web pages have descriptive titles. (Level A)	Každá webová stránka má smysluplný název, vystihující její obsah.
2.4.3 Focus Order: If a Web page can be navigated sequentially, focusable components receive focus in an order that follows information and relationships conveyed through presentation. (Level A)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
2.4.4 Link Purpose (Context): The purpose of each link can be determined from the link text and its programmatically determined link context. (Level A)	(23) Text odkazu nebo jeho přímý kontext výstižně popisuje cíl odkazu.
2.4.5 Multiple Ways: More than one way is available to locate content within a set of Web pages where content is not the result of, or a step in, a process. (Level AA)	(19) Na rozsáhlejší webu je kromě standardní navigace k dispozici rovněž mapa webu nebo vyhledávání. Odkaz na mapu nebo vyhledávací formulář je k dispozici na každé stránce webu.
2.4.6 Labels Descriptive: Headings and labels are descriptive. (Level AA)	Prvky tvořící nadpisy a seznamy jsou korektně vyznačeny ve zdrojovém kódu a jsou popisné.
2.4.7 Location: Information about the user's location within a set of Web pages is available. (Level AAA)	Každá webová stránka (kromě úvodní webové stránky) obsahuje odkaz na vyšší úroveň v hierarchii webu a odkaz na úvodní WWW stránku.
2.4.8 Link Purpose (Link Text): The purpose of each link can be identified from the link text. (Level AAA)	<i>Pouze přísnější verze pravidla 2.4.4. Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
2.4.9 Section Headings: Where content is organized into sections, the sections are indicated with headings. (Level AAA)	Rozsáhlé obsahové bloky jsou rozděleny do menších, výstižně nadepsaných celků.

Guideline 3.1 Make text content readable and understandable	
3.1.1 Language of Page: The default human language of each Web page within the content can be programmatically determined. (Level A)	Ve zdrojovém kódu je určen hlavní jazyk obsahu webové stránky.
3.1.2 Language of Parts: The human language of each passage or phrase in the content can be programmatically determined. (Level AA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
3.1.3 Unusual Words: A mechanism is available for identifying specific definitions of words or phrases used in an unusual or restricted way, including idioms and jargon. (Level AAA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
3.1.4 Abbreviations: A mechanism for finding the expanded form or meaning of abbreviations is available. (Level AAA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
3.1.5 Reading Level: When text requires reading ability more advanced than the lower secondary education level, supplemental content or an alternate version is available that does not require reading ability more advanced than the lower secondary education level. (Level AAA)	Webové stránky sdělují informace jednoduchým jazykem a srozumitelnou formou.
3.1.6 Pronunciation: A mechanism is available for identifying specific pronunciation of words where meaning is ambiguous without knowing the pronunciation. (Level AAA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
Guideline 3.2 Make Web pages appear and operate in predictable ways	
3.2.1 On Focus: When any component receives focus, it does not initiate a change of context. (Level A)	Obsah WWW stránky se mění, jen když uživatel aktivuje nějaký prvek, který k takové akce obvykle vede.
3.2.2 On Input: Changing the setting of any user interface component does not automatically cause a change of context unless the user has been advised of the behavior before using the component. (Level A)	
3.2.3 Consistent Navigation: Navigational mechanisms that are repeated on multiple Web pages within a set of Web pages occur in the same relative order each time they are repeated, unless a change is initiated by the user. (Level AA)	(17) Navigace je srozumitelná a je konzistentní na všech webových stránkách.
3.2.4 Consistent Identification: Components that have the same functionality within a set of Web pages are identified consistently. (Level AA)	
3.2.5 Change on Request: Changes of context are initiated only by user request. (Level AAA)	
Guideline 3.3 Help users avoid and correct mistakes	
3.3.1 Error Identification: If an input error is automatically detected, the item that is in error is identified and described to the user in text. (Level A)	(22) Pokud uživatel učiní chybu při vyplňování webového formuláře, je k dispozici dostatečně popisná informace o tom, ve které položce je chyba. Pokud je to možné, je k dispozici rovněž informace, jak chybu opravit.
3.3.2 Error Suggestion: If an input error is detected and suggestions for correction are known, then the suggestions are provided to the user, unless it would jeopardize the security or purpose of the content. (Level AA)	
3.3.3 Error Prevention (Legal, Financial, Data): For forms that cause legal commitments or financial transactions to occur, that modify or delete user-controllable data in data storage systems, or that submit test responses, at least one of the following is true: (Level AA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
3.3.5 Help: Context-sensitive help is available. (Level AAA)	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>
3.3.6 Error Prevention (All): For forms that require the user to submit information, at least one of the following is	<i>Není zahrnuto v českých pravidlech.</i>

true: (Level AAA)	
Guideline 4.1 Maximize compatibility with current and future user agents, including assistive technologies	
4.1.1 Parsing: Content implemented using markup languages has elements with complete start and end tags, except as allowed by their specifications, and are nested according to their specifications. (Level A)	(26) Prvky zdrojového kódu mají vždy uvedeny počáteční a koncovou značku, vyjma situace, kdy to použitá specifikace nevyžaduje. Značky jsou správně zanořeny a nedochází k jejich křížení.
4.1.2 Name, Role, Value: For all user interface components, the name and role can be programmatically determined; states, properties, and values that can be set by the user can be programmatically determined and programmatically set; and notification of changes to these items is available to user agents, including assistive technologies. (Level A)	(21) Každý formulářový prvek má přiřazen výstižný popis.

1.5. Testy nových pravidel přístupnosti

První návrh pravidel byl předložen testovacím týmům zdravotně postižených uživatelů k otestování a připomínkování. Toto testování mělo původně probíhat na modelovém webu, ale tento předpoklad se ukázal jako nevyhovující. Modelový web vytvořený k účelům prezentace výsledků projektu není svým rozsahem a strukturou ekvivalentní běžnému webu instituce veřejné správy. Proto bylo otestování návrhu nových pravidel provedeno na vybraných webech institucí veřejné správy, které dosáhly nejlepších výsledků při analýze stávajícího stavu přístupnosti:

- Ministerstvo informatiky: <http://www.micr.cz/>
- Ministerstvo průmyslu a obchodu: <http://www.mpo.cz/>
- Ústavní soud: <http://www.concourt.cz/>

Připomínky testovacích týmů byly zapracovány do finální verze pravidel přístupnosti, která je součástí tohoto dokumentu.

1.5.1. Připomínky testovacích týmů

Návrhy na doplnění pravidel

- Obrázek nesoucí nějaký význam nebo textovou informaci musí být dostatečně zřetelný. Pro slabozrakého uživatele, který nepoužívá hlasový výstup, není snadné se dozvědět alternativní textový popis. Proto by měl být význam obrázku zřejmý.
- Do sekce *Práci s webovou stránkou řídí uživatel* navrhuje doplnit, aby se části stránky nebo celá stránka neměnily úplně samovolně.
- Titulek stránky: Z praktického hlediska se zdá být lepší, když je jeho hlavní sdělení (typicky nadpis stránky) na začátku a obecnější (typicky název webu) až za ní. Nadpis konkrétní stránky většinou uživatele zajímá víc. Pokud je až názvem webu, musí uživatel čekat, než hlasový výstup přečte celý titulek.
- Pravidlo *Každý formulářový prvek má výstižný nadpis* doporučujeme přeformulovat na *Každý formulářový prvek má výstižný popis*. Slovo *nadpis* by někdo mohl špatně chápat jako `<hx>`.
- Pokud je navigace aktuálně načtené stránky rozšířena o další položky, než které obsahuje hlavní navigace, je dobré na to upozornit – udělat oddělenou navigaci pro konkrétní stránku, která bude mít vlastní nadpis, např. *Podmenu*.
- Pokud jsou na webu definovány horké klávesy, neměly by kolidovat s horkými klávesami prohlížečů, jako např. ALT+D (adresní řádek), ALT+S (menu soubor v IE), atd.
- Tvůrce stránky by neměl počítat s tím, že návštěvník webu přesně rozumí obsahu, případně struktuře organizace, která prezentaci provozuje a tomu by měl přizpůsobit strukturování webu.

- Na webu by měla být dobře vyřešena změna velikosti písma. Často se stává, že se při zvětšení písma rozsype layout stránky.
- Odkaz pro přepínání vzhledu webu (pokud existuje) je vždy umístěn v patičce webu a jeho text je *Změna vzhledu*. Pokud je tento požadavek splněn, je možné odkaz redundantně umístit též do jiné části webu (například do záhlaví).
- Informace o chybně vyplněném formuláři by měla být umístěna na jeho začátku, případně co nejbližší začátku stránky, aby byla pomocí odečítače obrazovky rychle k nalezení.
- Pomocná navigace na začátku stránky by měla obsahovat nejen odkaz pro přeskočení obsahu či navigace, ale mělo by být možné se pomocí ní dostat na všechny důležité části stránky.
- Hlavní navigace je uvozena (skrytým) nadpisem.
- U rozsáhlejších webů je k dispozici vyhledávání.

1.6. Formulace rozšířené verze pravidel přístupnosti

Pravidla byla doplněna o návodné texty pro tvůrce stránek, které usnadňují pochopení smyslu pravidel a upřesňují jejich význam.

1.6.1. Nová pravidla přístupného webu pro účely novely Zákona č. 365/2000 Sb. o informačních systémech veřejné správy, provedenou zákonem č. 81/2006 Sb.

Kapitola A: Obsah webových stránek je dostupný a čitelný

1. Každý netextový prvek nesoucí významové sdělení má svou textovou alternativu.

Řada uživatelů nedokáže kvůli svému postižení nebo vybavení vnímat obrázky nebo jiná multimédia. Proto všechny obrázky, které mají informační význam, mají ve značce `` uvedený atribut `alt`, který obsahuje textové vyjádření významového sdělení obrázku. Atribut `alt` rovněž obsahují i části obrázkové mapy (prvek `<area>`) a odesílací obrázkové tlačítko formuláře (prvek `<input type="image">`).

Pokud obrázek žádnou významovou informaci nenese a je použit pouze jako dekorace, atribut `alt` má vždy prázdnou hodnotu.

Je-li obrázek použit kvůli odlišení, zda se stránkou pracuje skutečný člověk, nebo počítač (tzv. CAPTCHA), jsou uživatelé k dispozici i doplňkové metody, které umožňují toto odlišení provést (např. zvukový výstup, doplňkový běžný text atp.).

2. Multimediální prvky nesoucí významové sdělení jsou doplněny textovými titulky, pokud nejsou jen alternativou k existujícímu textovému obsahu.

Pokud tvůrce webových stránek poskytuje informace pomocí multimediálního prvku (videozáznam, audiozáznam atp.) a tyto informace nejsou jen doplňkovou alternativou k již existujícímu textovému obsahu, jsou uživatelům k dispozici textové titulky nebo jiný textový zápis.

Tato textová alternativa dostatečně umožňuje seznámit se s podstatou prezentovaných informací i uživatelům, kteří kvůli svému postižení nebo vybavení nemohou vnímat informace prezentované pomocí multimédií.

3. Informace sdělované prostřednictvím skriptů, objektů, appletů, kaskádových stylů, cookies a jiných doplňků na straně uživatele jsou dostupné i bez kteréhokoli z těchto doplňků.

Tvůrce WWW stránek musí počítat s tím, že uživatelé v důsledku svého postižení nebo vybavení nebudou moci používat některé doplňky ve svém prohlížeči. Webová stránka tedy obsahuje všechny podstatné informace, i když uživatel aktuálně nemůže používat JavaScript, Flash, applety, kaskádové styly (CSS), cookies či jiné doplňky internetového prohlížeče nebo operačního systému.

Web je rovněž bez těchto doplňků standardně ovladatelný, je k dispozici každá WWW stránka a každý odkaz je funkční.

4. Informace sdělované vizuální podobou webových stránek, tvary jednotlivých prvků, jejich velikostí, pořadím nebo umístěním jsou dostupné i v případě, že uživatel nemůže tyto aspekty vnímat.

Tvůrce WWW stránky nesmí spoléhat na to, že uživatelé uvidí vzhled webové stránky shodně jako on. Řada uživatelů používá taková výstupní zařízení, ve kterých není rozpoznatelné, že některý prvek je větší či menší, vpravo či vlevo, že je tučný, vyjádřený kapitálkami nebo jaký má přesně tvar apod. Není tedy možné vyjadřovat informační sdělení pouze vizuální podobou stránek či jednotlivých prvků. Pokud tedy mají tyto vizuální aspekty důležitou informační hodnotu, jsou vždy uživatelům k dispozici i jiným způsobem, například pomocí běžného textu nebo sémantickými (významovými) značkami zdrojového kódu.

5. Informace sdělované barvou jsou dostupné i bez barevného rozlišení.

Pokud uživatel nedokáže kvůli svému postižení nebo vybavení správně vnímat barvy, všechny informace prezentované na webové stránce mu stále zůstávají srozumitelné. Je schopen rozpoznat význam a funkcionalitu jednotlivých obsahových prvků a zejména odlišit odkazy od ostatního textu. Webová stránka tedy neobsahuje např. odkazy odlišené od okolního textu pouze jinou barvou nebo rozlišení významově různých obsahových částí pouze pomocí použité barvy (tj. např. povinné položky formuláře, jednotlivé části grafů atp.).

Všechny informace na webové stránce jsou rovněž dostupné i při zapnutí jiného barevného schématu operačního systému, než je standardní nastavení.

6. Barvy popředí a pozadí textu (nebo textu v obrázku) jsou vůči sobě dostatečně kontrastní.

Kombinace barvy popředí textu (nebo textu v obrázku) a barvy či vzorku na pozadí tvoří dostatečný vzájemný kontrast, aby vzájemně nesplývaly pro uživatele, kteří mají zhoršený zrak nebo méně kvalitní zobrazovací zařízení. Dostatečný vzájemný kontrast má barva textu i v případě, že prvek získá focus. Pokud je text (nebo text v obrázku) použit pouze jako dekorace a nenesení žádný informační význam, nemusí být tato podmínka dodržena.

Pro výpočet hodnoty kontrastu je použit algoritmus výpočtu jasů (tzv. luminance) a pro ověření je možné využít on-line nástroje na www.pravidla-pristupnosti.cz/nastroje/kontrast.php. Vzájemný kontrast běžného písma do velikosti 18 bodů nebo tučného písma do velikosti 14 bodů dosahuje minimálně hodnoty 5:1. Kontrast běžného písma nad 18 bodů nebo tučného písma nad 14 bodů dosahuje minimálně hodnoty 3:1.

7. Velikost textu je možné zvětšovat a zmenšovat pomocí standardních funkcí prohlížeče. Při změně velikosti nedochází ke ztrátě obsahu nebo funkcionality.

Uživatelé, kteří mají zhoršený zrak nebo méně kvalitní zobrazovací zařízení, si mohou ve všech běžně používaných internetových prohlížečích pohodlně zvětšit velikost písma pomocí standardní funkcionality prohlížeče. Je možné zvětšit písmo minimálně na 200 % a zmenšit na 50 % původní hodnoty. Takové zvětšení/zmenšení písma zároveň nezpůsobuje ztrátu obsahu nebo funkcionality www stránky a pokud je to možné, nezpůsobuje nutnost použití horizontálního posuvníku.

Předpisy definující velikost písma na www stránce proto neobsahují jednotky, které by toto zvětšení znemožňovaly. Velikost tudíž není definována pomocí jednotek pt, pc, in, cm, mm a px.

Kapitola B: Práci s webovou stránkou řídí uživatel

8. Obsah ani kód webové stránky nepředpokládá ani nevyžaduje konkrétní způsob použití ani konkrétní výstupní či ovládací zařízení.

Každý uživatel má právo používat výstupní a vstupní (ovládací) zařízení podle vlastní volby. Kód ani obsah WWW stránky proto nesmí předpokládat (nebo dokonce vyžadovat), že uživatel například používá konkrétní operační systém, konkrétní prohlížeč, že má barevný monitor (nebo že vůbec používá monitor), že má aktivní zvukový výstup, že má možnost tisku atd.

Vzhledem k tomu, že uživatel může mít ve svém výstupním zařízení úseky WWW stránky uspořádané v odlišném pořadí, může ji vidět zformátovanou zcela odlišným způsobem nebo dokonce nemusí WWW stránku vidět vůbec (např. používá hlasový výstup) není možné se v textu odkazovat např. na "červeně zobrazený text", "text v pravém sloupci", "text na konci WWW stránky" atd.

Rovněž vstupní (ovládací) zařízení a jejich funkce se mohou mezi uživateli výrazně lišit. Webová stránka proto nemůže předpokládat, že uživatel používá konkrétní zařízení (tj. např. že má klávesnici, myš, že vidí grafický kurzor), nebo že určitá tlačítka klávesnice či myši existují a mají přiřazenu určitou funkci (např. F5 pro obnovení obsahu WWW stránky, F1 pro nápovědu, Enter pro odeslání formuláře, Tab pro pohyb mezi odkazy, pravé tlačítko myši pro kontextovou nápovědu). Tato tlačítka mohou mít u některých uživatelů přiřazenu zcela odlišnou funkci, nebo dokonce nemusejí být vůbec k dispozici.

9. Obsah WWW stránky se mění, jen když uživatel aktivuje nějaký prvek, který k takové akci obvykle vede.

Obsah WWW stránky se nemění, dokud uživatel neprovede akci, která je k takové změně jasným impulsem (např. kliknutí na odkaz, odeslání formuláře, kliknutí na aktivní prvek nebo volba položky ve formulářovém prvku).

Pouhá změna hodnoty formulářového prvku, aniž by byl formulář odeslán, nebo kliknutí na prvek, který není odkazem, smí ovlivnit jenom stávající obsah WWW stránky (např. zobrazení dodatečné části formuláře po výběru položky z nabídky, zobrazení/skrytí podnabídky po kliknutí na položku v menu atd.). Nesmí způsobit načtení nové WWW stránky či přesměrování – to je možné jen po aktivaci odkazu, nebo po odeslání formuláře.

Obvyklé akce uživatele, které nespočívají v aktivaci nějakého prvku (např. pohyb kurzoru po stránce, označení textu atd.) mohou způsobit pouze takovou dílčí změnu ve WWW stránce, která nezpůsobí její přeformátování – např. zobrazení/skrytí nějakého prvku, jehož viditelnost nemá vliv na formátování a pozici okolního obsahu (např. pozicovaný rámeček s detailními informacemi, zobrazení podnabídky atd.).

10. Nová okna se otevírají jen v odůvodněných případech a uživatel je na to předem upozorněn.

Otevření nového okna prohlížeče je možné, jen když uživatel aktivuje odkaz, nebo odešle formulář. K otevření nového okna prohlížeče tak nikdy nedochází automaticky, bez této uživatelské akce.

Způsob otevírání nových WWW stránek by neměl být ve většině případů v kódu nijak specifikován a měl by být ponechán na volbě uživatele. Pouze v odůvodněných případech (např. je-li třeba ponechat nadále zobrazenou stávající WWW stránku, nebo pro zobrazení doplňkových informačních oken a dialogů) jsou WWW stránky otevírány v novém okně. V tom případě je na to uživatel jasně a předem upozorněn – např. textem odkazu, upozorněním vedle odkazu nebo v atributu title značky <a>.

Pokud se má během jedné akce otevřít současně více oken, je uživatel dostatečně a předem upozorněn i na jejich počet.

11. Na webových stránkách nic neblíká rychleji než třikrát za sekundu.

Tvůrce/správce WWW stránky musí zajistit, že žádná animace či dynamicky se měnící prvek na WWW stránce se trvale (více než třikrát po sobě) nemění s frekvencí větší než třikrát za sekundu. Jedná se především o blikání (změna viditelnosti prvku, přepínání pozitivního a negativního zobrazení, výrazné změny barevnosti prvku), pulzování (cyklická změna velikosti) a kmitání (opakovaný pohyb sem a tam). Tyto periodické změny prováděné po jistou dobu častěji než třikrát za sekundu mohou způsobit potíže osobám s určitými psychickými potížemi (například nastartovat epileptický záchvat).

Značka/hodnota `blink` nesmí být použita vůbec, protože u takové značky není možné nastavit frekvenci blikání a zajistit její dodržení na všech cílových zařízeních.

12. Pokud na webové stránce hraje jakýkoliv zvuk více jak tři sekundy, je možné tento zvuk vypnout nebo upravit jeho hlasitost, a to nezávisle na nastavení ostatního zvuku v počítači uživatele.

Neustále znějící zvuk na pozadí webové stránky způsobuje pokles či ztrátu koncentrace a některým uživatelům se zhoršenou schopností soustředění může až zamezit efektivně používat obsah a funkčnost takové stránky.

Pokud tedy není možné se takovým zvukovým podkresům zcela vyhnout, je uživatelům k dispozici jasný a jednoduchý mechanismus, jak tento zvuk vypnout, pozastavit nebo upravit jeho hlasitost. Tato uživatelská akce má však vliv pouze na zvuk na dané stránce a nijak neovlivňuje nastavení ostatního zvuku v počítači uživatele.

13. Pokud je obsah nebo funkčnost webové stránky závislá na nějakém časovém limitu, uživatelé mají pro použití stránky dostatek času.

Tvůrci WWW stránek v některých situacích pro použití dané stránky vymezí jen omezený čas. Uživatel je v takovém případě vždy informován, že se mu odpočítává čas a kolik ho má k dispozici. Pokud to vyloženě neznemožňuje charakter stránek (např. aukce s přesně daným časem konce nebo on-line test s omezenou dobou na vyplnění), může si uživatel zbývající čas prodloužit nebo časový limit zcela vypnout.

Kapitola C: Informace jsou srozumitelné a přehledné

14. Webové stránky sdělují informace jednoduchým jazykem a srozumitelnou formou.

Použití jasného a jednoduchého jazyka podporuje efektivní komunikaci. Nelze předpokládat, že každý návštěvník je odborníkem na problematiku, která je na webových stránkách prezentována. Informace na WWW stránkách jsou proto podávány co možná nejsrozumitelnějším způsobem.

Ke sdělení informací se nepoužívá odborná terminologie, cizí slova a méně obvyklé významy známých slov, jestliže nejsou v dokumentu řádně vysvětleny. Výjimkou jsou případy, kdy jejich použití je ke správnému výkladu nezbytně nutné. V textu se používají kratší věty místo dlouhých a komplikovaných souvětí.

Tvůrce WWW stránek nebo správce jejich obsahu nemůže předpokládat, že uživatel předem rozumí obsahu a struktuře jeho organizace a tomu by měl přizpůsobit styl informací a jejich strukturování.

15. Rozsáhlé obsahové bloky jsou rozděleny do menších, výstižně nadepsaných celků.

V případě, kdy jsou obsahové bloky velmi rozsáhlé, jsou tyto bloky vždy rozděleny do menších celků podle svého významu. Jedná se typicky o dlouhé texty, které se dělí do odstavců (značka `<p>`) a jsou vhodně nadepsány (značka `<h2>` až `<h6>`), o rozsáhlé formuláře, které se rovněž dělí do logických celků (značka `<fieldset>`) a mají také své nadpisy (značka `<legend>`). V případě dlouhých výběrových polí (tj. formulářový prvek `<select>`) jsou jednotlivé volby rovněž logicky rozděleny (značka `<optgroup>`) a nadepsány (atribut `label`).

16. Bloky obsahu, které se opakují na více WWW stránkách, je možné přeskočit.

Webová stránka bývá často rozdělena do typizovaných bloků, které se opakují na více stránkách. Jedná se typicky o hlavičku, navigaci, postranní sloupec, hlavní obsah, patičku atp. Pro uživatele, kteří používají pomocná výstupní zařízení, je podstatné, aby se na každé stránce rychle a pohodlně dostali k obsahovému bloku, ke kterému potřebují, a nemuseli zdlouhavě procházet opakující se bloky na každé stránce.

V úvodu každé stránky jsou proto uvedeny odkazy, které umožňují přechod na důležité bloky obsahu a přeskočení pro návštěvníky v danou chvíli nezajímavých částí stránky. Jedná se zejména o odkazy

„Přejít na obsah“ a „Přejít na navigaci“. Tyto odkazy může tvůrce WWW stránek skrýt pro běžné vizuální zobrazení pomocí vhodného stylového předpisu kaskádových stylů (CSS). Pro skrývání však není vhodné používat předpis `display:none` ani `visibility:hidden`, protože takto skrytý text nejsou schopna některá pomocná výstupní zařízení interpretovat.

Kapitola D: Ovládání webu je jasné a pochopitelné

17. Navigace je srozumitelná a konzistentní na všech webových stránkách. Od ostatního obsahu je zřetelně oddělena.

Navigace je základním prvkem každého webu. Díky navigačním odkazům se uživatel pohybuje mezi jednotlivými WWW stránkami, postupuje stromovou strukturou dolů, nahoru či do strany. Aby byla navigace pro uživatele dobře použitelná, je vytvořena jednoduchým a intuitivním způsobem, jednotlivé navigační odkazy nejsou příliš dlouhé, jsou srozumitelné a dobře vyjadřují, kam vedou.

Navigační odkazy jsou sdruženy do samostatných bloků a nemísí se s vlastním obsahem WWW stránky. Jsou umístěny na každé WWW stránce na stabilním místě, aby je uživatel nemusel složitě hledat a mohl se spolehnout, že celý web je ovladatelný konzistentním způsobem. Pakliže je na WWW stránce navigačních informací více, (např. dva druhy navigací na dvou místech), musí mít toto rozdělení jasný význam a opodstatnění.

Pokud je to možné, je navigační blok odkazů vhodně nadepsán pomocí nadpisu (značka `<h2>` až `<h6>`).

18. Každá webová stránka (kromě úvodní webové stránky) obsahuje odkaz na vyšší úroveň v hierarchii webu a odkaz na úvodní WWW stránku.

Webové stránky jsou většinou tvořeny v tzv. stromové struktuře a každá WWW stránka pak patří ve struktuře na přesně dané místo. Některé jsou položeny hierarchicky výše, některé níže, některé jsou na stejné úrovni.

Pro uživatele je důležité, aby mohl pohodlně pomocí navigačních odkazů procházet strukturou vzhůru, dolů a do stran. Protože tvůrce WWW stránek neví, jaká bude první WWW stránka, kterou uživatel na webu navštíví (tj. přijde již na konkrétní stránku např. z vyhledávače nebo z odkazu na jiných WWW stránkách), musí uživateli umožnit rychle se zorientovat a bez obtíží se přesunout na titulní stránku a WWW stránku, která leží hierarchicky výše.

Přítomnost odkazu na titulní WWW stránku a vyšší úroveň v hierarchii je neméně důležitá i v rámci WWW stránky, která se obvykle zobrazuje v rámu (značka `<frame>`). Uživatel opět může přijít např. z vyhledávače na obsah konkrétního rámu, aniž by byly ostatní rámy, ve kterých je např. navigace, vůbec vidět.

19. Na rozsáhlejším webu je kromě standardní navigace k dispozici rovněž mapa webu nebo vyhledávání. Odkaz na mapu nebo vyhledávací formulář je k dispozici na každé stránce webu.

Mapa webu, neboli strukturovaný seznam odkazů na všechny WWW stránky webu, a vyhledávací formulář, jsou výbornými pomocníky pro orientaci v rámci složitého, rozsáhlého webu. Uživatel, který potřebuje konkrétní informaci a pro kterého by bylo jinak velmi obtížné procházet složitou strukturu webu, jednoduše navštíví mapu webu nebo použije vyhledávání.

Odkaz na mapu webu nebo vyhledávací formulář je k dispozici na každé WWW stránce na stejném místě, aby ji uživatelé mohli použít, ať už se aktuálně pohybují na webu kdekoliv.

20. Každá webová stránka má smysluplný název, vystihující její obsah.

Název WWW stránky (značka `<title>` v sekci `<head>`) je jedním z nedůležitějších prvků pro správnou orientaci na webových stránkách. Název WWW stránky charakterizuje její obsah ještě před tím, než se uživateli odprezentuje.

V názvu WWW stránky je proto vždy uveden jak název celého webu, tak název konkrétní stránky, který jednoznačně a srozumitelně popisuje její obsah, smysl nebo funkcionalitu. Pokud je to možné, je rozlišující informace uvedena před informací obecnou (tzn. název stránky před názvem webu).

21. Každý formulářový prvek má přiřazen výstižný popisek.

U každého formulářového prvku (tj. značky `<textarea>`, `<input type="text">`, `<input type="radio">`, `<input type="checkbox">` a `<select>`) si musí být tvůrce WWW stránky jistý, že uživatel bez obtíží pozná, co má do daného prvku vyplnit nebo zvolit. Proto má každý prvek uvedený svůj popisek, ve kterém je jednoznačně uvedeno, jak s prvkem zacházet.

V některých výstupních zařízeních je však vazba mezi formulářovým prvkem a jeho nadpisem obtížně rozpoznatelná, proto jsou všechny popisky ke svým formulářovým prvkům jednoznačně přiřazeny pomocí značky `<label>` a vazebních atributů `for` (u značky `<label>`) a `id` (u značky formulářového prvku).

22. Pokud uživatel učiní chybu při vyplňování webového formuláře, je k dispozici informace o tom, ve které položce je chyba. Pokud je to možné, je k dispozici rovněž informace, jak chybu opravit.

Při vyplňování webového formuláře může dojít k tomu, že některou položku uživatel vyplní chybně. Po jeho odeslání se pak musí dozvědět, že formulář nebyl vyplněn správně, která položka je chybně vyplněna a že se má pokusit vyplnit položku správně a formulář znovu odeslat.

Tato informace je přehledně a srozumitelně zobrazena před formulářem (resp. co nejbližší začátku stránky) a může být doplňkově k dispozici i u chybně vyplněných polí. Pokud je to možné, oznámení o chybě rovněž obsahuje informaci o tom, proč chyba vznikla a jakým způsobem ji opravit.

23. Text odkazu nebo jeho přímý kontext výstižně popisují cíl odkazu.

Z textu každého odkazu by měl uživatel poznat, kam odkaz vede a co může na cílové stránce očekávat. Text odkazu je proto dostatečně popisný a výstižný. Pokud není možné vyjádřit informaci o cíli odkazu pomocí textu odkazu, je tato informace dostupná alespoň v atributu `title` odkazu (značky `<a>`) nebo v přímém kontextu odkazu.

Přímým kontextem odkazu je míněna věta, odstavec (značka `<p>`), položka seznamu (značky ``, `<dt>` nebo `<dd>`) nebo buňka tabulky (značka `<td>`), ve které se odkaz nachází. Přímým kontextem je rovněž vazba mezi záhlavím řádku/sloupce tabulky (značka `<th>`) a buňkou tabulky, která do daného řádku/sloupce patří.

24. Každý rám má vhodné jméno či popis vyjadřující jeho smysl a funkčnost.

Některá zobrazovací či hlasová zařízení neumějí s rámy (tj. prvek `<frame>`) pracovat a prezentují je jednotlivě. Proto je nutné, aby uživatel věděl, co je obsahem každého rámu ještě před tím, než je mu prezentován jeho obsah.

Všechny rámy jsou pojmenovány tak, aby jejich název vystihoval smysl a funkčnost daného rámu. Musí být pochopitelně jednoslovný. Tento název je pak uveden v rámci prvku `<frame>` v atributu `name`. Pakliže jednoslovný název rámu nedokáže dostatečně vyjádřit jeho smysl a funkčnost, je v rámci prvku `<frame>` přítomen ještě atribut `title`, ve kterém je pak uvedena víceslovná informace, která doplňuje obsah atributu `name`.

Kapitola E: Kód je technicky způsobilý a strukturovaný

25. Ve zdrojovém kódu nejsou použity sémantické značky pro obsah, který neodpovídá jejich významu.

Sémantické (významové) značky jazyka (X)HTML se používají pro vyjádření významu daného prvku (nadpis, citace, zdůraznění atp.). Pomocná výstupní zařízení umějí tyto značky používat a význam takto označených prvků zprostředkovávají svým uživatelům.

Je proto nezbytné, aby pomocí sémantických značek nebyl označen takový prvek, který svým charakterem neodpovídá významu značky. Například kvůli dosažení vizuální podoby (značka pro nadpis kvůli zvětšení textu, značka pro blokovou citaci kvůli odsazení od levého okraje atp.). Sémantickou značkou tak musí být označen pouze takový prvek, který svým charakterem použité značce odpovídá.

26. Prvky značkovacího jazyka mají vždy uvedenu počáteční a koncovou značku, vyjma situace, kdy to použitá specifikace nevyžaduje. Značky jsou správně zanořeny a nedochází k jejich křížení.

Webové stránky jsou vytvořeny kódem nějaké mezinárodně uznávané verze značkovacího jazyka HTML či XHTML. Syntaktická správnost vůči zvolené specifikaci značkovacího jazyka je klíčová po správnou funkcionalitu výstupních zařízení.

Pomocná zobrazovací zařízení nemusejí být k chybám v syntaxi značkovacího jazyka tak tolerantní jako běžné internetové prohlížeče a vyžadují správné uvedení jednotlivých značek. Proto mají prvky značkovacího jazyka (X)HTML vždy uvedenu počáteční i koncovou značku, vyjma situace, kdy to použitá specifikace nevyžaduje. Značky jsou správně zanořeny a nedochází k jejich křížení.

Vodítkem pro kontrolu zdrojového kódu může být softwarový validátor, např. <http://validator.w3.org/>.

27. Ve zdrojovém kódu je určen hlavní jazyk obsahu webových stránek.

Pomocná výstupní zařízení mohou mít potíže při interpretaci textového obsahu WWW stránky, pokud nerozpoznají, v jakém jazyce byl text napsán. Proto je tato informace přítomna ve zdrojovém kódu stránky pomocí atributů `lang` a/nebo `xml:lang` ve značce `<html>`.

V HTML 4.01 je ve značce `<html>` přítomen pouze atribut `lang`. V XHTML posílaném jako `application/xhtml+xml` je přítomen pouze atribut `xml:lang`. V XHTML posílaném jako `text/html` jsou pro účely zachování zpětné kompatibility přítomny oba atributy.

28. Prvky tvořící nadpisy a seznamy jsou korektně vyznačeny ve zdrojovém kódu a jsou popisné.

Při prezentování seznamů a nadpisů se – především v hlasových čtečkách – používají specifické postupy, zpřístupňující uživateli strukturu nadpisů WWW stránky, umožňující snadný pohyb mezi nimi. Proto jsou jako nadpis (tj. značkami `<h1>` až `<h6>`) označeny všechny prvky, které nějaký nadpis představují.

V případě správného použití značek pro seznamy hlasové čtečky poskytují informaci o struktuře a typu seznamů a umožňují snazší navigaci mezi položkami seznamů. Proto jsou korektně označeny všechny seznamy (značky ``, `` a `<dl>`) a jejich jednotlivé položky (značky ``, resp. `<dt>` a `<dd>`).

29. Je-li tabulka použita pro zobrazení tabulkových dat, obsahuje značky pro záhlaví řádků a/nebo sloupců.

Tabulky jsou primárně určeny k zobrazení tabulárních dat (křížově závislých údajů) a k tomu účelu jsou konstruovány i různá alternativní výstupní zařízení, která se snaží např. nevidomým uživatelům prezentovat tabulky co nejpochoptelnější formou. Takové tabulky proto obsahují prvky `<th>`,

kterými jsou vyznačena záhlaví řádků a/nebo sloupců a které jsou pomocnými zobrazovacími technologiemi prezentovány před každým řádkem/sloupcem, či dokonce před každou buňkou tabulky. Naopak, tvoří-li tabulka jen pomocnou konstrukci k rozvržení obsahu na WWW stránce a její obsah netvoří křížově závislá data, prezentovaná záhlaví by výrazně zhoršila pochopení struktury a obsahu tabulky, a proto zde prvky <th> být nesmějí.

30. Všechny tabulky dávají smysl čtené po řádcích zleva doprava.

Pomocná výstupní zařízení obvykle prezentují obsah tabulek po řádcích, každý řádek pak po buňkách zleva doprava. Pokud by byl nějaký související obsah rozdělen pod sebe do dvou řádků tabulky, při grafické prezentaci sice může opticky navazovat, ale na alternativním výstupu budou tyto úseky přerušeny obsahem sousedních buněk. Proto tvůrce WWW stránek nesmí předpokládat, že je uživateli patrná návaznost ve vsmle sousedících buňkách, a obsah každé tabulky musí vždy dávat smysl, je-li čtený po řádcích.

1.7. Varianty aplikace pravidel a způsoby kontroly výsledků aplikace pravidel

1.7.1. Varianty aplikace pravidel

V delším časovém horizontu by mělo být dosaženo ideálního stavu, tedy všechny weby veřejné správy by měly vyhovovat pravidlům přístupnosti. V kratším časovém horizontu je to však zřejmě nereálné, mj. z finančních důvodů. Proto byly sestaveny různé scénáře prvotní aplikace nových pravidel přístupnosti, které se liší záběrem webů, kterých se aplikace pravidel dotkne.

Minimální varianta

První scénář počítá s modernizací pouze těch nejznámějších centrálních webů (ministerstva, vláda, atd.).

Pesimistická varianta

Druhý scénář počítá s modernizací všech webů z prvního scénáře a navíc dalších hojně využívaných webů (kraje, velká města, některé významné instituce).

Optimistická varianta

Třetí scénář počítá s modernizací všech webů z prvního a druhého scénáře a navíc všech reálně a běžně využívaných webů (větší obce, běžné instituce).

Maximální varianta

Čtvrtý scénář počítá s modernizací všech webů (tedy i včetně méně významných institucí, jako jsou archivy, nebo menší obce).

1.7.2. Kontrola výsledků aplikace pravidel

Poměrně špatné výsledky analýzy stávajícího stavu přístupnosti poukazují na nutnost kontroly a certifikace webů veřejné správy. Způsob kontroly není v současné době vůbec řešen.

Stávající atestační střediska podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, neřeší přístupnost webových stránek. Současný seznam středisek neobsahuje instituci se zkušenostmi a znalostmi v oboru přístupnosti webových stránek. Naopak existuje řada komerčních firem, provádějících audity přístupnosti, které ovšem nemají statut oficiálního, autorizovaného certifikátu. Garantem kvality auditu je tak pouze odbornost auditora.

Doporučujeme proto řešit následující:

- Certifikaci auditorů přístupnosti. Rozhodujícím aspektem při certifikaci by měla být odborná erudice auditora. Certifikovaný auditor by měl právo vydávat autoritativní audity přístupnosti. Byl by také oslovován v případě podaných stížností na nesplnění požadavku přístupnosti k provádění auditu přístupnosti v rámci správního řízení.

- Certifikaci přístupných webů. Certifikáty by se pravděpodobně vydávaly na dobu určitou a byly by dokladem o splnění požadavků na přístupnost webových stránek.
- Systém povinné kontroly webů veřejné správy a případných sankcí za nedodržení pravidel.

2. Konkrétní přínos řešení a možnosti využití výsledků

Byl zmapován aktuální stav přístupnosti webů veřejné správy. Na základě testů se zdravotně postiženými uživateli byly navrženy změny v pravidlech přístupnosti tak, aby reflektovaly skutečné potřeby zdravotně postižených.

Byla zformulována nová pravidla přístupnosti, která jsou v souladu s návrhem metodiky WCAG 2.0. Pravidla mají také rozšířenou verzi s poznámkami pro webdevelopery.

Pozornost byla věnována také různým scénářům aplikace pravidel a způsobům kontroly aplikace pravidel.

Zhodnocení různých postupů při aplikaci navržených pravidel z finančního hlediska

1. Dosažené výsledky

1.1. Identifikace cílových skupin

Byly identifikovány cílové skupiny hodnocení:

- dotčené orgány veřejné správy (viz další text);
- externí dodavatelé – firmy a instituce, zabývající se tvorbou webových prezentací, včetně potenciálních externích dodavatelů (i zahraničních), databáze těchto firem bude doplňována v průběhu mapování jednotlivých webů státní správy (jsou většinou uvedeni jako jejich tvůrci);
- testovací týmy zdravotně postižených (instituce, které jsou schopny provést uživatelské testy s hendikepovanými uživateli);
- atestační instituce (instituce mající odborné předpoklady pro posuzování přístupnosti webových stránek).

1.1.1. Veřejná správa

Veřejná správa je součást výkonné moci a je to souhrn institucí, které vykonávají úkony ve veřejné správě na základě právními předpisy svěřené působnosti a pravomoci.

V teorii i praxi se běžně užívá členění veřejné správy podle jejích vykonavatelů. Charakter subjektů správní činnosti ve veřejném zájmu je velmi rozličný, při výkonu lze vyzdvihnout dvě základní složky. Je to správa vykonávaná státem a státními orgány, obecně označovaná pojmem státní správa, a její protějšek, tedy správa vykonávaná ostatními subjekty odlišnými od státu, pro niž platí označení samospráva. Dále je možné se setkat s tzv. jinou veřejnou správou, což mohou být například nadační fondy a podobně. Veřejná správa se dělí také podle činnosti, a to na podzákonnou (plná návaznost na zákony), výkonnou, nařizovací a organizační. Mezi činnosti veřejné správy patří vydávání obecně závazných právních předpisů, interních normativních předpisů, individuálních správních aktů, interních služebních pokynů, uzavírání veřejnoprávních smluv, provádění donucovacích úkonů a udělování faktických pokynů, provádění materiálně technických organizačních a jiných činností.

Subjekty veřejné správy jsou jednak stát a jednak nestátní subjekty, kam patří veřejnoprávní korporace (územní, profesní, ...) a ostatní orgány (nadace, obecně prospěšné organizace a podobně).

V České republice probíhá reforma veřejné správy od 90. let, nyní je definována částečně Správním řádem (zákon č. 500/2004 Sb.) a také Ústavou ČR (zákon č. 1/1993 Sb.).

Dotčené orgány veřejné správy jsou definovány Zákonem č. 365/2000 Sb., o ISVS ve znění platném od 1. 6. 2007. Dle našeho výkladu jsou tímto zákonem dotčeny prakticky všechny webové prezentace všech orgánů veřejné správy.

Státní správa

Jak již sám pojem vypovídá, je státní správa, jako nedílná součást veřejné správy, odvozena od podstaty, poslání a postavení státu, existuje na mocenském základě. Umožňuje prakticky realizovat státní moc v jejích různých formách, je jedním z druhů výkonné činnosti státu. Splývají v ní prvky řídicí (snaží se prostředky právního řádu o dopředu naplánovaný posun ve společenských vztazích) a ochranně-regulační (usiluje o udržení dosaženého stavu, případně o nápravu stavu nežádoucího, odchylovajícího se v jakémkoli směru od stanoveného cíle). Státní správa je systém vertikálně hierarchicky organizován na principu nadřízenosti a podřízenosti. Vykonává především podzákonnou, prováděcí a nařizovací činnost. Je ve svých základech ohraničena zákony, kterými se ovšem pouze neřídí, ale které také provádí. Tato funkce státní správy je úzce spjata hlavně s oprávněním vydávat normativní správní akty s právní závazností pro subjekty, kterým jsou adresovány. Činnost státní správy je zaměřena dovnitř i vně vlastního systému. Vnitřní oblast činnosti se soustřeďuje na

organizaci a také realizaci a garanci fungování celého systému. Hlavní oblastí činnosti státní správy je jednání vůči adresátům správní činnosti, tzn. vůči fyzickým a právnickým osobám.

Státní správu je dále možné dělit z několika hledisek. Podle způsobu rozhodování a podle odpovědnosti ji lze dělit na monokratickou (v čele stojí osoba, která odpovídá za činnost orgánu – např. ministerstvo) nebo kolektivní (členové přijímají rozhodnutí ve sboru, nesou odpovědnost jako celek – např. vláda). Dále se státní správa dělí na orgány se všeobecnou působností (například vláda) a na orgány se speciální působností (např. jednotlivá ministerstva). Důležité je ale zejména členění podle rozsahu územní působnosti na orgány ústřední – např. vláda, ministerstva a jiné ústřední správní úřady, a na orgány místní – například okresní úřad, úřad práce apod.

Orgány státní správy lze nejpřehledněji nalézt na rozcestníku státní správa (www.statnizprava.cz) nebo na portal.gov.cz. Orgány státní správy jsou:

Představitel státu (prezident)

Jako představitel státu má svoje vlastní webové stránky, spojené s jeho úřadem, aktivitami a sídlem (Kancelář prezidenta republiky, Pražský Hrad, atd.).

Zákonodárné úřady

Poslanecká sněmovna a senát na svých webových stránkách zveřejňují zejména svoje hlavní aktivity (projednávání zákonů).

Vláda

Vláda je odpovědná poslanecké sněmovně, činí ji předseda vlády, místopředseda vlády a ministři.

Ministerstva

Ministerstva jsou monokratické orgány se specializovanou působností, a jsou definovány zákonem č. 2/1969 Sb., s mnoha novelami (219/2002 Sb.). V čele jednotlivých ministerstev stojí člen vlády. V České republice působí v současné době tato ministerstva:

- Ministerstvo zahraničních věcí
- Ministerstvo financí
- Ministerstvo dopravy
- Ministerstvo kultury
- Ministerstvo obrany
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Ministerstvo pro místní rozvoj
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Ministerstvo spravedlnosti
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Ministerstvo vnitra
- Ministerstvo zemědělství
- Ministerstvo zdravotnictví
- Ministerstvo informatiky
- Ministerstvo životního prostředí

Ústřední správní úřady

Tyto úřady jsou definovány zákonem č. 474/1992 Sb. V jejich čele nestojí člen vlády, ale jsou vládou řízené. V ČR aktuálně působí tyto správní úřady:

- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
- Úřad průmyslového vlastnictví
- Státní úřad pro jadernou bezpečnost
- Správa státních hmotných rezerv
- Národní bezpečnostní úřad
- Energetický regulační úřad
- Český úřad zeměměřičský a katastrální

- Český telekomunikační úřad
- Český statistický úřad
- Český báňský úřad

Další správní úřady (s celorepublikovou působností)

Tyto úřady jsou specializované orgány podřízené příslušnému ministerstvu. Patří sem například Česká inspekce životního prostředí, Státní veterinární správa, apod.

Místní správní úřady

Jsou tvořeny specializovanými územními správními úřady, které jsou monokratické a podřízené většinou příslušnému ministerstvu. Patří sem například Krajská hygienická stanice, Finanční úřad atd. Dále mezi místní správní úřady patří krajské úřady a další orgány kraje, obecní úřady a další orgány obcí, které vykonávají státní správu (například obce s rozšířenou působností, obce s pověřeným obecním úřadem).

Tyto a předchozí typy úřadů jsou z hlediska mapování největším problémem, zejména vzhledem ke svému velkému počtu a různorodosti. Z toho důvodu bude nutno se spokojit s odhadem jejich počtu a s několika reprezentanty, kteří budou dále hodnoceni a jejich výsledky využity ke statistickému doplnění.

Obce

Prakticky všechny obce kromě samosprávy přeneseně vykonávají i státní správu (např. parlamentní volby). I proto bude nutno zmapovat nebo odhadnout také weby všech obcí. Výhodou oproti předchozím webům je číselníkem přesně daná množina obcí.

Samospráva

Samosprávu lze pochopit jako činnost směřující k dosažení vytyčeného cíle, kterou ovšem vykonávají subjekty odlišné od státu, tedy subjekty se samostatným postavením, mající korporativní charakter, jež jsou záměrně decentralizované povahy. Jsou nazývány veřejnoprávními korporacemi.

Ve svých základech se samospráva výrazně liší od státní správy. Rozdílné jsou kromě postavení subjektů také prostředky, metody i formy činnosti samosprávy – jsou totiž založeny na svém nestátním charakteru, čímž je ještě zdůrazněn hlavní rys samosprávy, a to správa sebe sama. Samosprávné subjekty mají samy jak rozhodovací, tak výkonnou pravomoc, řídí se vlastními normami (které také provádí), navenek vystupují v právních vztazích zcela samostatně. Rozsah výkonu samosprávy určuje stát. Ten dává svůj souhlas prostřednictvím zákonů. Nad činností samosprávy a dodržováním zákonů dohlíží státní dozor.

Státní správa a samospráva mnohdy zajišťují výkon veřejné správy společně. Je častým jevem, že samosprávný orgán vykonává mimo vlastní činnosti také činnost ve státním zájmu, tedy státní správu. Děje se tak ale pouze v případě, že je na něj výkon státní správy přenesen. V těchto případech je pak tento subjekt povinen dodržovat veškeré zásady platné pro výkon státní správy. Samospráva je vždy vykonávána na základě omezení oblastí činnosti státní správy a v poměru k ní je činností závislou.

Samospráva není vertikálně a hierarchicky organizována, což znamená, že mezi vyšší a nižší samosprávou neexistují vztahy nadřízenosti a podřízenosti. Zásah vyššího orgánu je možný pouze na základě zvláštního zákona. Samospráva je založena na principu kolegiálního rozhodování (ale existují i výjimky – například starosta je monokratickým orgánem).

Samospráva se dělí na obecní a krajskou samosprávu.

Obecní samospráva

Obec je základní územní samosprávná jednotka. Je definována zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích (obecní zřízení). Úplné znění podle pozdějších prepisů uvádí zákon č. 2/2003 Sb.

Obec je spravována zastupitelstvem obce, dalšími orgány jsou rada obce, starosta a obecní úřad. Pokud má obec statut města (má alespoň 3000 obyvatel), pak funkci zastupitelstva obce plní zastupitelstvo města, dalšími orgány jsou rada města, starosta a městský úřad. Ve statutárním městě plní funkci zastupitelstva obce zastupitelstvo města, dalšími orgány jsou rada města, primátor a magistrát. V územně členěných statutárních městech působí v městském obvodu zastupitelstvo městského obvodu a v městské části zastupitelstvo městské části. Dalšími orgány městského obvodu/městské části jsou rada městského obvodu/městské části, starosta a úřad městského obvodu/městské části. Pověřený obecní úřad je orgán obce, který vykonává přenesenou působnost pro více obcí ve správních obvodech a v rozsahu stanoveném zvláštními zákony.

Zastupitelstvo obce je složeno z členů zastupitelstva obce, jejichž počet je stanoven s ohledem na počet obyvatel obce a velikost územního obvodu. Rada obce je výkonným orgánem obce v oblasti samotné působnosti a za její výkon odpovídá zastupitelstvu obce. Pokud v obci není zřízena rada obce, plní tuto funkci starosta. Radu obce tvoří starosta, místostarosta (místostarostové) a další členové rady. Starosta zastupuje obec navenek. Za výkon své funkce odpovídá zastupitelstvu obce. Obecní úřad tvoří starosta, místostarosta, tajemník obecního úřadu (je-li tato funkce zřízena) a zaměstnanci obce zařazení do obecního úřadu. V čele obecního úřadu je starosta.

Působnost obcí je jednak samostatná, což znamená samostatné rozhodování záležitostí daného územního celku, a je vázána pouze zákony – kraje do ní mohou zasahovat jen v zájmu ochrany zákonů. Mezi tyto činnosti patří například vydávání vyhlášek, hospodaření s majetkem, stanovení místních poplatků, atd. Působnost může být také přenesená, což se v podstatě rovná výkonu státní správy. Obce vykonávají přenesenou působnost jen ve věcech, o nichž tak výslovně stanoví zvláštní zákony a jedná se o jejich povinnost. Rozsah přenesené působnosti je vymezen zákonem. U různých typů obcí se jedná o různou působnost (všechny obce – základní rozsah, obce s pověřeným obecním úřadem – širší rozsah věcně i prostorově, obce s rozšířenou působností – nejširší působnost).

Krajská samospráva

Kraj je územní společenství občanů, náleží mu právo na samosprávu, které vykonává v rozsahu stanoveném zákonem a v souladu s potřebami kraje. Je definován zákonem č. 129/2000 Sb. o krajích (krajské zřízení). Úplné znění podle pozdějších prepisů uvádí zákon č. 3/2003 Sb. Aktuálně je v České republice 13 krajů plus hlavní město Praha (zákon č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze).

Kraj je spravován zastupitelstvem kraje. Dalšími orgány jsou rada kraje, hejtman kraje a krajský úřad. Zastupitelstvo kraje se skládá z členů zastupitelstva. Rada kraje je výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti. Při výkonu své působnosti odpovídá zastupitelstvu. Radu tvoří hejtman, zástupce hejtmana a další členové rady. Hejtman zastupuje kraj navenek. Za výkon své funkce odpovídá zastupitelstvu.

Krajský úřad plní úkoly jednak v samostatné působnosti, při vydávání vyhlášek je vázán pouze zákony, v ostatních aktivitách nařízením vlády. Patří sem například vydávání obecně závazných vyhlášek, hospodaření s majetkem kraje, atd. Vykonává také přenesenou působnost a při výkonu této působnosti je podřízen příslušnému ministerstvu. Jedná se o výkon státní správy orgány kraje, které jsou vázány při vydávání nařízení obecně závaznými právními předpisy, usnesením vlády a směrnicemi ústředních správních orgánů.

Databáze subjektů veřejné správy a jejich webů

V další fázi kroku byla sestavena databáze konkrétních relevantních subjektů v cílové skupině „Veřejná správa“. Na základě identifikovaného souboru subjektů bylo provedeno jejich další rozdělení na **centrální a regionální** – do regionálních spadají obce, kraje a některé další úřady, které mají pro regionální zastoupení samostatné vlastní weby.

Pozn. Některé místní orgány státní správy i pro regionální prezentaci využívají centrální web. V takovém případě se nedá zobecnit, že ústřední orgány státní správy by byly z našeho pohledu centrálními subjekty a místní orgány by byly regionálními subjekty.

1.1.2. Externí dodavatelé

Externí dodavatelé se vzhledem ke zjištění z pozdějších kroků výzkumného úkolu budou dělit do dvou kategorií podle kvality a ceny nabízených služeb. Renomované (a tím většinou i dražší) firmy nebo druhořadé (a tím většinou levnější).

Speciálním případem je pak situace, kdy subjekt tvoří svůj web svépomocí – vlastní pracovník provádí úpravy v rámci svých pracovních povinností, tedy zdarma. Tato praxe je skutečně možná, ale závisí na lidském potenciálu.

1.1.3. Testovací týmy zdravotně postižených

Testovací týmy hendikepovaných s různými druhy postižení byly zmapovány a kontaktovány během 2. etapy řešení projektu. Pomocí kontaktního formuláře na webu a oslovením organizací sdružujících hendikepované se podařilo posílit a konsolidovat databázi testovacích týmů, které mohou sloužit k testování přístupnosti webových stránek. TyfloCentrum Brno je tak schopno zajistit testy se skupinami s různými druhy postižení. V rámci České republiky je tak pravděpodobně jediným pracovištěm, které disponuje těmito možnostmi v dostatečně bohatém spektru, nemá však v tomto směru statut akreditovaného specializovaného pracoviště. Vzhledem k tomu, že potřeba podobných služeb pravděpodobně poroste, existence oficiálního akreditovaného centra pro práci s testovacími týmy zdravotně postižených by byla žádoucí.

Testy s hendikepovanými uživateli mají v nabídce i některé další firmy poskytující audity přístupnosti.

1.1.4. Atestační instituce

V oblasti potenciálních atestačních institucí existují dvě hlavní skupiny: jednak stávající atestační střediska podle zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, jednak komerční firmy zabývající se audity přístupnosti webových stránek.

Atestační střediska

Aktuální seznam atestačních středisek, kterým bylo v souladu se zákonem č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, vydáno pověření k výkonu atestací v rámci informačních systémů veřejné správy, lze nalézt na webu Ministerstva informatiky (<http://www.micr.cz/scripts/detail.php?id=2580>). Tato střediska jsou certifikovanými institucemi, jejichž úkolem je provádět posuzování dlouhodobého řízení informačních systémů veřejné správy a způsobilosti k realizaci vazeb informačních systémů veřejné správy s jinými informačními systémy prostřednictvím referenčního rozhraní v souladu zákonem č. 365/2000 Sb. Nejsou určena k posuzování, testování či certifikování přístupnosti webových stránek. Jejich odborné zaměření a znalosti směřují do jiných oblastí, nemají zkušenosti s prováděním testů přístupnosti.

Komerční firmy provádějící audity přístupnosti

V České republice je řada komerčních firem, které se posuzováním přístupnosti zabývají. Počet provedených auditů přístupnosti se bude zřejmě pohybovat řádově ve stovkách. Řada těchto firem se přístupností zabývá dlouhodobě, je v kontaktu se hendikepovanými uživateli a je schopna je využít při praktických testech. Naopak některé firmy provádějí audity přístupnosti pomocí jiných metodik, než jsou stávající Pravidla přístupnosti MI, případně není garantována odbornost autora auditu. Chybí zde vhodný certifikační systém auditorů, který by garantoval odbornost auditů přístupnosti prováděných u webových stránek institucí veřejné správy, a stejně tak není žádná systematická možnost vydávat autoritativní potvrzení o splnění pravidel přístupnosti institucím, jejichž webové stránky jsou z hlediska přístupnosti v pořádku.

1.2. Metodika hodnocení webů subjektů cílových skupin

Cílem tohoto kroku je navržení metodiky hodnocení webů jednotlivých subjektů veřejné správy. Metodika bude zaměřena zejména na vyjádření ekonomického hlediska změny webových stránek na stránky přístupné handicapovaným uživatelům.

Pro další postup je třeba definovat tzv. „normovaný web“. Za ten budeme považovat webovou prezentaci o velikosti 100 stránek, vytvořenou v Praze, pro silný ekonomický subjekt s celkovou cenou 100 000 Kč. Tato definice normovaného webu může být kdykoliv změněna dle současného vývoje. Dosazením aktuálních údajů se vždy zaktualizuje i celý výsledek, proto je tento výpočet možné používat i v budoucnu.

Pozn. V dalších krocích byla definice normovaného webu vzhledem k povaze zjištěných skutečností skutečně změněna.

Stanovenou cenou normovaného webu násobíme výslednou hodnotou koeficientu A, příslušného právě hodnocenému webu. Číslo, které vychází, udává, kolik by stála přestavba daného webu na bezbariérový za okolností, daným způsobem se lišících od normovaného webu.

Tímto výpočtem je získána cena za převod daného webu na přístupný handicapovaným uživatelům (výsledná cena bude vždy zaokrouhlena na celé stokoruny). Je přihlédnuto ke všem důležitým aspektům: k aktuálnímu stavu webu vzhledem k přístupnosti, k jeho reálné velikosti, k síle zadavatelského subjektu, k regionu kde vzniká a také k aktuálním cenám na trhu tvorby webových stránek.

1.2.1. Stav webu

Prvním krokem je sestavení skupin pravidel tvorby přístupných webových stránek. Pravidla v těchto skupinách se navzájem neprolínají, tj. jednotlivé skupiny jsou disjunktní. Pro seskupení do jednotlivých skupin byla jako pomocné vodítko použita stávající metodika *Best Practice Ministerstva Informatiky*.

Skupiny pravidel:

- **Obsah webové stránky je dostupný a čitelný** – do této skupiny patří pravidla požadující textovou variantu obrázků a netextových prvků, dostupnost informací i bez speciálních technologií, požadavky na barvy a barevná schémata a na velikosti písma. **Kód webové stránky je technicky způsobilý a strukturovaný** – v této skupině jsou pravidla, která určují, jak by měl vypadat kód stránky, jak stylové předpisy, a také nadpisy, seznamy a tabulky.
- **Práci s webovou stránkou řídí uživatel** – zde jsou zahrnuta pravidla zakazující automatické změny stránek a uživatelského prostředí, blikání na stránkách, posouvání rámců a vyžadování konkrétního vstupního nebo výstupního zařízení. **Ovládání webu je jasné a pochopitelné** – pravidla určující jak by měla vypadat navigace na webových stránkách, jak používat rámce a formulářové prvky.
- **Informace jsou srozumitelné a přehledné** – pravidla z této skupiny doporučují používání jednoduchého jazyka, umístění hlavního sdělení na začátek webu, dělení rozsáhlých celků do menších částí, uvedení smyslu webu, provozovatele a kontaktu na technického správce. **Odkazy jsou zřetelné a návodné** – pravidla definující jak mají a nemají vypadat hypertextové odkazy a jak mají být odlišeny od textu.

V každé skupině bude přihlédnuto i k úrovni konkrétního pravidla, to znamená, zda je splnění pravidla nutností, zda je to vhodné, či pouze doporučené.

Na základě těchto skupin pravidel hodnocení bude vytvořen vstupní vektor:

$$u = (a, b, c)$$

kde proměnné a , b , c mohou nabývat hodnot z intervalu $[0..1]$.

Tyto hodnoty udávají stav webu v souvislosti s mírou splnění daného pravidla přístupnosti, a to v tom smyslu, že definují procentuální vyjádření pracnosti přeměny webu na bezbariérový. Jednoduše řečeno, udávají množství práce (v procentech děleno 100), která se musí udělat, aby web byl přístupný (dle dané skupiny pravidel a-c).

V tomto kroku je zohledněna i skutečnost, že tvorba přístupných webových stránek není jednoduchý a jednoznačný proces, a že často splnit část pravidla je stejně náročné, jako splnit pravidlo celé. Například pokud některá skupina pravidel je splněna pouze na 30 % (tj. příslušná hodnota ve vektoru by byla 0,7), ale splnit zbývající část (70 %) pravidel z této skupiny by bylo stejně pracné a náročné jako kdyby nebyla splněna vůbec, je uvedena hodnota 1 (což vyjadřuje, že z dané skupiny pravidel není splněno nic). Pozornost je věnována i tomu, že každá skupina pravidel je jinak náročná na zpracování.

V dalším kroku definujeme druhý vektor:

$$v = (1; 0,6; 0,3)^T$$

V tomto případě jsou už nedefinovány konkrétní hodnoty, které udávají procentuální (děleno 100) ohodnocení ceny a pracnosti jednotlivých skupin pravidel. Vždy je hodnocena každá skupina pravidel zvlášť a hodnota udává poměr ceny splnění daného pravidla vzhledem k celkové ceně webu.

Například tedy hodnota 0,6 na druhém místě vektoru znamená, že splnění skupiny pravidel ad b) by stálo 60% z celkové ceny vytvoření webu (ať už je tato cena jakákoliv).

Pozn.: Součet všech hodnot vektoru v nedává 1 (100 %), a to z toho důvodu, že každá skupina pravidel je posuzována zcela samostatně, nezávisle na ostatních (tj. kolik by stálo splnění daného pravidla, kdyby všechny ostatní pravidla byla splněna).

S vektory u a v bude následně proveden skalární součin: $u * v = A$

Skalárním součinem vektorů $a=(a_1, a_2, \dots, a_n)$, $b=(b_1, b_2, \dots, b_n)^T$ nazýváme číslo $x=a_1*b_1 + a_2*b_2 + \dots + a_n*b_n$

Výsledná hodnota A udává stav hodnoceného webu a procentuální relativní cenu, která má být vynaložena, aby tento web byl bezbariérový.

V některých případech se může stát, že výsledek bude větší než 1. To znamená, že předělání tohoto webu na bezbariérový by bylo velmi náročné a nákladné, a vyšlo by levněji udělat celý web znovu – rovnou podle pravidel přístupnosti. V těchto případech pro další výpočty do A místo skutečného výsledku dosadíme hodnotu 1.

1.2.2. Koeficient regionu

V dalším kroku se výsledná hodnota z předchozích výpočtů vynásobí koeficientem regionu (tvůrce webu). V definici normovaného webu byl vybrán nejdražší region, proto konečná cena by se měla ve většině případů snížit, případně zůstane stejná. Tento koeficient byl získán dle statistických údajů o průměrných příjmech z jednotlivých regionů. Předpokladem je přímá úměra mezi příjmy a cenami. Také tyto koeficienty se mohou měnit dle vývoje mezd a cen tak, aby výsledek celého výpočtu byl stále aktuální.

Tabulka koeficientů:

Region	Koeficient regionu
Praha	1
Jihočeský kraj	0,76
Jihomoravský kraj	0,79

Karlovarský kraj	0,77
Kraj Vysočina	0,76
Královéhradecký kraj	0,79
Liberecký kraj	0,77
Moravskoslezský kraj	0,76
Olomoucký kraj	0,78
Pardubický kraj	0,76
Plzeňský kraj	0,8
Středočeský kraj	0,77
Ústecký kraj	0,75
Zlínský kraj	0,75

1.2.3. Koeficient relativní síly subjektu

Vzhledem k později zjištěným údajům bude nutno hodnotit také relativní sílu subjektu, která se projevuje zejména tím, jestli si zvolí jako dodavatele webu renomovanou (a tím většinou i dražší) firmu nebo druhořadou (a tím většinou levnější).

Hodnocení bude nastaveno značně subjektivně, přičemž pevnými body budou hlavní centrální instituce (vláda, ministerstva), dále kraje, města a obce, které je třeba brát v tomto pořadí (od nejsilnějšího po nejslabší). Ostatní subjekty bude nutno alespoň přibližně zařadit mezi tyto základní. Koeficient relativní velikosti webu

Dále násobíme koeficientem velikosti webu. Tento koeficient je stanoven také vzhledem k definici normovaného webu a je možné počítat z následujících měřitelných proměnných:

- počet stran webu,
- velikost textu na webu,
- počet obrázků,
- počet tabulek,
- atd.

Vzhledem k později zjištěným údajům bude nutno velikost odhadovat subjektivně ve vztahu ke srovnatelným pevným bodům, což opět budou hlavní centrální instituce (vláda, ministerstva), dále kraje, města a obce, které je třeba brát v tomto pořadí (od největšího po nejmenší). Ostatní subjekty bude nutno alespoň přibližně zařadit mezi tyto základní.

1.3. Hodnocení subjektů cílových skupin

V tomto kroku je nutno uvedenou metodiku hodnocení webů aplikovat na seznam subjektů. Zda je webová stránka skutečně přístupná je třeba zkontrolovat a otestovat. Testování se vždy musí provádět proti dané metodice, případně podle jiné metodiky, jejíž výstupy je možno namapovat na výstupy základní metodiky.

Existuje několik způsobů, jak web otestovat. Základní metodika je vhodná zejména pro hromadné hodnocení. Některé weby ale byly hodnoceny již v rámci předchozí etapy výzkumného úkolu o něco podrobněji a proto je vhodné tato hodnocení využít.

Vzhledem k velkým počtům dotčených webů bude nutno některá hodnocení statisticky odhadnout (také i vzhledem k faktu, že o velkém počtu webů nebyly zjišťovány podrobné údaje a jejich počty byly také odhadnuty).

1.3.1. Kontrola automatickými nástroji

Pro kontrolu automatickými nástroji je možné použít některý z dostupných on-line validátorů. Výhodami jsou okamžité výsledky a upozornění co je třeba dokontrolovat ručně. Nevýhodou jsou velmi složité výstupy, které jsou často plné technických termínů a jsou v angličtině. Bohužel velkou většinu pravidel vůbec automaticky kontrolovat nelze, navíc na on-line validátory, které jsou k dispozici na internetu zdarma, se nedá plně spoléhat.

1.3.2. Ruční kontrola oproti jednotlivým bodům metodiky

Časově nejnáročnější kontrola – musí se projít jednotlivá pravidla metodiky bod po bodu a zkontrolovat, zda je daný bod splněn či není. Tato metoda má vysoké procento odhalení chyb. Vyžaduje ovšem jistou odbornou erudici testera.

1.3.3. Ruční kontrola uživatelským testem

Při této kontrole je snahou odhalit a odstranit nejčastější problémy tím, že se nasimuluje situace, která může nastat u handicapovaného uživatele. Pomůckou pro nezákladnější kontroly jsou tzv. toolbary – jedná se o rozšíření internetového prohlížeče. Pomocí nich se může nasimulovat vypnutí obrázků, vypnutí Javy apod. (vhodné toolbary a jiné nástroje jsou uvedeny například na <http://pristupnost.nawebu.cz/nastroje>). Nevýhodou této metody může být nezalost a nedůslednost testera a nedostatečná kvalita testovaných parametrů.

Při kontrole je třeba dát si pozor zejména na nejčastější chyby, které se vyskytují na webových stránkách. Je to nemožnost zvětšovat písmo, nedostatečný kontrast barev, stále stejné titulky jednotlivých stránek, nenadefinované alternativní popisky obrázků a také formulářových prvků, špatné strukturování obsahu a absence informace o typu a velikosti u odkazů vedoucích na dokument jiného typu.

Testovat je možné například pomocí těchto parametrů:

- Při vypnuté grafice – úplně vypneme zobrazování obrázků a kontrolujeme správnost a přítomnost alt textů. Důležitá je zejména smysluplnost alternativního textu. Zda je textový ekvivalent obrázku nebo odkazu plnohodnotný lze zjistit nejlépe, když si představíme, že bychom daný text četli někomu do telefonu. V případě, že je pochopitelný i bez okolního kontextu, pak je textový ekvivalent správný.
- Při vypnuté podpoře aktivních prvků – vypneme podporu aktivních prvků jako například JavaScript nebo Flash. Všechny ovládací prvky musí zůstat stále funkční a viditelné.
- Při ovládání klávesnicí – vypojíme myš nebo zkusíme používat pouze klávesnici. Musí být stále možnost aktivovat a dostat se na jakýkoliv odkaz, vyplnit jakýkoliv formulář, dostat se k jakékoliv informaci.
- Při různých velikostech okna a rozlišení obrazovky – zkusíme různě změnit velikost aktivního okna a nastavit různé rozlišení obrazovky. Veškerý obsah dokumentu musí zůstat čitelný a přístupný (pomocí posuvníků).
- Při různé velikosti textu – v internetovém prohlížeči se dá změnit velikost písma. Písmo musí jít zvětšit a musí zůstat čitelné.
- V textovém prohlížeči – zkusíme si zobrazit stránku v textovém prohlížeči nebo jeho emulátoru (např. Lynx View, <http://www.delorie.com/web/lynxview.html>). Musí se zobrazit všechny informace, musí být správně strukturovány a stránka musí zůstat ovladatelná. Stejně jako textový prohlížeč „vidí“ internetové stránky fulltextové vyhledavače.
- Extrakce textu – označíme celý obsah dokumentu a zkopírujeme ho do jednoduchého textového editoru (např. Notepad). Text musí být rozložen ve správném a smysluplném pořadí a se správnou návazností. Tato metoda je vhodná zejména pro kontrolu správnosti tabulek.
- Bez barev – pokud je to možné, převedeme veškeré barvy v dokumentu na černou. Veškeré informace musí stále dávat smysl a musí být snadné od sebe odlišit odkazy, text, významové informace atd. Dobré je také nechat si dokument zkontrolovat člověkem, který nedokáže

rozeznat červenou barvu od zelené. Takových lidí máme každý v okolí hned několik, aniž o tom možná vůbec víme.

- Vysoký kontrast – ve Windows zapneme schéma „Vysoký kontrast“. Všechny prvky na stránce musí zůstat viditelné a čitelné, pokud je v dokumentu formulářové pole, musí být rovněž viditelný text, který se do něj vkládá.

Dále je vhodné zkontrolovat správnou syntaxi kódu HTML, XML atd., správnost stylů CSS, použít nějaký starší prohlížeč, zkontrolovat gramatické chyby a srozumitelnost textu. Pokud je to možné, použijeme přímo některý z nástrojů, které používají přímo nevidomí – softwarová lupa, hlasová čtečka,... A přirozeně nejlepší je nechat dokument zrevidovat přímo handicapovaným uživatelem.

1.3.4. Odborný audit

Nejdražší kontrolou je nechat si web zkontrolovat auditorem, který se věnuje přístupnosti webových stránek profesionálně.

1.4. Identifikace a ohodnocení postupů modernizace webů

Cenová politika tvůrců webů je v drtivé většině případů předmětem jejich obchodního tajemství. Po neoficiálním zjišťování byla s poměrně velkými obtížemi získána následující tabulka (uvedené ceny jsou v tisících Kč):

Typ webu	Totální rekonstrukce (v tis. Kč)			
	Špičkový dodavatel		Druhořadý dodavatel	
	Od	Do	Od	Do
Ministerstvo	2000	5000	500	2000
Krajský úřad	500	1000	100	500
Město	200	500	50	200
Obec	100	200	10	50

Nyní máme všechny subjekty přiřazeny k jednomu z konkrétních políček této tabulky (případně máme počty podobných hlouběji nezkoumaných subjektů, které jsou takto přiřazeny statisticky). Kromě toho máme předpokládané subjekty, případně statisticky doplněné počty, které si opravu budou provádět svépomocí, tedy zdarma. Dále máme subjekty ohodnocené podle regionálních cenových rozdílů a podle stavu webu.

Pozn.: Tyto ceny nepředstavují typické zakázkové ceny projektů. Nezahrnují v sobě náklady na licence, školení apod. Byly vytvořeny pouze jako vstupní data pro použitou metodiku, nikoli jako doporučený cenový rámec při tvorbě nového webu – v tomto případě se může konkrétní cena od uvedeného rámce značně lišit.

1.5. Sestavení scénářů

Nyní je třeba zjištěné stavy webů a odhadnuté finanční ohodnocení modernizací provázat v několika navržených scénářích podle množství opravovaných webů.

Podrobnější údaje uvádí tabulka na str. 102.

1.5.1. Minimální varianta

První scénář počítá s modernizací pouze těch nejznámějších centrálních webů (ministerstva, vláda, atd.). Všechny tyto weby byly samostatně hodnoceny.

Výsledná suma byla pro modernizaci odhadnuta na **11 940 000 Kč**.

1.5.2. Pesimistická varianta

Druhý scénář počítá s modernizací všech webů z prvního scénáře a navíc dalších hojně využívaných webů (kraje, velká města, některé významné instituce). Všechny tyto weby byly samostatně hodnoceny.

Výsledná suma byla pro modernizaci odhadnuta na **12 961 000 Kč**.

1.5.3. Optimistická varianta

Třetí scénář počítá s modernizací všech webů z prvního a druhého scénáře a navíc všech reálně a běžně využívaných webů (větší obce, běžné instituce). Některé tyto weby byly samostatně hodnoceny, ale většina z nich byla už jen odhadována.

Výsledná suma byla pro modernizaci odhadnuta na **23 468 000 Kč**.

1.5.4. Maximální varianta

Čtvrtý scénář počítá s modernizací všech webů (tedy i včetně méně významných institucí, jako jsou archivy, nebo menší obce). Polovina obcí ale přesto nebyla započtena, protože částka by enormně narostla. Prakticky žádné z těchto webů nebyly samostatně hodnoceny (kromě statistických vzorků), drtivá většina je odhadována.

Výsledná suma byla pro modernizaci odhadnuta na **40 899 000 Kč**.

2. Konkrétní přínos řešení a možnosti využití výsledků

Řešení navrhuje způsob, jak by bylo možné odhadnout případné finanční výdaje, které bude nutno ve veřejné správě předpokládat v souvislosti s dopracováním stavu webových prezentací na požadovanou úroveň.

Tyto finanční výdaje jsou důležité z makroekonomického a politického hlediska a z hlediska plánování na nejvyšší úrovni.

Pozn. Výsledky v žádném případě nelze využít pro jednotlivé subjekty jako odhad ceny za jejich rekonstrukci webu. Tuto cenu znají lépe samy tyto subjekty, případně jejich dodavatelé.

Závěr

Závěrem si stručně shrňme nejdůležitější výstupy jednotlivých etap projektu.

Cílem **1. etapy projektu** bylo provést **srovnání Pravidel pro tvorbu přístupného webu**, vydaných MI ČR, pravidel *WCAG 1.0* a *návrhu pravidel WCAG 2.0* včetně popisu odlišností v technologii u pravidel stanovených MČR a u návrhu pravidel WCAG 2.0 – úroveň AA. V této etapě jsme proto vypracovali **charakteristiku těchto metodik** a posoudili jsme jejich základní **výhody a nevýhody** a to nejen ve vztahu k přístupnosti webů, které metodiku splňují, ale i z hlediska praktických důsledků pro tvůrce webu.

Při charakteristice jsme posuzovali možnosti kontroly pravidel, vztah ke skutečným potřebám handicapovaných uživatelů, obsažnost a detailnost pravidel a jednoduchost použití pro tvůrce webu. Hledali jsme **styčné body metodik** – požadavky společné více metodikám, a naopak body, které jsou vyžadovány pouze některou z posuzovaných metodik. Pozornost jsme věnovali zvláště těm bodům, jež jsou součástí metodiky WCAG 2.0, ale chybí v *Pravidlech pro tvorbu přístupného webu MI ČR*, a též rizikům plynoucím z prostého převzetí pravidel WCAG 2.0.

Zjistili jsme, že Pravidla pro tvorbu přístupného webu MI ČR jsou vzhledem k (X)HTML technologii až na 17 kritérií úspěšnosti v souladu pracovní verzí WCAG 2.0 úroveň AA, vydanou 27. dubna 2006. Výsledky této etapy jsou bohužel v některých ohledech již neaktuální, 17. května 2007 (tedy po skončení prací na 1. etapě) byla WAI vydána nová verze návrhu pravidel WCAG 2.0, která již do výsledků 1. etapy nebyla zahrnuta.

Ve **2. etapě** bylo našim úkolem provést **výzkum v oblasti cílových skupin**. Vytipovali jsme **skupiny uživatelů se zdravotním postižením** a jejich vhodné zastřešující organizace a sdružení a jejich kontaktováním a také pomocí sběrného formuláře na webu jsme získali kontakty na respondenty výzkumu. Respondenty jsme podrobili **dotazníkovému šetření**, někteří z nich se posléze účastnili **praktických testů**.

Statistické vyhodnocení dotazníkového šetření poskytlo informace jak o **demografickém a sociologickém rozvrstvení** respondentů, tak o zásadních otázkách **kvalifikace jejich postižení**. V hlavní části šetření se zkoumal vztah typu postižení a schopnosti práce s počítačem, požadavky na asistivní technologie. Na dotazníkový průzkum odpovědělo 144 respondentů ze 198 oslovených.

Praktické testy přístupnosti se prováděly na vybraných webech státní správy, splňujících v dostatečné míře dosavadní Pravidla pro tvorbu přístupného webu MI ČR informatiky. Výsledky těchto testů ukázaly, že i na stránkách splňujících tato Pravidla naráželi respondenti na **menší či větší problémy** z hlediska přístupnosti a příprava nových pravidel přístupnosti je proto nezbytná.

3. etapa byla primárně zaměřena na vytvoření nových pravidel přístupnosti pro české prostředí. V přípravné části **3. etapy** jsme se seznámili se **zahraničními metodikami přístupnosti** a zkušenostmi z jejich aplikace a také **vyhodnotili současný stav přístupnosti webů veřejné správy**. U reprezentativního **vzorku webů veřejné správy** jsme posoudili **dodržování vybraných pravidel** stávající metodiky přístupnosti – tyto testy dávají přehled jednak o úrovni přístupnosti webů různých skupin institucí veřejné správy, jednak o míře dodržování jednotlivých pravidel přístupnosti. Výsledek analýzy stávajícího stavu přístupnosti webů veřejné správy byl spíše zklamáním. Průměrný výsledek je 2,56 na stupnici 1 až 5, z celkového počtu 88 testovaných webů pouze 16 dosáhlo známky lepší než 2. Naopak výsledek horší než 3 mělo 23 webů. Ostatní weby se pohybují kolem průměru.

Dle výsledků **testů s handicapovanými uživateli** jsme stávajícím pravidlům přiřadili priority a také zformulovali návrhy na doplnění pravidel. Na základě těchto návrhů pak vznikla **nová pravidla přístupnosti**, odrážející **skutečné potřeby hendikepovaných uživatelů** a také **světový vývoj**,

reprezentovaný návrhem metodiky WCAG 2.0. Nových pravidel je 30 (oproti původních 36) a pravidla byla také doplněna o návodné texty pro tvůrce stránek, které usnadňují pochopení smyslu pravidel a upřesňují jejich význam.

Ve **4. etapě** jsme se zabývali ohodnocením **finančních dopadů** aplikace pravidel. Sestavili jsme reprezentativní databázi subjektů ze skupin, kterých se aplikace pravidel přístupnosti dotýká: institucí veřejné správy, externích dodavatelů webových řešení, testovacích týmů zdravotně postižených, atestačních institucí atd. Vytvořili jsme **metodiku hodnocení** těchto subjektů. Následně jsme vyhodnotili finanční aspekty jak ve vztahu k jednotlivým skupinám subjektů, tak ve vztahu k možným **scénářům aplikace** nových pravidel přístupnosti (modernizace webu po výběru dodavatele na základě nového výběrového řízení, modernizace webu v rámci stávající smlouvy s dodavatelem, modernizace webu vlastními pracovními silami atd.). Pro jednotlivé skupiny subjektů jsme také vypracovali **ekonomická doporučení**. Minimální varianta modernizace webů počítá s náklady kolem 12 milionů korun, maximální varianta pak s necelými 41 milióny korun.

Věříme, že výsledky naší více než roční práce přispějí k dalšímu a ještě lepšímu zpřístupnění webů veřejné správy návštěvníkům s těžkým zdravotním postižením.

Tabulka: výpočty použité pro scénáře v jednotlivých variantách

název	www	zařazení	lokality	varianta	mocnost	typ webu	stav webu	dodavatel	region	cena v tis. Kč	Celkové hodnocení
Poslanecká sněmovna	www.psp.cz	hlavní	centrální	1	1	1000	0,2	3	1,0	720	2,20
Prezident	www.hrad.cz	hlavní	centrální	1	1	1000	0,2	3	1,0	540	1,90
Senát	www.senat.cz	hlavní	centrální	1	1	1000	0,1	3	1,0	420	1,70
Úřad vlády ČR	www.vlada.cz	hlavní	centrální	1	1	1000	0,2	3	1,0	600	2,00
ministerstvo dopravy	www.mdcr.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,2	0	1,0	0	2,20
ministerstvo financí	www.mfcr.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,2	0	1,0	0	1,80
ministerstvo informatiky	www.micr.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,0	3	1,0	120	1,20
ministerstvo kultury	www.mkcr.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,3	3	1,0	900	2,50
ministerstvo obrany České republiky	www.army.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,1	3	1,0	180	1,30
ministerstvo práce a sociálních věcí	www.mpsv.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,2	3	1,0	600	2,00
ministerstvo pro místní rozvoj	www.mmr.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,1	3	1,0	240	1,40
ministerstvo průmyslu a obchodu	www.mpo.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,0	3	1,0	120	1,20
ministerstvo spravedlnosti	portal.justice.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,4	3	1,0	1140	2,90
ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	www.msmt.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,1	3	1,0	360	1,60
ministerstvo vnitra	www.mvcr.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,4	3	1,0	1140	2,90
ministerstvo zahraničních věcí	www.mzv.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,6	3	1,0	1740	3,90
ministerstvo zdravotnictví	www.mzcr.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,3	3	1,0	840	2,40
ministerstvo zemědělství	www.mze.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,5	3	1,0	1380	3,30
ministerstvo životního prostředí	www.env.cz	ministerstvo	centrální	1	1	1000	0,3	3	1,0	780	2,30
Portál veřejné správy České Republiky	portal.gov.cz	státní správa – rozcestník	centrální	1	1	1000	0,0	3	1,0	120	1,2
Krajský úřad – Karlovarský kraj	www.kr-karlovarsky.cz	kraje	regionální	2	1	300	0,4	1	0,8	101	3,10
Krajský úřad-Jihočeský kraj	www.kraj-jihocesky.cz	kraje	regionální	2	1	300	0,2	1	0,8	38	1,80
Krajský úřad-Jihomoravský kraj	www.kr-jihomoravsky.cz	kraje	regionální	2	1	300	0,3	1	0,8	82	2,70
Krajský úřad-Kraj Vysočina	www.kr-vysocina.cz	kraje	regionální	2	1	300	0,3	1	0,8	72	2,5
Krajský úřad-Královéhradecký kraj	www.kr-kralovehradecky.cz	kraje	regionální	2	1	300	0,3	1	0,8	77	2,60
Krajský úřad-Liberecký kraj	www.kraj-lbc.cz	kraje	regionální	2	1	300	0,2	1	0,8	53	2,10
Krajský úřad-Moravskoslezský kraj	www.kr-moravskoslezsky.cz	kraje	regionální	2	1	300	0,2	1	0,8	38	1,80
Krajský úřad-Olomoucký kraj	www.kr-olomoucky.cz	kraje	regionální	2	1	300	0,1	1	0,8	29	1,60
Krajský úřad-Pardubický kraj	www.pardubickykraj.cz	kraje	regionální	2	1	300	0,2	1	0,8	58	2,20
Krajský úřad-Plzeňský kraj	www.kr-plzensky.cz	kraje	regionální	2	1	300	0,3	1	0,8	72	2,5
Krajský úřad-Středočeský kraj	www.kr-stredocesky.cz	kraje	regionální	2	1	300	0,2	1	0,8	48	2,00
Krajský úřad-Ústecký kraj	www.kr-ustecky.cz	kraje	regionální	2	1	300	0,2	1	0,8	58	2,20

Krajský úřad-Zlínský kraj	www.kr-zlinsky.cz	kraje	regionální	2	1	300	0,3	1	0,8	62	2,30
Praha	www.praha-mesto.cz	obec	regionální	2	1	300	0,3	1	1,0	84	2,40
Česká správa sociálního zabezpečení	http://www.cssz.cz/	Státní úřady (výběr)	centrální	2	1	300	0,4	1	1,0	120	3,00
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	www.sjub.cz	Ústřední orgány státní správy	centrální	2	1	100	0,3	1	1,0	30	2,5
Průměr (města)	všechny ORP + některé další	obec	regionální	3	300	100	0,3	1	0,8	8132	2,69
Průměr (Praha – městské části)	všechny	obec	regionální	3	57	100	0,3	1	1,0	1453	2,27
Česká obchodní inspekce	http://www.coi.cz/	Státní úřady (výběr)	centrální	3	1	100	0,6	1	1,0	60	4,00
Český báňský úřad	www.cbusts.cz	Ústřední orgány státní správy	centrální	3	1	100	0,3	1	1,0	30	2,5
Český statistický úřad	www.czso.cz	Ústřední orgány státní správy	centrální	3	1	300	0,3	1	1,0	90	2,5
Český telekomunikační úřad	http://www.ctu.cz/	Ústřední orgány státní správy	centrální	3	1	100	0,3	1	1,0	30	2,50
Český úřad zeměměřičský a katastrální	www.cuzk.cz	Ústřední orgány státní správy	centrální	3	1	300	0,3	1	1,0	90	2,5
Energetický regulační úřad	www.eru.cz	Ústřední orgány státní správy	centrální	3	1	100	0,3	1	1,0	30	2,5
Národní bezpečnostní úřad	http://www.nbu.cz/	Ústřední orgány státní správy	centrální	3	1	100	0,6	1	1,0	58	3,90
Správa státních hmotných rezerv	www.sshr.cz	Ústřední orgány státní správy	centrální	3	1	100	0,3	1	1,0	30	2,5
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	http://www.compet.cz/	Ústřední orgány státní správy	centrální	3	1	100	0,2	1	1,0	18	1,90
Úřad průmyslového vlastnictví	www.upv.cz	Ústřední orgány státní správy	centrální	3	1	100	0,3	1	1,0	30	2,5
Český hydrometeorolog. ústav	www.chmi.cz	centrální	centrální	3	1	100	0,3	1	1,0	30	2,5
Český úřad zeměměřičský a katastrální	www.cuzk.cz	centrální	centrální	3	1	100	0,3	1	1,0	30	2,5
Státní veterinární správa	www.svsr.cz	centrální	centrální	3	1	100	0,3	1	1,0	30	2,5
Ústav zdr. informací a statistiky	www.uzis.cz	centrální	centrální	3	1	100	0,3	1	1,0	30	2,5
Zdravotní ústavy	po krajích	regionální	regionální	3	14	100	0,3	1	0,8	336	2,5
ŽŽPrůměr (Obce regionu Vsetín)	přibližně polovina obcí	obec	regionální	4	3000	20	0,4	1	0,7	16440	2,96
Archivy	po některých krajích	Státní úřady (výběr)	regionální	4	10	20	0,3	1	0,8	48	2,5
Hygienické stanice	po krajích	Státní úřady (výběr)	regionální	4	14	20	0,3	1	0,8	67	2,5
Inspektoráty práce	www.suip.cz	Státní úřady (výběr)	centrální	4	1	20	0,3	1	1,0	6	2,5
Institut technické inspekce	www.iti.cz	Státní úřady (výběr)	centrální	4	1	20	0,3	1	1,0	6	2,5
Notářské komory	www.nkcr.cz	Státní úřady (výběr)	centrální	4	1	20	0,3	1	1,0	6	2,5
Památkové ústavy	www.npu.cz	Státní úřady (výběr)	centrální	4	1	20	0,3	1	1,0	6	2,5
Pozemkový fond ČR	www.pf.cz	Státní úřady (výběr)	centrální	4	1	100	0,3	1	1,0	30	2,5
Správa ochrany přírody	www.ochranaprirody.cz	Státní úřady (výběr)	centrální	4	1	100	0,3	1	1,0	30	2,5
St. zeměděl. a potravin. inspekce	www.szpi.gov.cz	Státní úřady (výběr)	centrální	4	1	20	0,3	1	1,0	6	2,5
Státní báňská správa	www.cbusts.cz	Státní úřady (výběr)	centrální	4	1	20	0,3	1	1,0	6	2,5
Státní energetická inspekce	www.cr-sei.cz	Státní úřady (výběr)	centrální	4	1	20	0,3	1	1,0	6	2,5
Státní rostlinolékařská správa	www.srs.cz	Státní úřady (výběr)	centrální	4	1	20	0,3	1	1,0	6	2,5
Úřad pro zastupování státu	www.uzsvm.cz	Státní úřady (výběr)	centrální	4	1	20	0,3	1	1,0	6	2,5
Výzkumné a zkušební ústavy	různé	Státní úřady (výběr)	centrální	4	28	20	0,3	1	1,0	168	2,5
ŽŽPrůměr (Státní úřady)		Státní úřady (výběr)		4	99	20	0,3	1	1,0	594	2,50

Použitá literatura

- Best Practice – pravidla přístupného webu
- Hendl, J.: Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat. Praha 2004, Portál
- Snedecor, G.W., Cochran, W.G.: Statistical methods, Iowa 1971, Iowa State University Press.
- Špinar, David. Tvoříme přístupné webové stránky. Zoner Press, ISBN 80-86815-11-0, 2004.
- Zákon č. 1/1993 Sb.
- Zákon č. 128/2000 Sb.
- Zákon č. 129/2000 Sb. o krajích-úplné znění podle pozdějších předpisů viz zákon č. 3/2003 Sb.
- Zákon č. 131/2000
- Zákon č. 2/1969 Sb., s mnoha novelami (219/2002 Sb.)
- Zákon č. 2/2003 Sb.
- Zákon č. 365/2000 Sb., o ISVS
- Zákon č. 474/1992 Sb.
- Zákon č. 500/2004 Sb.
- Zar, J.H.: Biostatistical analysis. New Jersey 1984, Prentice-Hall

Použité webové odkazy

- About Baselines and WCAG 2.0 (<http://www.w3.org/WAI/WCAG20/baseline/>).
- America.gov: pryč s bariérami - www.lupa.cz/clanky/amerika-gov-pryc-s-barierami, Bariéry ve veřejném sektoru www.lupa.cz/clanky/bariery-ve-verejnem-sektoru, Jak získat certifikát BFW? - www.lupa.cz/clanky/jak-ziskat-certifikat-bfw.
- Clark Joe. Response to WCAG 2.0. (http://joelclark.org/access/webaccess/WCAG/response1_WCAGmain.html). Květen 2006.
- Clark, Joe. To Hell with WCAG 2 (<http://alistapart.com/articles/tohellwithwcag2>). A List Apart, Květen 2006.
- Comparison of WCAG 1.0 checkpoints to WCAG 2.0 (Non-Normative) - <http://www.w3.org/TR/WCAG20/appendixD.html>.
- Domovské stránky Apache Software Foundation; <http://www.apache.org/>; léto 2006.
- Domovské stránky databáze MySQL; <http://www.mysql.com/>; léto 2006.
- Domovské stránky phpMyAdmin; <http://www.phpmyadmin.net/>; léto 2006.
- Domovské stránky skriptovacího jazyka PHP; <http://www.php.net/>; léto 2006.
- Informační server brýle.cz; <http://www.brýle.cz/>; podzim 2006.
- Lemon, Gez. WCAG 2.0 Baseline Concept (<http://juicystudio.com/article/wcag-baseline-concept.php>). Listopad 2005.
- Mineralfit – informační server pro zdraví; <http://www.mineralfit.cz/>; podzim 2006.
- Ministerial Declaration (http://europa.eu.int/information_society/events/ict_riga_2006/doc/declaration_riga.pdf). Červen 2006.
- Moss, Trenton. WCAG 2.0: The new W3C accessibility guidelines evaluated (<http://www.webcredible.co.uk/user-friendly-resources/web-accessibility/wcag-guidelines-20.shtml>). Srpen 2006.
- Policies Relating to Web Accessibility (<http://www.w3.org/WAI/Policy/>). Srpen 2006.
- Popov, Vladimir. Can WCAG 2.0 be simpler? (http://www.evolt.org/can_wcag_2_be_simpler). Evolt.org. Říjen 2006.
- Pravidla pro tvorbu přístupného webu 1.0 (http://www.micr.cz/files/1588/BP_web.htm). Červenec 2004.
- Presentace firmy Home Care Services & Supplies; <http://www.homecare.cz/czech/glaukom.htm>; podzim 2006.
- Presentace Katedry pedagogiky (KPG) fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni; <http://www.kpg.zcu.cz/>; podzim 2006.

- Prezentace Katedry pedagogiky (KPG) fakulty pedagogické Západočeské univerzity v Plzni; <http://www.kpg.zcu.cz/>; podzim 2006.
- Prezentace Ministerstva Informatiky; <http://www.micr.cz/>; podzim 2006.
- Prezentace Sjedenocené organizace nevidomých a slabozrakých ČR; <http://www.sons.cz/>; podzim 2006.
- Prezentace ZŠ v Opavě na Havlíčkově ulici; <http://www.zrak.opava.cz/>; podzim 2006.
- Sněmovní tisk 837 Novela zákona o informačních systémech veřejné správy (www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=4&T=837).
- Stránky Web Accessibility Initiative (WAI); <http://www.w3.org/WAI/>, jaro 2007 .
- Stránky World Wide Web Consortium (W3C); <http://validator.w3.org/>; podzim 2006.
- Špinar, David. Výzkumný projekt ministerstva informatiky o přístupnosti webů státní správy, (<http://pristupnost.nawebu.cz/weblog/blogpost.php?post=134>). Přístupnost. Srpen 2006.
- Techniques for WCAG 2.0 (<http://www.w3.org/TR/WCAG20-TECHS/>). Duben 2006.
- Understanding WCAG 2.0 (<http://www.w3.org/TR/UNDERSTANDING-WCAG20/>). Duben 2006.
- WCAG 1.0 (<http://www.w3.org/TR/WCAG10/>). Květen 1999.
- WCAG 2.0 Working Draft (<http://www.w3.org/TR/WCAG20/>). Duben 2006.
- Wikipedie – otevřená encyklopedie; <http://www.wikipedia.org/>; podzim 2006.

**Přístupnost webových stránek
orgánů státní správy**

Bc. David Špinar

Vladimír Saur

RNDr. Jaroslav Ráček, Ph.D.

RNDr. Danka Némethová, Ph.D.

Prof. RNDr. Jiří Hřebíček, CSc.

Mgr. Michal Hejč

RNDr. Hana Bubeníčková

Mgr. Radek Pavlíček

Brno, 2007

ISBN 978-80-903786-4-3